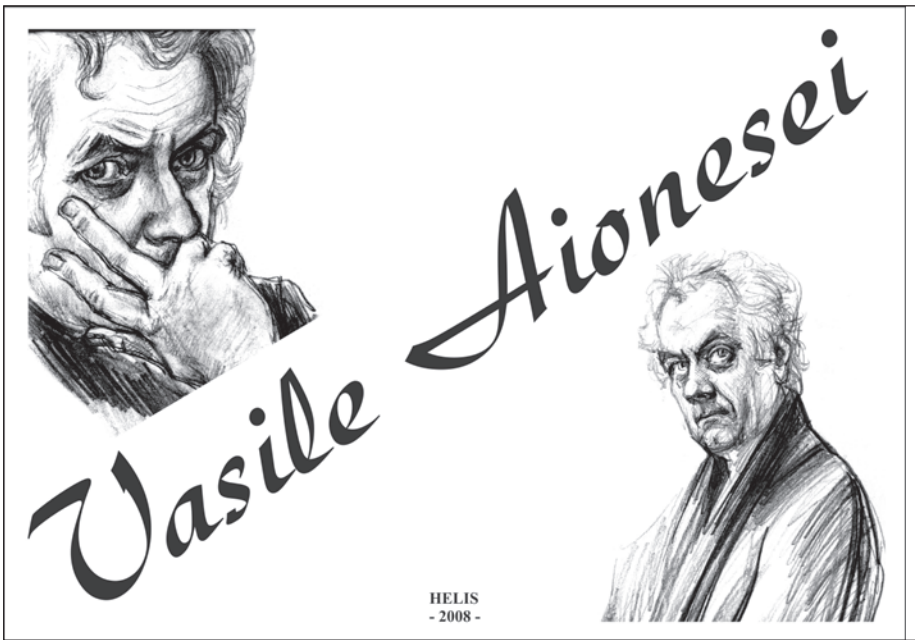

Editori:

- Asociația culturală HELIS
- MUZEUL NAȚIONAL AL AGRICULTURII

Apariție
editorială de
excepție la
Editura
HELIS

Portretele
lui
Vasile
Aionesei

Incendii și pompieri în Ialomița

De la descoperirea lui întâmplătoare până la obținerea pe diverse căi, de la începuturile omenirii și până astăzi, focul a rămas, în egală măsură și prieten și dușman al omului. El însoțește civilizația umană din cele mai vechi timpuri și a adus, poate, cele mai mari beneficii omului dar și cele mai mari pierderi și nenorociri. De aceea tot din cele mai vechi timpuri vom afla preocupări permanente pentru găsirea celor mai adecvate mijloace de lichidare a surselor de incendii și limitarea efectelor acestora.

Atât cât ne-au permis documentele existente în fondurile pe care le deține Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Ialomița am încercat să prezentăm câteva aspecte privind această problemă. Documentele referitoare la incendii și la organizarea activității de apărare împotriva focului dezlănțuit sunt destul de puține, fără continuitate între ele sau în timp dar ne putem face totuși o imagine.

Deși cel mai vechi fond administrativ, Ocârmuirea Județului Ialomița, are documente începând cu anul 1831, primele informații despre incendiile care au izbucnit în județul Ialomița sunt din 1846. Excepție face o informație din 1831 care nu se referă la un incendiu anume ci la o măsură de prevenire: este vorba de o reglementare din februarie 1831 transmisă de Ocârmuire către localitățile județului privind scoaterea poverelor în afara orașelor și satelor deoarece „de-a pururi sunt supuse primejdiei de foc”.¹ Circulara respectivă provenea de la Vornicia Mare din Lăuntru (Ministerul de interne) deci a fost transmisă în toată Țara Românească.

Referitor la cei loviți de incendii, aceeași Vornicie solicită Ocârmuirii județului nostru în iunie 1832 să apeleze la locuitorii județului pentru ajutorarea negustorilor din București, ale căror prăvălii pline cu mărfuri au căzut pradă focului. În 1847 un nou apel tot pentru cei loviți de un mare incendiu în capitală a dus la întocmirea de liste de subscripție pe care s-au înscris și locuitori cu „dare de mână”, printre care și principele Efreim Obrenovici (cu 100 de galbeni) și „amploiații din administrația locală cărora, prin porunca departamentului vistieriei, li s-a poprit lefurile, de la 300 lei mai în sus, pentru ajutorarea celor „bântuiți”.²

Rapoartele despre incendii erau aduse la cunoștința ocârmuirii de către subocârmuitorii de plăși care, la rândul lor erau anunțați de către jurații satelor, cei din urmă având printre obligațiile lor și pe aceia de a prinde și a „dovedi” făptuitorii incendiilor.³ Din aceste rapoarte aflăm că în 1846 au ars: 2 case la Coslogeni, 2 pichete pe șenalul Dunării la Gura Batului și Duduita, cărora le-au dat foc 2 călători; o casă, în satul Pribegi, care de-abia fusese acoperită cu șită; 2 șire de fân la Căzânești; fânul unui boier din Grindași, fân de 2 ani strâns sub poala pădurii Redea și căruia i-au dat foc frații unei fete furate de un flăcău; recolta de grâu și orz a unor locuitori din satul Vărăști etc.⁴ În 1847, decembrie a luat foc chiar școala târgului Urziceni, care abia fusese terminată.⁵

După 1847 – informațiile despre incendii sunt puține dar nu pentru că nu au mai avut loc pârjoluri ci pentru că lipsesc documente.

Mai multe informații găsim în documentele referitoare la capitala de atunci a județului, Călărași. În capitala județului sarcina raportării și preîntâmpinării incendiilor revenea poliției orașului. Rapoartele întocmite de polițaiul orașului cuprind descrierea incendiilor, cu pagubele provocate și forțele participante la stingere printre care și soldații de la pichetul de grăniceri.⁶

La nivelul capitalei județului a luat ființă în 1872 o comandă de pompieri formată din 15 oameni, care își avea sediul într-o cameră a primăriei. Înființarea unui serviciu de pompieri cu un efectiv de 20 oameni, plus comandantul, s-a luat în discuție tot la Călărași în 1891. De abia în 1925 se va face înlocuirea comenzii de pompieri din Călărași cu o companie de pompieri militari.

În Slobozia, în 1912 când a devenit oraș a luat ființă un serviciu de pompieri plătit din fondul Primăriei un om cu o saca iar din 1928 – 5 oameni. Pentru dotarea serviciului s-au făcut numeroase demersuri și s-au primit ofertele firmei Waldemar Fehemayer pentru pompe și motopompe construite de fabrica „Magirus”.

În 1936 Legea pentru organizarea pompierilor și Regulamentul de apărare pasivă vor obliga autoritățile să ia măsuri de reorganizare a serviciilor de pompieri de la orașe și de organizare a formațiunilor de pompieri rurali.

Organizarea formațiunilor comunale de pompieri este legiferată în 1938 și antrenează în lupte contra incendiilor toți locuitorii între 18-50 ani din mediul rural. În aplicarea legii din 1938, Direcția Administrației Locale din Ministerul de Interne cere prefectului de Ialomița să prevadă în bugetul pe anul financiar 1938/1939 suma necesară pentru indemnizația de transport pentru comandantul grupului de pompieri ”în vederea organizării pompierilor sătești în conformitate cu legea de organizare a pompierilor”.⁷

În același scop, secția de pompieri Călărași solicita prefecturii cuprinderea în buget „a unei sume necesare pentru procurarea materialului de incendiu în comunele în care există formațiuni de pompieri rurali”⁸, și achiziționarea unei autocisterne „Măgirus”, în acord cu primăria orașului Călărași pentru dotarea secției, având în vedere „că această unitate este chemată și în județ a localiza incendiile ivite și cu materialul de care dispunem nu ne putem deplasa la timp”⁹

Prefectura județului va lua măsuri ca fiecare comună să-și prevadă în buget „fondurile necesare pentru procurarea de materiale de incendiu, în raport cu veniturile fiecărei comune”¹⁰

Pentru dotarea secției de pompieri din Călărași și a formațiunilor de pompieri din celelalte orașe ale județului și din comune prefectura a solicitat și primit oferte de la firme cunoscute care comercializau utilaje antiincendiu precum firma „Donati și Haspel” specializată în vânzarea de aparate de stins incendiu tip „WINTRICH” fabricate în Germania și firma Karekine Parseghian care vindea extinctoare marca PY R, cu spumă, cu capacitatea de 12 l.

Veronica Berghesa
Director D.J.A.N.Ialomița

(continuare în pag. 19)

DAN ELIAS

* * *

La câtă, Doamne, pulbere-i sub nori
Ce-ți trebuie și biata mea țărână
Să-ți fie iarăși cocă la-ndemână,
Mereu momeală altor visători?

N-am pus eu preț pe chinuri și tristețe?
N-am petrecut speranțe în pustiu
La braț cu spaima unui prea târziu?
N-am jefuit iubiri în tinerețe?

Le-am învățat pe toate cum le-ai spus
Și chiar la urmă, ca să-ți fiu pe plac,
Cu trupul moale-s gata să mă-mpac.
Nu doare-atât albastru-acolo sus?

La praful ce-o să-l las, așa puțin,
Adaugă de poți, mai mult senin.

* * *

Îți pică pe pământ câte o pană
De fiecare dată când în zori
Tragi după tine ușile de nori
Deschise toată noaptea ca o rană.

Ce spaimă te încearcă în plutit,
Când iată, numai ca să-mi spui
În mijlocul albastrului te-ncui,
Că n-ai fi fost de nu te-aș fi privit?

M-a plec să te ridic și mi se pare
Că încă mai respiră mătăsos
Bucățile din trupul tău pufos
Amestecat cu-n plânset oarecare.

Cu lacătele pleoapelor te strâng,
Doar eu mai mult ca norii să te plâng.

* * *

Nu-i rău mai mare ca tăcerea ta,
Nici noapte neagră mai adâncă
S-o trec vâslind o umbră. Încă
Mai cred că ești pe undeva.

Îmi semăn zilele cu tine
Plângând pe brazde să răsari
Cu ochi tremurători și clari,
Cât numai una să-nsenine

Nu-mi spui nimic. E doar pustiu
Și numai gândul meu te țese
Nemaivăzut. De ce să-ți pese?
Doar pentru mine-i prea târziu.

Acum, cel căruia-i vorbești
Știe cât cer în mine ești?

TRUSA CU SCULE

După un sfârșit de săptămână specific oropsitului proprietar de pământ, epuizat de arșița zilei și pulberea câmpurilor, violez rigorile apartamentului și mă prăbușesc în primul fotoliu pentru adaptarea la clima urbană. Deschid televizorul pentru ultimele noutăți privind mutațiile cromatice de peste țară. În Moldova codurile de alertă s-au extins, simfonia disperării evidențiază metodic, șuvoaie cu bușteni, picioare înecate în mocirlă și ochi inundați de lacrimi, oameni și animale vlăguite de puțință și cuvinte. Realitatea din teritoriu alternează cu opinii și puncte de vedere din studio, de la oameni competenți, politicieni, ziariști și alte categorii de specialiști în „datu cu părerea”. Normal că, într-un asemenea cadru ești predispus la enervare și ea mă cuprinde când o doamnă reporter, blondă ca o fiică a fiordurilor, frumoasă ca o cosânzeană, da’ proastă ca un absolvent de bacalaureat cu părinți parlamentari, încearcă cu obstinație să smulgă de la șeful hidrologiei pe țară confirmarea că de potopul din Moldova e de vină... Ucraina, Cernobîl-ul, sau Rusia care, normal, ne vrea răul și ca atare nu ne-a comunicat și nouă că la ei a plouat mult, că apele de la ei au legătură cu apele de la noi și deci, în loc

GÂNDURI ORFANE

(în memoria fratelui meu)

S-au întâmplat aici atât de multe,
pe jumătate cred că le și știi,
dar intuiești că nu-i același lucru
de-ai fi aici, să le putem vorbi.

De joi până-n a șaptea zi a săptămânii
nici o clipă nu mi-a trecut prin gând
ca voi fi osândit să țin în palme
un cap inert, de frate muribund...

De ce cred unii că, de disperare,
te vindecă o smulgere de păr,
că dând cu pumnii sau cu capu-n garduri
te lepezi de cumplitul adevăr:

Întreaga viață este doar minciună,
“O floare cu petale de hârtii”,
doar veșnicia morții bate totul:
iubire, revelații, insomnii.

Privind copacii prin fereastra minții,
cu fiecare frunză, căzută din platan
mă face să accept că vine ziua
când te-a înfrânt cu moartea, primul an.

În anul acesta ce n-am vrut să fie
am hoinărit și plâns fără ocol
pe la biserici, câmpuri și icoane,
spitale și pustiuri și alcool.

Te rog, mai dă-mi un ordin, Colonele,
s-un glonț, un singur glonț, și un pistol
și să am forța visurilor mele
să-mi pot marca și eu autogol.

Marian Ezeanu

Motto:

„De mii de ani pamântul ca și un ceas e-ntors,
aceeași cai mănâncă mereu același orz,
cu palme înroșite ascunse printr-e maci
dacă eu tac tu mâine n-ai nici un drept să taci.”

Mircea Dinescu

să-și oprească inundațiile prin șanțurile lor, le-au lăsat să vină peste noi. Până la un punct, omul s-a ținut tare, după care a recunoscut că, în ultimul timp, relațiile româno-ucrainiene s-au cam răcit și normal că și vânturile, valurile, râul, ramul, de la noi și de la ei nu se prea mai agreează.

Conciliant cum îl știm, fostul poet și anonimul senator Adrian Păunescu intervine diplomatic, ca un Marx în derivă, că nu e bine să politizăm situația, că, pe bună dreptate, suferințele acelor oameni nu trebuie să devină capitalul politic al unuia sau al altuia numai servind ciolan cu fasole sau mascați în cizme de cauciuc în care, săraca doamna Udrea pășea precum Charlot când făcuse pe el.

M-am înfuriat și am început să vorbesc cu televizorul:

- Nu, Domnule Păunescu, potopul prezent în Moldova, furia de acum a naturii e consecința firească a politicii cretinice din ultimii douăzeci de ani, iar argumentația e la îndemâna oricui: principiul juridic „restitutio in integrum” atât de muzical pentru juriști, dar atât de păgubos pentru restul țării, votat în perioada 1996- 2000, a făcut ca munți întregi din Orientali și hectare de pădure din Ardeal să ajungă la cheremul unor politicieni abili ca Vasile Lupu, Atyla Verestoy și câți or mai fi. Consecința firească a acestei șmecherii avocătești a fost că, în scurt timp, vârfurile împădurite să semene cu „dovleacul” lui Lenin, a lui Stalin sau a lui Marko Bëllo.

Vapoare întregi de cherestea au luat drumul străinătății tăindu-se alandala – lemn superior, esențe rare și chiar specii protejate și bănuiesc, că orice parlamentar știe să interpreteze o balanță comercială. Știți că, dacă o țară are exportul structurat numai pe produse primare sau sumar prelucrate este, categoric, o țară din lumea a treia. Ei, bine, balanța comercială a României, conform datelor statistice prezentate de Ziarul Financiar pentru anul 2007, nu numai că se compune din lemn brut și produse primare din lemn, cereale și produse agroalimentare dar mai are și un deficit substanțial concretizat într-o valoare dublă a importului față de export.

Pe de altă parte, deteriorarea relațiilor de tot felul cu Ucraina și Rusia este tot rodul politicii externe române din ultimul deceniu, al Ministerului de Externe, colegii dumneavoastră, cărora drumețiile spre Moscova și Kiev „le cam pute”, preferând Vestul și, ca atare, vecinii ne-au dat ceea ce merităm – apă de ploaie.

E foarte bine că în școală nu se mai studiază scriitori ci teme literare, elevii nu mai citesc „Ion” ci tema „violului mascat în dragoste”, profesorul de limba română devine tâmpit dacă îi cere elevului să memoreze: „De treci codrii de aramă, de departe vezi albind/și-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint.”

„- Care codrii, doamnă profesoară? Care păduri de argint? Eminescu astă era dus rău cu capu’; n-a făcut nici un tratament?”

În fine, câteva zile au trecut aproape normal cu o oarecare repulsie față de televizor, cu stresul cotidian pe care, noapte, ți-l mențin motoscuterele fără eșapament ale beizadelelor locale și toate celelalte care compun picanterea traiului citadin. Dar, vorba lui Arghezi: „ești frământat pesemne când e să-ți vie ceasul / Te-mpinge necuratul să-ți ieși din bobi și fire/ Te duci și pe furtună cu moartea la-ntâlnire”.

Așa că miercuri, 6 august, deschid televizorul pentru seara de știri și dau peste marele teledon „România prinde rădăcini”. Să fim bineînțeleși, oamenii aceea năpăstuiți de ape trebuie ajutați, **țara este condamnată să-i ajute**; forma de exprimare a ajutorului, acest ajutor în stil Gigi Becali, cu brokerul de sentimente Mihai Tatulici, cu „alpinista” Andeea Marin care și-ar întrerupe și alăptarea pentru o baie de reflectoare, cu Dichiseanu simulând potența și „normal” cu domnul Păunescu, proaspăt intrat în Cartea Recordurilor pentru orele dormite în Parlament și „viguroasa” Lavinia Șandru capabilă să sece Prutul dintr-o sorbire (apropos: doamna Șandru! Ai curaj să stai în spatele lui Piedone când i se ceartă două boabe de fasole în intestine?) această formă spectaculară, spuneam, nu este decât setea de celebritate a unor oameni frustrați, paranoici și chiar mercantili, pentru că vorba aia „Realitatea TV e post privat, crește reating-ul și domnul <Taifun> scapă și el acolo o primă, două”.

Sunteți convingși, domnilor, că oamenilor acelora care acum dorm cu cloșca în brațe, înveliți cu norii, hăituiți de coșmaruri li se vindecă psihopatiile uitându-se la dumneavoastră?

„OOH! SANTA STULTITIA!” Închid televizorul cu sentimentul meseriașului care-și strânge trusa cu scule... Nu mai știu cum am dormit; dimineața am găsit pe coala de pe noptieră niște cuvinte, un fel de gânduri de noapte: Ce-ți doresc eu ție Mamă – Românie/ țară amarată, un fel de Bahlui/ ce ar vrea să învingă aruncând cu pietre/ când în Cernobîluri, când în Koslodui.

Profesor Marian Ezeanu
Slobozia, Ialomița

PORTRETE - Vasile Aionesei

INCULEȚ BĂLAN

AUTOPORTRET

Descind dintr-o stirpe din ceruri trimisă
să-mi scuture stele pe ochi diafan
în fructe sunt despot cu nas egiptean
și dorm ca un rege turnat pe o fisă.
Copitele de ger mi s-au lipit
pe pieptul verii ca un greu sigiliu
mă simt bucolicul Vergiliu
într-un infern cu Dante surghiunit.
Se rupe frigul sticlei; silabele-n ceață
mă chinuie trist nevrându-m-actor
ce-și disculpă tăcerea între oglinzi de gheață
(deși mai simplu-ar fi să tragă peste nor
o ploaie de cuvinte cusute fals cu ață).

REVERBERARE

I

Zaua de plumb plutește bacovian
-rămuriș de stepă din care se
toarnă zboruri paralizate
ca apoi să se desfășoare livid
în pulbere-
și așează tremurul umbrei
dincolo de spuzitul glas al tăcerii.

II

Pecingine în vidul șenilelor
Pietrificate între zeturi răsturnate.

III

Fumul cârmelor își mută
gravitația în cer unde
zăpezile ard în crematorii
ticsite de zeii jertfiți
omenirii ca pradă.
Lesbien ele zâmbesc, auzindu-se
în fiecare zâmbet clopotnițe
invadate de lilieci
cu chip de dumnezeu mutilat

IV

Răpăie ecoul ca un zgârci
ce contractă aripi paralizate
în furnici explodează
gonococul invidiei și infinitul
sfârșește cu un început.

VINO SĂ-NVĂȚĂM

Vino să-nvățăm cum plânge pădurea
lângă frontieră
ciocănitori cu uraganul pitit în guși de fier
sânt gata să ne scuipe.
Vino să-nvățăm cum plânge pădurea...
țepene chingi ne pândesc somnul

în care nu murim decât pentru odihnă, iubito
vino să-nvățăm cum plânge pădurea lângă
frontieră și vom înțelege că durerea nu este
abstractă!

Vino să-nvățăm cum plânge...

CÂND PLÂNGE

Când plânge întâia oară pruncul
lacrima vine din sânge
a doua, a treia și celelalte
cad ca mana în frunzele de gutui.

Când plânge ultima oară bătrânul
lacrima vine din sânge
celelalte cad bulgări peste sicriu...

... himeră rămâi... sau erai...

M-am trezit certându-mă cu norul coborât
lângă ușă, cel care topise zăpezile în
sufletul nopții, într-un moment în care eu
-obișnuit să descifrez taina bolovanilor,
seara ridicându-i la rang de madone-
și melancolia fotoliilor părăsite în
frizura de brumă a toamnei, trudeam
robi la pecetea imperiului solar.
Răcoare în liniște putredă, fumegau ultimii
pași ai verii ce încercau disperați
să o prindă pe ea, femeia fugită,
pe ea, femeia martirizată, cuprinsă
de-atingeri-embleme.
Dacă mi-aduc aminte, ieri, murise
copacul în coajă sub sărutul meu
cu luna cuibărită.
(da, himeră rămâi!... sau erai?!...).

Contenii cearta cu norul sublimat
cerului vernisaj(... himeră rămâi!... sau erai?!...).

Rămâi cu melancolia fotoliilor, în frizura
de brumă a toamnei, trudind la pecetea imperiului trist.

NINGE-N PUSTIU

Ninge-n pustiu cu amurguri bătrâne,
copilă! cu amurguri bătrâne ninge-n pustiu;
te leagă de mine nenăscutul abis,
nenăscutul abis te leagă de mine, copilă!
Ninge-n pustiu cu amurguri bătrâne,
... cu amurguri bătrâne
și nu știi câtă rugină este pe ceasul
pământului, iubito! ninge-n pustiu
și nu știi...

GLAS

De două ori inima care nu este
ascunsă somnului,
de trei ori umbra zidurilor
și reîntoarcerea la zvonul antic,
de-atâtea ori tapet
cu sânge impur venit
între reprize de rummy

și câte nopți între scripeții șubrezi
ai omoplaților!
Iartă-mă scaun,
iartă-mă sânge care nu știi
să curgi decât sub lamă!
Sosită e ora să mă-nchin himerelor,
veniți să mă iertați
în livada de cruci-acolo
în ploaia funestă
e mult mai liniște.

EXTINCȚIE

... se scurmă deodat’ chiar
și vântul, rămânând
fulg de aer greu,
cu crepusculul vecin
rană sfântă a amurgului
care nu zace decât
pe patul părăsit
de pruncul zeu.

RIDURILE COPILĂRIEI

Ridurile copilăriei vin roi de cocori
mai întâi dinafară
mai apoi din’năuntru
în muzica tacită de saxofon
vin ridurile
groase cu urme de-asini în deșertul firii
vin în cascadă,
lemnul cu piatra se desdoaie
nimic nerămânând de flișul
anilor nedevorat,
nedezlânat ca o nălucă frigidă-
semen de bătaia ochiului
când începi să te-ntorci trei... în urmă
adormit în patul unui popă pederast.
Imensă între pendule e anticipația
bătăii, și mai e ceva
sinonim cu dreptul gurii de-a
mușca aerul de sfârc(albastrul
sfârc al muzei toxicomane).
Semne terestre pe haina de piele a primei copilării
ce-și adună durerea în inel vrăjit-ecvestrul
călăreț cu ochii pe umeri, orb.
Nurcile se autolinșează, ilegalul comerț
noptatic intră în derută
dar colo, colo în dune renaște
castrul la fiecare colț de stradă
unde criminalii ucid tăcerea cu
buldogi de fier, mai presus de mine
și mâna iubitei
neridată încă de copilărie – semne nevrute
neavute, mutate în hipnoza yoghinilor
tatuați cu voință...
dar, există dar și pentru suferință:
somniafere pe rug de eucalipt
este un rid care vine singur:
făgașul lacrimilor
de udat cerul cu implorări
(Eli, Eli care le părăsești pe toate
ieri, astăzi și mâine) de încetarea secetei.

„Obligatoriu să te căsătorești în iunie“

Am recurs la un vicleșug livresc citind cartea de povestiri a Mihaelei Burlacu „Te iubesc e prea puțin“, carte apărută la Editura „Punct Ochit“ Constanța 2006, Am citit-o între alte lecturări a doua romane ale mult mai celebrilor Orhan Pamuk și Salman Rushdie.

Efectul trebuia să fie despărțirea textului de lume, iar realitatea să fie de acum implicită textului. Am avut surpriza ca structura povestirilor să fie integrată într-un timp mitic, timpul copilăriei și adolescenței.

Comentând titlul „Te iubesc e prea puțin“ „putem spune că o anumită cantitate a sentimentelor are o calitate mercantilă. De ce spun lucrul acesta? Pentru că noi știm că iubirea este poate cea mai puternică dimensiune a sufletului uman, dar, cum vom vedea citind cartea, iubirea nu este de ajuns să spargă unele bariere ale vieții: diferența de vârstă, normele sociale.

Mihaela Burlacu va soluționa această criză prin coborârea în sine până la impersonal în „Casa cu stele“.

Construcțiile narrative au ca puncte de plecare experiențe senzoriale în „Copacul nebun“, mici frustrări erotice în „Te iubesc e prea puțin“ sau iubirea interzisă din „Casa cu stele“. Eroina povestirilor, ce se confundă cu autoarea, Mihaela Burlacu, trăiește un spațiu ortodox, totul se desfășoară în jurul iubirii, iar calitățile acestei iubiri sunt curățenia sufletească, sinceritatea, devotamentul.

La fel este și scrierea povestirilor, adăugându-se o tristețe delicată, feminină.

Pe parcursul povestirii „Casa cu stele“ eroina, directoare a unei fabrici importante din oraș, pare a trăi în imediata apropiere a pericolului, pare doar a trăi o experiență interzisă dar, cum spuneam, Mihaela Burlacu își asumă un spațiu creștin, ea fiind în centrul lumii câtă vreme minciuna, această înșelătorie cu chip de adevăr, este repudiată și anexată zonei estetice. Povestea se sfârșește prin

renunțare: odată depășite limitele sociale (deși căsătorită, se îndrăgostește de Costin), cele două personaje pot trăi distanțele temporale ale iubirii „dincolo“ – în „casa cu stele“.

Mihaela Burlacu scrie cu o franchețe delicată, cu o acuratețe a expunerii în care, în mod voit, nu încap frivolitățile. În lumea licențioasă în care trăim avem nevoie de astfel de cărți, avem nevoie de suavitatea feminină a scrisului.

Problemele existențiale, măștile adevărului, sunt soluționate de autoare la fel de senin, ca niște consemnări. Deși, pe alocuri, Mihaela Burlacu devine ușor moralistă și pedantă, intervențiile de ordin etic nu supără, ele fiind notate, cum spuneam, cu o suavitate uneori dezarmantă. Prin aceste notații ale mele nu vreau să minimalizez „urmele“ teologiei creștine. De altfel, moartea brutală a unui inventator cunoscut îi dă prilejul să reflecteze asupra unor întrebări primordiale ale vieții. Și n-o face deloc rău.

Nu am vorbit nimic despre personajele masculine ale povestirilor, pentru că ele sunt arhetipurile docile ale autoarei. Caracterele lor devin simple calități - devotament, trădare, fustangiu, prieten, iubit.

Sigur, cu o astfel de abordare a problemelor cotidiene, Costin din „Casa cu stele“ deși fizic era considerat urât, este totuși preferat fratelui acestuia, un răsfățat al femeilor, „omul cu păcatul“.

În totalitatea lor povestirile din volumul „Te iubesc e prea puțin“ constituie o lectură agreabilă, cu o perspectivă poetică (un prozator nu e mare dacă nu e și mare poet).

Vă recomand să citiți această carte și pentru că „în acest loc s-a născut fericirea maximă“, cum frumos se exprimă Mihaela Burlacu.

Așteptăm cu interes și alte cărți pe care cu siguranță le va scrie Mihaela Burlacu, pentru că autoarea are la îndemână cele două componente ale scrisului: talentul și dorul.

Nicolae Teoharie

Gânduri

Vine Uninominalul!

Dătătorii cu părerea, loviți profund de razele soarelui, umplu sticlele televizorilor.

Sub imperiul transpirației abundente ce ține loc sistemului de irigații se dau cu presupusul vis a vis de soarta scrutinului precum puștii cu mașinile părinților la liniuță.

Părerii, căldură, aiureli, sudoare, idei, pericole, trădări, sfială, minciuni, cosmetică, șuete intelectual-politice...

Căldură mare, Coane!

Și sticla transpiră de-atâta abundență de idei goale.

Deși n-au făcut nici măcar un curs de prim ajutor, unii zic că fac chirurgie plastică reparatorie!

Căldură mare! Zăduf, Coane!

Și grăul e ieftin și roșiile s-au mănât!... Porumbul s-a sfrijit de oftică... și, facem chirurgie plastică!

Cică anul acesta nici vinul n-o să ajungă!

Toamnă grea!

Cerul a plâns peste Moldova atât de tare că a înecat-o.

Maramureșul a transpirat atât de rău că s-a udat de tot. Mai jos, pârjol. Ce nu poate face soarele, face focul.

Parcă și cerul s-a săturat de noi! De neputința noastră. De ticăloșia noastră. De hlizitul nostru. De...

Dar oare așa să fie? Orizontul roșu s-a schimbat în orizontul negru? Chiar așa? Din paleta de culori oferită cu generozitate de natură am ales doliul? Se pare că da, când peste tot întâlnești numai fețe încrâncenate, numai oameni triști, preocupați, numai minciună, numai demagogie. Cică e democrație!

Nici chiar cei foarte bogați nu sunt liniștiți!

Plutește în aer ceva greu, neclar.

Zâmbetele viclene de pe sticlă, care ar lăsa de înțeles că știu răspunsul la soluțiile ecuațiilor pe care trebuie să le rezolve Uninominalul, par rânjete generate de teamă.

Oare să fie teamă? Să fie frică? Să fie groază?

Mi se pare nefiresc! Ar fi prea mult realism, obiectivitate...

Poezie cu castraveți prăjiți!

Vijelii spumante la gâtul sticlelor cu etichete false. Soluția e simplă. Natura ne-o oferă gratis. Prăjirea!

Focul rezolvă simplu problema putregaiului.

Dacă acum câțiva ani, niște tineri, neluați în seamă clamau: „criogenia salvează România“, mai nou se pare că doar piesele stafidite dau Savoare și verticalitate, musai totul dres cu busuioac.

Doamne ajută!

Și negreșit toamna vine aducând cu ea Uninominalul!

Apropierea echinocțiului de toamnă generează coșmaruri mânuitorilor de conștiințe.

Dacă rezultatul e altfel?

Au fost preveniți din timp, însă lipiți de plicul prezidențial n-au putut înțelege starea națiunii. Nu pot percepe sictirul care poate determina finalități neprevăzute.

În fond crede cineva că poate fi mai rău? Doar cei care pierd privilegii. Ceilalți înoată continuu în nevoi.

Așa că nu contează cine va fi că, oricum, nu se schimbă nimic. Nu s-a mișcat, fizic, nimic în douăzeci de ani, doar declarativ!

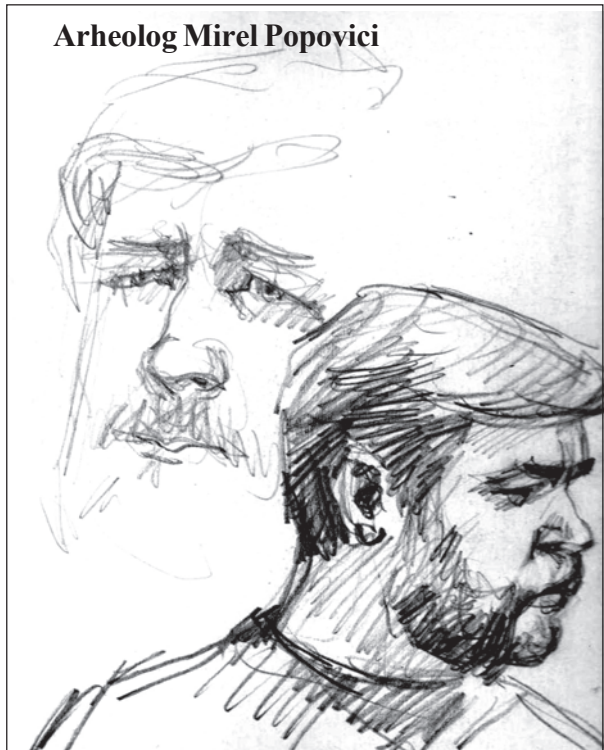
În rest, căldură mare Coane! Zăduf!

Și vine toamna și se acrește turburelul, și ștampila...

18.08.2008

Vasile Iordache

Arheolog Mirel Popovici

Personalități
ialomițene

Povestea unui om leneș

Leneșul mai mult aleargă,
Cum zice o vorbă veche,
Parcă-i fugărit cu-o vargă,
Parcă-i apucat de streche.

-Stai, măi leneșule, măi,
Stai că doar nu dau tătarii!
Dar el nu, și dă-i și dă-i,
Mai ceva ca telegarii.

-Fuga este rușinoasă,
Șoptesc unii pe la colț.
-Dar e tare sănătoasă,
Zic și alții mai cu moț.

Insensibil la păreri,
Leneșu-aleargă de zor.
Și iată, vere, că ieri
Apăru-n televizor!

Se mirară toți cumetrii:
-Uite-l, bă, pe tăbăltoc!
Iar el la suta de metri
A ieșit pe primul loc.

Morala:
Ciritei de tei
Pe miriște de mei.

Senatus Populusque Romanus

Capra crapă piatra-n patru
Și apoi sare din cadru,
Sare, sare și piper,
Toate pân' la ziuă pier.

Plin de bani sunt eu, măi nene,
Precum e broasca de pene.
Ce folos că sunt frumos,
Dacă sunt căpățânos.

M-am dus și eu să mă-nsor
Cu-o fată de senator.
Că bună fată mi-a dat,
Pân-acasă-a și fâtat!

Mă ruga tata fierbinte:
-Fii cuminte ca-nainte,
Nu fi prost precum ai fost!
Da, dar vream și eu un post.

Mi l-a găsit senatorul:
Să-i freționez piciorul,
Piciorul e de salcâm
Și se trage de la Râm.

Para mălăiață

Ca să ai succes în viață,
Scoală-te de dimineață,
Și chiar de caști ziua toată,
Încalte ești bun de plată,
Și cu doi-trei euroi
Măcar ai părul vâlvoi,
Și-n părul de nătăfleată
Crește-o pară mălăiață.

Para crește de trei dește
Și bretonul ți-l rărește,
Para crește de doi coți
Și iei pe ea vreo doi zloți,

Și comanzi un polonez
Garnisit cu mult orez.
Polonezu-i din Krakow
Și orezul este mov.

Morala:
Cavalerii teutoni
Purtau faruri la șoșoni.

O întâmplare-ntâmplătoare ce s-a-ntâmplat din întâmplare

Un corb da chix și sta pe pisc,
Având un mândru pix în plisc.
-Băi, frate-meu, zicea o cioară,
Rău mai era cu călimară
Și chiu și vai prin buzunări,
Cu brânza-n cui, fără țigări!
Azi are lumea internet
Și-și pune prin odăi parchet,
De parc-ar fi toți procurori.
Vezi Napoli și-apoi să mori,
Să mori de răs, că e mai bine
Decât să râdă ei de tine!
Eu nu știu, zău, că nu-s ca ei,
Să cerce cei ce cer cercei!
Tu știi că știu că știuca-i pește
Și scumpul mai mult păgubește,
Dar banul e un nume rar
Și se mai pierde-n numerar,
Și-o barză brează face zarvă
Pe-o varză unde stă o larvă,
Dar larva, fiind prea amară,
Barza o dă din varză-afară.

Morala:
Baftă, nea Cezare, murăturile te salută!

Sechestrați de „Tic” și „Tac”

Nimeni nu știe cum, așa din întâmplare, au năvălit în viețile noastre doi indivizi extrem de nesuferiți, care lucrează întotdeauna în echipă, mergând braț la braț la braț la braț, mai ceva ca doi miriapozi, de parcă ar fi siamezi, și care se recomandă obsedant de des cu numele de tandem: „Tic-Tac”.

Nu cred că există persoană care să nu îi fi înfiat pe „Tic” și pe „Tac”. Ba unii, mai milostivi și binevoitori, și-au luat un întreit „Tic-Tac”: unul pe masă sau pe birou, altul pe perete, și, cum nu se putea mai mare dovadă de respect și mărinimie, unul la purtător; la mână sau la piept, în funcție de cordialitatea pe care fiecare persoană intenționează să le-o arate. Unii dintre noi, mai puși pe șotii și pe show-ri, le-au dat comandă „Tic-Tac”-urilor să se contrazică reciproc: cel din perete zice una, cel de pe masă, alta, iar cel de la mână, cu totul altceva. Probabil că pe aceea îi amuză teribil gălciava „Tic-Tac”-urilor de prin casă.

Problema este că, de ceva vreme încoace, cred că de vreun secol, „Tic-Tac”-ul s-a cam prins că este folosit spre amuzamentul unora și nesuportând postura de clown al regelui gol, s-au răzvrătit și s-au răzbunat pe toată lumea, ajungând astăzi să ne țină sub controlul lor direct. Și toate acestea, pe nesimțite.

Cert este că, toți oamenii activi stau astăzi cu ochii pe ceas, și niciodată nu sunt mulțumiți de

ceea ce văd. Mereu se vaită că nu au destul timp pentru anumită activitate, că nu le ajunge timpul să realizeze tot ce-și propun – de parcă Dumnezeu ne-a dat timpul, cu porțioara: tu primești atât, tu nu meriți mai mult de-atât, ție atât ți se cuvine ... -.

Și uite așa, am ajuns să fim sechestrați de prietenii noștri „Tic” și „Tac”. Nu poți să treci pe nicăieri fără să auzi cel puțin un obsedant „Tic-Tac”, nu poți să mergi 5 minute fără să te uiți la ceas. Pe cel biologic l-am uitat de mult: fie prin șomaj, fie pe la vreun ceasornicar nepriceput. Ba mai mult, după cum remarcase un actor într-un film românesc de scurt metraj-Dan Bodeianu, în filmul „Despărțire”-mulți își pun seara ceasul să sune, iar dimineața se întreabă de ce. Iată cum, pe unii dintre noi ne-a adus la robotizare, scoțându-ne din condiția de om rațional.

Dar, se pare că este o categorie de oameni care au reușit să-i bată pe „Tic” și „Tac” cu propriile lor nume. Cum așa? Simplu: și-au făcut un „tic” din a se juca cu „tac”-ul. Iar prin acest joc, cu adevărat sfidează timpul, deoarece odată încinși la joc uită noțiunea timpului, uită vocea obsesivă a lui „Tic” și „Tac”.

Deci, iată că se poate!

Totuși, poate reușim să găsim și activități care să ne redea libertatea față de „Tic-Tac” și să ne și ofere satisfacții pe termen lung, care să ne legitimizeze drept Oameni...

Dan Ovidiu Bogdan

Tudor Ciciu

Spectacolul poetic de sub acoperișul lumii

„O carte monumentală, la propriu și la figurat ... ca pariu al poetului cu sine că va învinge o cursă literară maratonică” (după Ion Roșioru), „Baladierul” lui Șerban Codrin, apărut la ed. Helis, 2007 – e cartea de poezie a unui spectacol care nu poate să înceapă fără poet. Să cutezi a călători în cuvânt alături de Șerban Codrin, e ca și cum ai îndrăzni să vâslești pe o mare cuprinsă de furtună, fără să știi de care parte e țărmul Paradisului ori al Infernului; și numai cântecul e cel care îți va învinge teama că n-ai să ajungi vreodată acolo unde ți-ai propus. „Artistul sincer vede limpede și concepe cu fantazie” spunea cândva G. Călinescu. Încercând să-l surprinzi pe Șerban Codrin în această formulare călinesciană, înțelegi că Șerban Codrin nu poate medita la veșnicia care-i va înscrie numele pe acoperișul Universului fără ca meticulozitatea cu care e înzestrat să nu și-o pună în valoare în cele 300 de sonete și 66 balade, precum pustnicul care-și martirizează cu stoicism suferința. De la invitația pe care ne-o face la începutul cărții: „Și aștept cu sufletul mai mare dragul/Să-nnobilezi grădinii mele pragul” și până la finele maratonului poetic: „Când ceasul bucuriei tale sună/Trezește-te mai bine din minciună/O dată și-încă-o dată îngropat./Și caută-ți printre greșeli cuvântul/pe singuru-nțelept cu-adevărat”, cititorului nu-i rămâne decât să se lase pe mâna poetului, care îi va dezvălui scena unui spectacol în care îi va „râde-plânge doamna poezie” și însuși poetul e cel care va vesti primul începerea acestui spectacol sub acoperișul lumii: „Poete, vino-n scenă și deschide!” (sonet 58). A căuta să destrami *urzelile poetice* ale unui poet magistral ca Șerban Codrin nu-i decât *războiul inutil* construit de nuștiu ce critic pentru a-i recompune țesăturile. Iată de ce n-o vom face în acest comentariu și ne vom apleca numai asupra unor tematici din sonetele baladierului Șerban Codrin, cât și a frumuseții unora dintre ele, întrucât pe nicovalea cuvântului, verbul poetului sună a îndrăzneală incisivă. Un sonet madrigal închinat ființei poetului este sonetul 62, unde Ființa Poetului e zugrăvită, ca *cel așteptat* să ne arate Misterele Lumii la luminița cuvântului său „lămpaș cu miezul într-o strălucire”: „Încât se-nnobilează dintr-o dată/Adânci și explozive picături/Când pinii-imagineză-arhitecturi/Fantastice-n pădurea luminată” și trist e când luminița, scăpărișului” se stinge: „o burniță sporind, apoi nimic...” Sonetele 65 și 71 dedicate poeziei personificate și întâlnite în straie ciudate și *altfel decât o știm noi* („M-am întâlnit cu doamna Poezie”), dau prilej unei exteriorizări pe care atât poetul cât și cititorul căruia i se destăinuie nu o vor uita niciodată, pentru ca în final, poetul vrând să-și liniștească cititorul cu privire la apariția meteorică a „doamnei”, mai mult îl stârnete: „Mai dă-o-n cerul ei, altminteri țipă,/Că-i scutur constelații din aripă”. Într-un sonet dedicat visului pe care îl are drept iluminare poetul în prag de iarnă (vezi 66), cititorul va fi condus cu știința poeziei prin ungherele visului unde are loc un spectacol grandios. Despre viața-soarta-(și)-visele poetului, Șerban Codrin oferă cititorului sonete aproape baladești (75, 77, 86, 104, 268, 272, 275, 277, 295, 322). Spectacolul aici, devine măreț: „preschimbă cerul

în bibliotecă/Ocultă unde, aplecat pe-o masă/Gândește Dumnezeu și studiază” Admirabil iubește poetul și-i răscolește și cititorului imagini superbe, anotimpul iarna: „o catedrală-n frigul viscolit” (66, 68, 73, 74, 77, 80, 252); pentru ca „să joace până-n lună, sus, mai sus,/Tot ce-ar avea zăpezile de spus!...” Ultimele două versuri care încheie sonetele, par a fi ultimele zvârcoliri ale unui vulcan retras în adâncuri să „mediteze” la o nouă erupție. Privești o frunză arămie purtată de apele line ale unui râu, fără să știi că *vremea* în urmă, îi ridică odinioară un cântec de biruință în copacul care se fălea cu podoaba sa. Uneori sonetele lui Șerban Codrin, se aseamănă cu frunzele preluate de apele râului după ce au părăsit copacul. Dacă un poet simte că are succes cu un anumit mod de a scrie poezie, e tentat apoi să repete comportamentul care i-a adus succesul. Această repetiție însă va conduce la o rigiditate din partea cititorului. Și s-ar părea, că ar fi singura capcană întinsă de-a lungul acestui maraton poetic. Sonete cu iz de baladă și *ceva romanesc* în ele: (vezi 82, 83, 113, 180, 203, 219, 254); iar dragostei îi sunt închinat: (92, 93, 97, 100, 101, 111, 178, 196, 205 etc.); sonete muzicii: (187, 258, 298); sonete dedicate artei picturii și motivelor picturale în poezie: „să se mire/de Universul fără de sfârșit” (190, 195, 198, 200). Sonetul 193 îl vom remarca și cititorului, ca pe un sonet madrigal închinat mării, întrucât „cu marea nu-i de glumă, cine vrea/s-o-mbrățișeze, e-o femeie marea”. Majoritatea sonetelor au câte ceva din *dulcele* cântec al amintirii depănat cândva cititorului în frumosul grai sadovenian, sau cum însuși poetul o spune într-o baladă, mai toate sonetele au ceva din tânguirea și chemarea baladierului plecat prin lumea largă să cânte trecătorilor (vezi și sonet 66) „și celor care vor să stea locului o clipă și să-l asculte, pentru că duce cu el amintirea și conturul frumoasei „sărind pe roua unei gări stelare/în noaptea-aceea fără de sfârșit”. („Nu mai e posibilă nici o formă de originalitate literară dacă nu forțezi, dacă nu sfârâmi limbajul”) – spunea Cioran. Și o astfel de încadrare cioraniană i-o putem atribui poetului pentru că prin timbrul elegiac pe care îl împrumută sonetului, Șerban Codrin se vindecă de melancolia de care suferă: „Rămâne-aici să mă-nfrățesc cu floarea/De păpădie, cu pământul, cu/Absența blândului Iisus, căci nu/Vreau întrebări, îmi e de-ajuns mirarea”. Cititorul acestei monumentale cărți de poezie, se va simți „sub un acoperiș de carte/mai drept, mai împăcat, mai înțelept...” Abia acum poți înțelege lecția lui Nichita despre frumusețea cercului, luat doar ca întreg; ciopârțit în bucățele nu-ți rămâne decât să te apleci și să-i ceri „iertare cercului/atât”. De aceea să amintim în încheiere și de sonetele dedicate inspirației divine și harului de a cuvânta frumos (135, 148, 159, 160, 161), precum și de frumoasele sonete dedicate boemului hoinar: „nu cumpăr nici măcar de-un ban tristețe” (vezi 142, 143, 144, 149, 155, 156, 174, 202), pentru că spune undeva poetul: „Să scriu mi-e strigătul de disperare,/Neliniștea mă chinuie să scriu”. Șerban Codrin e de acum baladierul „drogat cu-amărăciuni de elegie...” cântând și lui Dumnezeu despre tristețea muzicală sub acoperișul acestei lumi, pe care – încă mai credem – El nu a părăsit-o se pare definitiv.

Cântec îngânat la fereastră

Stam la geam cu ploaia la fereastră -
un cuc cânta, hainul, sub o coastă,
iar roiul frunzelor, purtate-n vânt
duceau și dorul meu peste pământ.
Tu, pasămite, în cealaltă zare
îți pieptănai tristețea peste mare
și vulturii din ochii tăi, sub cer
îmi sfârteau din vise și mister,
iar vremea arămea sub nucul frânt
norocu-mi jefuit, fără veșmânt
pe care-l trimisesem ca pe faur
să te colinde ca pe-un măr de aur.
O clipă; mă visam pesemne-n rai;
stăteam la geam și ploaia tu erai.

Cântec pentru tine calule

Peste-un horn de cărămidă
zboară ca o crisalidă,
Frumusețea mea timidă:
- Murgule, de ce n-auzi
când te strig pierdut sub duzi,
să-ți dau jar și nu răspunzi?
Și prin viață te petreci
între grajdurile reci...
ca haiducul pus la beci?

Peste-un nor, acum zboară
frumusețea mea amară
ca un croncănit de cioară.
- Murgule, te-aștept să-mi treci
pe sub plai de stele reci,
să-ți pun frâul pe poteci.

Inimă fără noroc
smulge murgul busuioac
de scoate pe nară foc:
- Nu mai striga în pustiu,
din tărâmul siniliu
chiar prin nori te-aud și viu
Să m-aștepți să sai în șa,
luna când s-o ridica
și o vâru-n vâlcea.

Dar acum puțin mă lasă,
că o foarte-mpărăteasă
mi-a urzit frâul în plasă;
Mi-a mai zis să te slujesc,
tu să cânți, eu să gonesc
până ce aripi ne cresc!

Chip de copil

Labirintica fire a Ioanei

fragment de roman

Nu mai îmi simțeam picioarele și încercam să iau o poziție, o ultimă poziție posibilă, care să-mi ofere impresia de suspendare. Aveam fierbințeli încă din seara trecută iar acum, după curentul din vagon și chinul acesta al statului în picioare mă simțeam aproape disperat. Mai aveam vreo zece minute de așteptat și speram să nu li se îngreuneze perisabilitatea. Nici nu mai voiam să văd logic această perisabilitate, această curgere sau scurgere a timpului; acum vedeam deformat trecerea timpului, ca pe o ceva...ca pe o gălmă de miere care se chinuie să treacă prin gâtul unei clepsidre, prin gâtuirea ei, iar aceste ultime minute păreau doar să mânjească gâtuirea nicidecum să o deplăsească. Am avut multe momente în viață în care mi-am dorit dilatarea timpului. Tânjiseam după ea, fusesem disperat în a o obține, dar acum, așa, când dilatarea timpului îmi ieșea prin oase, prin începuturile de varice, prin semiplatfusul meu, așa, o uram...

- Vă rog...,aud lângă mine.

Mă întorc, privesc și înțeleg că bătrânelul de lângă a făcut pauza nu din motiv de lipsă de cuvinte, de oboseală, de cine știe ce. Nu. Tăcuse, iar acum mă privea admirativ, blând, mirat, insistent. Îl cunoșteam pe bătrân. Fusese învățătorul meu în anii șederii mele la bunicu. Acum însă, oboseala îmi interzicea orice fel de urmă de respect, dorință de conversație sau contact. Eram torturat de oboseală și orice contact cu realitatea m-ar fi făcut fără îndoială isteric, dincolo de orice putere de înțelegere, calmare, sau autocontrol. Regulile și dragostea față de profesie și principiile sale erau învinse de oboseală.

- Dar ai ajuns un domn în toată legea, Petrică, băiete! insistă totuși bătrânelul vioi, ignorând tăcerea mea. De când nu ai mai venit tu în satul tău, băiete? În mijlocul codrului în care căutam amândoi licurici și bufnițe, pe vremea când bunică-tu înjurând te trimite la mine, după ce se îmbăta de se învinețea. Tu totdeauna, în loc să adapi vacile sau să rânești la porci, fugeai în pod cu cărțile pe care ți le dădeam. Mai ții minte?...He! He!

Îi recunoscusem imediat logoreea de odinioară dar parcă vocea tare, sănătoasă, a învățătorului mă chinuia și mai tare. Îi zâmbesc vag, arătându-i o față foarte obosită cu care speram să-l descurajez.

Nu mai cunoșteam pe nimeni în sat, cu excepția vecinilor noștri pe care-i zăream uneori în rarele mele vizite. Despre vechii colegi de școală și prietenii din copilărie, chiar absolut nimic. Cu toate acestea îmi iubeam foarte mult locurile natale și plaiurile pe care am crescut și chiar dacă am deprins atât de mult gustul cititului, studiatului și al nebuniilor parisiene, doream enorm să mă întorc. Chiar mă bătuse gândul, la un moment dat, să mă stabilesc aici, însă ochii mei cu vedere destul de slăbită au ales voit nevoit Bucureștiul.

- De gara noastră nu-ti era dor? insistă bătrânul. Uite, ceața asta parcă îi dă farmec, nu e așa? Tu, ce ai auzit? O să fie război sau nu? În satul ăsta și un război s-ar inhiba de atâta liniște și de atâta prostie țărănească...Ba! Mai e și nebunia... O știi pe Maria lui Spiridon? Stă la trei case de voi, lângă Farmache...Fii-sa a luat-o razna... Ce ceață, băiete...

Învățătorul cred că și uitase de mine. Toca din gură ca și când îi fusese interzis mult timp acest lucru iar acum interdicția căzuse. Eram consternat privindu-l, ascultându-l. Îl auzeam și îl vedeam fără a-l înțelege, ca într-un fel de vis, ca într-un fel de vis ciudat...Mi se înmuiau picioarele...Atenția nu mi se putea reține de la crunta oboseală, nu putea fi atrasă

de logoreea bătrânului, însă continuam să-i privesc fața sănătoasă, arsă de soare. Priveam, îl priveam, până când ceața insistentă pătrunse și în mintea mea obosită, astfel încât, la un moment dat, aproape că nu doar că nu-l mai auzeam, dar aproape că nici nu îl mai vedeam pe bătrân....rămânând doar ceața. Ceața din jurul trenului, ceața din jurul creierului meu care creștea, acoperea, domina. Și apoi brusc, ca un limpeziș inexplicabil din nou vocea învățătorului.

- Păi anul ăsta...

Apoi din nou ceața care acoperise totul în jur, câmpul, nemailăsându-ne nici un punct de sprijin, aerul, nemailăsându-ne nici o gură de oxigen. Simțeam însă trenul, obosit și el de atâta ceață, cum parcă dădea semne de încetinire. Speram din răspuțeri că va intra cât de curând în gară, deoarece, pe rând, senzațiile de leșin îmi dădeau târcoale.

Ideea de a ajunge mă învioră... Bătrânul vorbea în continuare, picioarele mă dureau în continuare, mă chinuiau chiar, iar ceața deasă dezvăluia ușor, ușor sub roțile trenului covorul de pietre albe și urma de peron năpădită de buruieni. "În sfârșit", îmi șoptesc...

- Ei, bine, Ioana, fata asta, a fost luată de diavol, îl aud din nou pe bătrânul care-și continua interminabilul monolog. Of! Sărăcuța, bânțuie prin cimitire ca o nălucă...Unde o fi gara aia, măi, băiete? Și, ia spune...Pe la București ce mai e? De război, vom avea oare parte?...Of! Doamne...

Era senzațional bătrânul meu învățător. Trecuseră aproape 25 de ani de la clasele mele primare și, totuși, totuși rămăsese același. Deodată mă simt capabil să închid ochii și mă văd în banca mea mîncată de carii, din care priveam mirat omul care mă pregătea pentru viață. Aceeși logoree, aceeași mozaicare de vorbe!...Un moment de reverie îmi cuprinse brusc creierul. Înapoi în timp, mintea mi se deschise pe vremea facultății, când făceam cursurile de medicină umană și practica la Spitalul Colțea,...primul șoc al meseriei pe care mi-o doream. Manole, era un nenorocit al vieții care se aciuiase pe lângă spital făcând una, alta. Era un tinerel de nici 25 de ani suferind de un mutism ciudat, un tânăr puțin deformat fizic, chinuit de boli și de neputința de a comunica. Ei bine, acest Manole căpătase în urma unui....miracol, cum spuneau profesorii mei, graiul, marele grai! Cum? Pur și simplu! Într-o dimineață articula sunete, lega cuvinte, așa, fără nici o explicație.

M-am grăbit să-l văd. Veneam din provincie special pentru acest eveniment, în timp ce făceam un studiu la un spital de nebuni din Oltenia. La București am sărit într-o trăsură și am zbughit-o direct la Colțea.

Logodnica mea mă implora să mai vin pe acasă, profesorii mei spuneau că exagerez și că locul meu e la București, însă eu mă încăpățânam să trăiesc cu nebunii, să-i simt, să îi înțeleg și să încerc să-i vindec...Și iată că tocmai Manole a fost cel care m-a făcut să zbor spre București, să-l aud vorbind și să-mi satisfac curiozitatea. Mi-era teamă. O teamă bazată pe neîncrederea în minuni. Dumnezeu există? Un mut vorbește din senin!...Asta înseamnă că există...Și noi, medicii? Ce vom mai avea de făcut?

Sudoarea îmi inundase corpul. Pălăria îmi încorseta creierul, timpanul, simțind zbuciumul sângelui, supărat că nu-și poate face treaba neirigându-mi creierul. Trăsura dă colțul și în fața spitalului, sar înainte de a opri birjarul. "Ce fel de doctor, ce fel de om de știință vei fi dacă alergi așa, ca un nebun să vezi minunea lui Dumnezeu?" îmi aud conștiința. Mă opresc. Manole stătea la soare

gogind fasole. Mi se părea neschimbat. Oare vestea ce mi se adusese era doar o bătaie de joc? Oare a fost o păcăleală?...Nu mă văzuse. Mă apropii ușor, examinându-i fața, chipul parcă îmbătrânit înainte de vreme. Era asupra lui, într-adevăr, o lumină, o vagă veselie. Îl strig. Mă vede. Se ridică. Fața i se lungește bucuroasă. Lacrimile îi inundă fața. Gura i se deschide. Și...

- Pppp...etrică! aud încet. Apoi se aruncă la picioarele mele sărutându-mi mâna. Își ascundea fața, acum când ar fi trebuit să lumineze curtea ca un al doilea soare. Îl știam un sfios dar și un exploziv...Nu îi înțelegeam reținerea...Sau poate...O prostie îmi străfulgerase mintea...Toată lumea, în afara profesorilor mei cei bătrâni, vorbea cu mine cu "Dumneavoastră", toți îmi spuneau Domnul Rotaru. Oare Manole să-și fi dat seama? Doamne ce prostie...Ce mai conta? Cum să te poți exprima complex când doar cu două săptămâni în urmă abia gemeai?

Între noi, în ciuda faptului că față de mine Manole avea origine diferită - el orfan de-a pururi, trăind din mila oamenilor, eu, fiu de slujitor al Curții Domnești - se legase o prietenie mai ceva ca între frați. Ba, chiar o dată îmi salvase chiar viața, trăgându-mă de sub copitele unui cal sălbatic. El mă ajuta cu puterea lui ieșită din comun la orice muncă fizică, urmându-mă permanent oriunde aș fi umblat, iar eu de multe ori îi alinam durerile bolilor lui ascunse, mai cu leacuri cunoscute, mai cu medicamente experimentale, mai cu mangâieri frățești. Așadar se justifica, atât sufletul meu la gură în a-l vedea vorbind, cât mai ales lacrimile care îmi umpluseră ochii.

Alături de el, în picioare, izbucnisem în plâns și eu. Îl ridic și îl iau în brațe la fel de frățește. Nu conta că toată asistența din curte se holba la noi. Nu asta conta acum. De fapt nu eram în curtea spitalului ci undeva în cer, ca într-o Pieta a fericirii, așteptând să mulțumim Bunului și Atotputernicului Dumnezeu.

- Ce, ce assssta....do, dommmm, doocc, Ppppetrică? se forță el dând din cap, din mâini, din ochi, de parcă cuvintele îi părăseau cu chinuitoare greutate pieptul.

- Manole! Ce să fie, baiete? Vorbești, asta e! Curățenia sufletului tău a învins. Lacrimile tale au înduioșat. Dumnezeu s-a îndurat și dând la o parte neputința medicilor care au încercat de atâta vreme să te vindece, ți-a mângâiat cu bunătatea Lui coardele vocale, vindecându-te! El e Cel miraculos! Noi, doar cei neputincioși.

-Aaa, așa...vru Manole să spună ceva, să afirme, însă neputând din cauza emoțiilor și a lacrimilor își acoperi din nou fața cu mâinile.

O smucitură a trenului mă trezi din viile amintiri. Un vis pe care l-am trăit aievea și care, odată rememorat, m-a mai înviorat. Totuși picioarele mă dureau îngrozitor. Eram extraordinar de obosit. Afară ceața continua să izoleze trenul, să izoleze câmpul, să izoleze totul. Chiar și eu mă simțeam în continuare izolat, ca un pudic de nelegiuirile semenilor, ca un pustnic de mocirla vieții.

Gara se zărea ca o nălucă gârbovită în valurile de ceață ce nu mai conteneau. Cobor, parcă cu picioarele altcuiva. Eram amorțit, îndurerat, obosit. Învățătorul se sfătuia acum cu un alt bătrânel, leat de-al lui pesemne, dar se opri brusc când mă văzuse că mă îndrept spre ieșire și strigă dând din mână mult prea vioi pentru vârsta lui septagenară.

- Stai, Petrică! Doar n-oi vrea să mergi pe jos până-n sat!

În dorința aprigă de a părăsi trenul, acea carceră inumană ce mă reținuse pentru mai bine de două ore, uitasem complet că nu era totul să cobor în gară. Satul era la o distanță considerabilă și dacă într-adevăr doream să-mi văd picioarele rupte definitiv refuzând oferta învățătorului, însemna că rațiunea mea suferea cu adevărat.

Mihai Ghinea

(continuare în numărul viitor)

Nicolae Teoharie

Repatriere

Ca să te înduplec

Chipul merelor

Când mama a ieșit din magazinul de argilă
în brațe cu un țipăt de sânge,
aproape umilă,
a umblat la încuietoea privirilor mele
și, ca să fiu supus,
mi-a umezit gura cu chipul merelor.

Reproș

Cu ce dezinvoltură mi-am pierdut mințile!
Mă protejasem de visele hulpave
cu niște medicamente bolnave.
A trebuit să modific sufletul
și chiar să intervin,
pentru acest slujbaș al trădării,
la curțile muzicii.
Deși nu-i aprob picioarele lungi,
femeia îmi reproșează,
în timp ce-și pierde profilul
între noapte și zi,
că am neglijat îmbrățișările
și am declarat invincibile înserările,
uitând că zorile se înalță
doar pentru a fi dărmate.

Îmi reproșează aspirațiile mele
de câine,
care caută să decepționeze
păsările și-o parte din privitori.

„D’aia ai creierul în pioneze,
și capul în nori !”

Paradox

Ai grijă să nu adormi pe lacrima fierbinte,
pe câinele bătrân,
pe cuvinte.
Încet am izbucnit în flăcări,
fără să supăr pe nimeni.
Nimeni nu m-a băgat în seamă.
Deși am țipat, nu v-am atras atenția.
Acum,
când atârâ de o creangă,
în ștreang,
părând a fi o întrebare,
cu degetele în schimbare,
vă citesc ce-a mai rămas din sângele
în care-mi țin visele
și timpul infamiilor,
fără a avea înțelegere pentru frig.
O femeie îmi acoperă țipătul
ce umblă despuiat la marginea zilei,
ca o întrebare plină de sânge, ieșind
din uterul orizontului.

S-a apreciat că în venele mele
este cerul unei țări îndepărtate.
Ploile și ninsorile au fost transferate,
pe bani grei și pe furate,
de nori.
E o provocare să-ți cunoști nimicul
și viața mea de acum devine mai palpitantă.
Mă plimb prin spațiul așteptării,
ca prin întunericul unei săli de cinema.
Îmi pierd slujba,
certificatul de naștere,
umbra.
Pe bune,
nu-mi pasă că-mi pierd chipul.
În timpul liber, când nici nisipul
nu mă mai ține minte,
mă aventurez pe câmpia din minte.
Pe bune, rămân.

Cerul este acolo și n-are stăpân.

Omul negru

În cele din urmă s-a retras
într-un roman de ficțiune.
Un domn elegant și în frac.
Un personaj distins, plimbându-se plictisit
prin duminica unui om sărac.
Îi dădea acestuia bani să-și cumpere de pe
internet
neînsemnate meserii, băuturi umile și păsăret.
Prea singur, Doamne,
la masa lui de lemn,
n-a observat cum tremura lumina
de untdelemn.

Amurg de iarnă

Sunt dezamăgit de mâinile mele,
de ochii mei diafani.
Deși au la dispoziție cei mai aprigi dușmani,
ei îmi trimit o lume cu copaci orfani,
zăpezi văduve, ploi divorțate cu capul în nori.
Când am ajuns înapoia lucrurilor

Bătrânul gând

mi-a fost frică să deschid ochii, mâinile.
Bănuiam că orizontul își uitase în mine
caravanele,
bivolii,
câinele.
În trecutul îndepărtat al cărnii mele
pe ce câmpie a creierului am iubit eu înserarea ?
Întreb și eu,
pentru că mâinile s-au întors la mine cu vreascuri,
și ochii,
cu doi luptători de gheață.

Ranchiună

Mi s-a părut mai ușor să transform
un nor enorm
într-un fluture galben,
îmbrăcându-și culoarea pe dosul zborului,
decât să schimb noaptea aceasta
în poemul
despre care regizorul zicea
că este invidia mea.

Ca să te înduplec
m-am aruncat la picioarele norilor.
Ca să nu te îndoiești de regatul meu
m-am certat cu toți,
i-am iubit pe toți.
Ca să fiu lângă somnul tău
am luat în arendă o bucată de cer,
o fâșie pe care-am semănat-o cu iluzii
în care te pier.
Am alungat toamna,
pentru tine am renunțat la ploi.
Pentru tine am obținut cetățenia păsărilor.

Cineva tot trebuia să repare, din zori,
acoperișul vederii.

Fenomen, plictis, fenomen

Tot completând fișele de evidență ale toamnei,
mâna a început să se îngălbenească.
Printr-un contur lăsat de gura ta pe geam,
cu ochii pierduți în nimicul ninsorii visam.
Mi-am înnodat privirea ajunsă la orizont
cu pasărea migratoare rănită de-un glonț.

Prin sărutul focului din geam
cu privirea rănită număram, număram.
O singură câmpie.
Pe câmpie, șapte copaci desfrunziți, răzleți,
În fiecare copac, o pasăre albă.
Un singur om, pe singurul drum din câmpie.
Un singur pistol.
O singură împușcătură în vata tăcerii.
Șapte păsări,
zburând cu câte un copac în gheare.
Așa am căzut în întrebare:
- Mi-aș pierde mințile,
oare,
dacă aș bea iluziile dintr-o lumânare ?

Destinul îmi pregătește pe cheltuiala mea
un semn, un prieten, o femeie, o rană.
Inima poate fi o perfectă capcană,
un excitant stimulat.

Mereu în treacăt și consecutiv
clipele așează dinainte
lumea așteptării din minte.

Iluzia că pot îmbrăca o cămașă de stele,
țesută din drumul privirii mele către ele,
mă așteaptă în geam.
Acolo se împreună
înserarea și vântul,
turnându-și un trup de fugă nebună.
Din ascunsul concret,
deslușind cu văzul limbii
vinul dintr-un cabaret,
printre mese dansează o coloană de fum
portocalie,
subțire, subțire,
câlcând pe o plutire . . .
Bine ai venit, amăgire!

Moartea claxonează dintr-o globulă roșie.
Și gloanțele astea,
ce nu ne mai ajung odată din urmă,
să ne scape odată și-odată de cerul
ce și-a mutat păsările în noi .

Ana Amelia Dincă

MUZEUL NAȚIONAL AL AGRICULTURII

Viața în ramă - Cronica de altădată -

Deși în 1685 aparatul de fotografiat era gata și aștepta apariția fotografiei, abia în secolul al XIX lea acest gen artistic făcea concurență picturii prin intermediul căreia putem vedea astăzi cum arăta un portret de aparat din perioada Renașterii sau un portret de familie în frescele lui Pârvu Mutu de mai târziu, ca să dăm numai două exemple din spații și timpuri diferite.

Funcția mimetică a fotografiei care susținea dorința omului de a-și vedea chipul și de a-l păstra într-o imagine de tinerețe sau de amintire legată de momente esențiale din viața sa, a creat pe parcursul celor peste 100 de ani de la apariție, adevărate colecții documentare, dar și o imagine despre ceea ce însemna verva atelierelor fotografice, mai ales în România primei jumătăți a sec. al XX lea. Dacă astăzi privim cu mare plăcere fotografiile păstrate din ambianța curții regale, mai cu seamă pe cele reprezentând-o pe regina Maria, cu aceeași nostalgie admirăm chipurile oamenilor din fotografiile expuse care evocă lumea din jurul lui **Ion Poenaru Bordea**, mare proprietar agricol înainte de primul război mondial și al descendenților săi, a căror viață a fost legată prin diferite împrejurări de moșia de la Perieți. Imaginile prezentate în expoziția **Viața în ramă. Cronica de altădată** cuprinde toate genurile fotografiei practicate la momentul respectiv de specialiști-portretul de studio, fotografia de modă, viața socială, ciclurile vieții, familia- dar și încercarea de reconstituire a unui atelier fotografic. Câteva obiecte vechi printre care și un gramofon din mahon cu patru vitralii și goarnă din alamă, care reproduce sunete înregistrate pe discuri de ebonită, completează parfumul anilor 1900. Portretul de studio reprezentând figuri de femei și bărbați, de copii și bătrâni, surprinși bust, din trei sferturi sau frontal, având vestimentația și coafurile conform clasei sociale pe care o reprezentau, era realizat de obicei la comanda clientelei. Fotografii de mici dimensiuni sau mai mari, care se pretau la înrămare, devenind astfel tabloul care zădărnicea pe perete un moment fericit din existența subiectului, păstrează peste atâtea decenii misterul care învăluia lumea de altădată. În cadrul acelui tip de fotografie clasică, autentică prin clișeele de o valoare documentară inestimabilă, personajul era evocat singur sau având în jurul său alte ființe dragi. Însă frumusețea portretelor de studio a fost întrecută de scenele familiale desfășurate în fața unei case fastuoase sau în interiorul acesteia, punând în evidență mediul de existență al burgheziei vremii. **Ion Poenaru Bordea, Sofia Poenaru Bordea** stând pe scaun, însoțită de o femeie tânără sprijinându-se de o balustradă metalică, **Nicolae Urdărianu, Alexandrina Nicolesco, Mișu Mincov, Lenuța Opreanu, părinții Anei Chelaru**, etc. îmbrăcați somptuos sau modest, după cum le impunea poziția socială sau după cum le permitea buzunarul, fac deliciul acestei expoziții complexe prin diversitatea genurilor fotografiei și a problemelor care derivă din aceste documente care

întotdeauna își fixează centrul de interes asupra capului familiei. Fie că stă în picioare sau așezat în mijlocul grupului, el este flancat de doamnele care stau pe scaune alături de copii lor. Aceștia din urmă ocupă de obicei aceeași poziție cu femeile, dacă le permite vârsta. Dacă nu, ei stau în brațele materne privind direct în obiectivul aparatului de fotografiat. Atitudinea pe care personajele o dobândesc în studiourile de fotografiat o întâlnim inclusiv în pozele de familie realizate pe stradă, în curte sau în fața casei. **Casa de la Perieți** a lui Ion Poenaru Bordea, realizată de arhitectul Socolescu la sfârșitul sec. al XIX lea, **Casa dr. Pierre Berdalle Ernest de La Pommeraye** din Slatina, **Ion Stoianovici în trăsură, familia Stoianovici la masă în interiorul casei de la Cătunul Bordea** sunt doar câteva exemple cu grupuri de personaje care se perindă în imagini exotice, realizate în acea tehnică a fotografiei alb negru, ce presupune jocul dintre lumină și umbră și expresivitate maximă. Fotografia de modă reliefa nu numai îmbrăcămintea, ci și modistele, adevărate frumuseți ale epocii. Acestea stau în picioare pentru ca rochiile să fie etalate în toată splendoarea lor, pentru a fi observate mai bine liniile croielii, imprimeurile și cusăturile, aceste aspecte ținând mai degrabă de transformarea mentalității unei epoci care dorea să pună în valoare frumusețea corpului feminin, decât de dorința de a epata printr-un anumit tip de atitudine care nu era bine văzut de o parte a societății. Din altă perspectivă, evidențierea portului popular tradițional constituie de fapt punctul forte al vestimentației pe care vizitatorul o poate admira, putând observa varietatea ornamentală a aceluia, dar și prețuirea acordată de străbunii noștri țesutului și cusutului acestor obiecte devenite nu numai mărturii etnografice ci și obiecte de artă. În mormântarea sau căsătoria, după cum și terminarea unei școli erau acele evenimente care trebuiau immortalizate într-o fotografie în intenția de a deveni perenă. Dacă era implicat cumva și peisajul urban, acțiunea se petrecea în fața unei clădiri importante care accentua încă o dată importanța momentului surprins. Diversitatea preocupărilor familiei Stoianovici și a descendenților acestora, cercurile înalte în care învăteau, frumusețea costumelor epocii și atelierelor artiștilor fotografi implicați-Mysz Hermannstadt Nagyszben Sibiu, Wilh. Mayr Kreuznach, Foto-Royal Oppelt și Follender București Bd. Elisabeta-priveau în primul rând poziția lor evidentă o dată în plus prin personalitățile care le călcau casa sau pe care le vizitau. **Antoine Bibescu** în diverse ipostaze- din profil, împreună cu soția și doi câini, într-un grup de cinci femei și doi bărbați, dar și stând la masă în compania **Reginei Maria** arăta cum burghezia din România era în pas cu dezvoltarea societății europene, ba mai mult, una dintre fotografiile care o înfățișează pe **Pricipesa Bibescu** pozând marelui pictor **Vuillard** demonstra nu numai un soi de snobism, ci și cât de departe mergeau gusturile rafinate ale unora.

Însă capul de afiș al expoziției este o fotografie recent achiziționată de la *Turnu Roșu de Răsvan Ciucă*, directorul muzeului, care îl reprezintă pe un anume **Nicolae Gavril Gâlea**, născut la sfârșitul secolului al XIX-începutul secolului XX. Acest personaj cu o poveste de viață foarte interesantă datorită plecării sale în America spre a-și împlini destinul, a devenit prototipul omului cu deschidere spre universalitate. Nu știm cu exactitate care au fost motivele dorinței sale de a explora misterul ținuturilor îndepărtate și necunoscute. Presiuni economice, sociale sau de altă natură l-au îndemnat pe Nicolae Gâlea să plece în tinerețea sa spre un tărâm atât de îndepărtat în căutarea aurului dător de bogăție și fericire.

Fotografia bust cu înscrisul **For Liberty**, făcută în Statele Unite, nu îl reprezintă întâmplător pe tânărul emigrant îmbrăcat în soldat. El făcuse stagiul militar în armata americană luptând pentru libertate. Un act din 1933 stă mărturie întoarcerii în țară a lui Nicolae împreună cu Ioana Frățilă pe care o luase de soție în 1925, în America și cu fiul lor Daniil, născut n 1927, în Columbus, Ohio. Cu banii strânși dparte de casă, își achiziționează de la celebrele fabrici de mașini **AND. RIGER S.A.** din **Sibiu**, o instalație complexă de prelucrare a lânii. Începând cu această dată familia prosperă din propria afacere care va fi continuată de Daniil și ulterior, de fiul său, **Ilie**, până în anul 2002, când afacerea familiei se axează pe turism. Această fotografie unică va fi expusă la **Universitatea autonomă din Madrid** împreună cu întreaga expoziție **Viața în ramă. Cronica de altădată**.

Artă și Unealtă

Cu începuturi în dadaism, mai exact în 1930 în încercările lui **Kurt Schwitters** din Hanovra și pătrunsă în școlile artistice în anii 80, *instalația* a devenit obiectul principal al unei expoziții de avangardă și mai mult decât atât, al uneia mai curând de esență nostalgică, dar și ontologică, având multiple trimiteri în etnologie și în istoria culturii.

Societatea agrară românească și simbolurile ei ancestrale au constituit suportul ideatic al expunerii temporare **Artă și Unealtă**, de la *Muzeul Național al Agriculturii din Slobozia*.

Răzvan Ciucă, directorul instituției, a realizat din obiecte *aparent nefolositoare*, -care, pentru omul neinițiat în estetica experimentelor actuale, ar putea părea deșeuri, dar având o valoare inestimabilă pentru vechile cutume care au dezvoltat enclave existențiale particulare ținând de zona de proveniență-instalații din elemente aparținând gospodăriei țărănești, atitudini evocatoare ale unor obiceiuri de peste an legate de ciclul anotimpurilor și de evoluția ascunsă a sufletului omului simplu, dar atât de înțelept prin filosofia existențială proprie și prin crearea unei mitologii care a supraviețuit peste secole. Deși în România instalația a început să se practice consecvent prin 1996 datorită lui **Cosmin Păulescu**, de atunci, -genul artistic practicându-se în forță- nimeni nu a ridicat la rangul acestei specii o greblă, o lopată sau un plug. Construcțiile ingenioase se numesc **Orga Perieți, Pescar la câmp, Rodul va da în vremea sa, Cain și Abel, Drumul spre pâine, Frăție, Mâinile lui**

Gheorghe, Pâine și focul, Etnologia cumpătării, Amurg la fierăria lui Iocan, etc.

Prin concepția ei, expoziția contrazice afirmația lui **Gertrude Stein** prin care atrăgea atenția asupra faptului că un obiect poate fi modern sau de muzeu, dar nu poate îngloba în sine ambele variante. În cazul de față tehnica instalației, care este ceva la modă în fenomenul plastic contemporan, a fost asociată cu obiecte etnografice de muzeu. Sticle, teascuri, țoiuri, clopote, greble și furci, dălți și ciocane, pluguri, rarițe și prășitoare, opinci și pâini, toate etalate tridimensional, instalațiile fiind care mai de care mai ingenioase. Asociind orizontalitatea telurică cu verticalitatea celestă, între acestea două existând o gamă infinită de posibilități de interpretare a fiecărei lucrări, accesibilitatea lor pentru orice tip de public este evidentă, dar numai vizual. Semnificația însă rămâne spectaculoasă și receptarea diferită.

Deși instalația este o practică artistică de cele mai multe ori nonobiectuală, de experimentare a posibilităților spațiale ale unui act creator, lucrările grupul de compoziții **Artă și Unealtă** au identitate și originalitate.

Fire și Timp

Expoziția **Fire și Timp** a rezultat dintr-un joc imaginativ ce ține de metodologia cercetării culturii populare pusă în diferite contexte, dar și dintr-o experiență vizuală acerbă care a impus un discurs coerent asupra grupurilor sociale de meseriași și asupra structurii obiectelor. Însă în centrul conceptual al expunerii se află ideea de om care trăiește în matca sa perenă, cultivând cu sfințenie tradiția moștenită de la înaintași, incluzând aici și timpul erei creștine, dar și deschiderea către nou.

Titlul expoziției este incitant pentru că pune în discuție *sentimentul românesc al ființei*, pe de o parte, pe de alta, timpul existenței umane și firul vieții legate idestructibil de ființa pe care **Constantin Noica** o problematiza printr-o interogație asupra devenirii sale. Delimitările unei astfel de lumi și recuperarea unor elemente fundamentale, nu neapărat din perspectivă istorică, cât din perspectivă simbolică, orientează expoziția **Fire și Timp** pe drumul unui eseu etnografic asupra universului intim pe care oamenii îl construiau în micile ateliere meșteșugărești ce le asigurau existența cotidiană și care le permiteau din tată în fiu să transmită o meserie utilă. Prin acest labirint al vieții pe care un ghem cu fir de cânepă îl trasează simbolic printre obiectele expoziției, un instrumentar de lucru tradițional¹ folosit la prelucrarea fibrelor textile naturale- animale și vegetale-completează recuzita obiectelor alături de trei fotografii –*La război în cerdac, Uscatul lânii în rășinari, Elevele școlii de economie casnică la lucru în fața atelierului*- poze din zone diferite-*Gorj, Sibiu, Brătești*-. Era aceasta o imagine a firii schimbătoare și complexe a omului, supusă independent de voința sa transformărilor sociale de la începutul secolului al XX lea, când pentru a nu știu câta oară oamenii își luaseră destinul în mâini lăsând memoriei colective felul lor de gândire și de a trăi.

Dobândirea acestor aspecte în urma unor cercetări pe care **Muzeul Național al Agriculturii** le-a făcut prin incursiunea în timpul istoric și în ființa

MUZEUL NAȚIONAL AL AGRICULTURII

unor existențe trecute, are o deosebită valoare documentară. Din etalarea expozițională, prin reconstituirea unei zone formată din ateliere de pielărie, blănărie, cismărie, tricotaje și croitorie, precum și din țesăturile expuse, ne dăm seama ce simț artistic deosebit aveau unii oameni fără educația și cultura estetică necesară.

Expansiunea timpului și tendința oamenilor simpli de a reda într-un fel sau altul propria viață prin activitățile pe care le realizau, prin simțul decorativului, prin capacitatea de percepție a lumii sau prin modul de gândire și de adaptare sunt ilustrate tocmai în expoziția **Fire și Timp** care prin amplitudinea ei etnografică și filosofică ne pune în fața unei lumi demult incerte și acum complexe, care deși fragilă, a devenit eternă prin noțiunile ei religioase de imitare a vieții lui Iisus în scopul purificării firii, peste care a supraspus o serie de preocupări și obiceiuri neașteptate derulate concomitent cu dezvoltarea tehnologică a unui timp nou. Acest timp care ne vorbește despre dispariția fizică, dar și despre durabilitatea vremii cu cele trei ipostaze ale sale-trecut, prezent și viitor-a lăsat urme adânci în conștiința unor genealogii care au prețuit diferitele tipuri de structuri creative.

Astfel, încă din a doua jumătate a secolului al XIX lea, mașina de cusut Singer pătrunsese în România prin intermediul Societății Bourne și Co. din București pentru comerțul cu mașini de cusut Singer, cu sucursale în toată țara. Societatea a primit interesată această ofertă pentru că numai peste câteva decenii s-a înființat **Cursul Singer** de croit, cusut și brodat, inițiat de firma Singer, curs gratuit, destinat femeilor de la sate care învățau croitoria și broderia mecanică. Cele care aveau posibilități materiale, puteau să-și achiziționeze inclusiv în rate o astfel de mașină. O fotografie din 1929, printată pe pânză pentru expunere, este dovada certă a interesului pe care societatea îl manifesta pentru acumularea unor dexterități utile. Pe lângă aceasta, nouă mașini de cusut² majoritatea din zona Sloboziei, reconstituie un atelier de croitorie, ceea ce însemna o frecvență a preocupării pentru această meserie în zona noastră.

Atelierul de croitorie expus conține o masă de croitorie cu cupoane de stofă, pânză, mătase și câteva accesorii cum sunt centimetru, umerase, gherghefuri pentru brodat mecanic. Firmele producătoare de mașini de cusut³ care mai de care mai ingenioase în ceea ce privește simbolistica aleasă pentru a face publicitate, reprezentau litere, înscrisuri, simboluri.

În relație cu această meserie, târgurile unde se comercializau și pânză sau pieptare vizibile în fotografii de epocă, dar și produse finite țesute în sistem tradițional, erau locurile de desfacere ale produselor create în atelierele meșteșugărești.

Înșușirea acestor cursuri ducea la o diferențiere socială în rândul femeilor de la țară, fiecare impunându-se în funcție de cunoștințele individuale.

Meșteșugul țesutului de scoarțe și îmbodobirea pânzelor cu decorații ingenioase, cu motive tradiționale inspirate din universul imediat al omului care viețuia la țară era un domeniu fasciant în ceea ce privește creativitatea. Ideea învățării unei meserii, a realizării unui pas înainte pentru dezvoltarea

personală a entităților a fost școlarizarea, în 1901 fiind înființate școlile de economie casnică care aveau scop educarea fetelor în toate muncile adresate lor- de la săpat grădina, spălat rufe, îngrijit animale de curte, până la țesut și cusut cele mai fine lucruri⁴. Era un parcurs, o evoluție importantă de la războiul de țesut la perfecționarea într-un cadru organizat pentru care exista procuparea de întocmirea a unor programe analitice și a unor profesori specializați.

Din anul 1938 s-au păstrat caiete de specialitate editate de *Ministerul Educației Naționale* la editura *Cartea Românească* din *București*, pe care fetele le foloseau în cadrul școlilor industriale unde învățau arta țeserii scoarțelor românești, arta macrame-ului, a broderiilor manuale și mecanice.

Acest aspect al formelor utilizate în munca decorării textilelor a fost surprins în ultima publicație a **Muzeului Național al Agriculturii** numită **Ștergare românești. Repertoriu de motive tradiționale. Colecțiile muzeului**, având autori pe **Gheorghe F., Ciucă R., Vasilescu E.**

Altă componentă ale discursului expozițional sunt **baia croitoresei**⁵ și **atelierul de cismărie** ce cuprinde mai multe obiecte speciale pentru practicarea unui astfel de meșteșug-bancul de cismărie cu unelte specifice care provin din localitățile *Albești* și *Ciulnița*, județul Ialomița, calapoade și mașini de cusut pentru cismărie. Prima jumătate a secolului al XX lea a păstrat vie filiera atelierelor meșteșugărești. Tocmai despre această atmosferă ne vorbește expoziția **Fire și Timp**.

(Footnotes)

¹ Instrumentarul de lucru tradițional este format din urzitor, război de țesut, vârtelniță, sucală, alergătoare, roată cu țevui, mașină de egrenat bumbac, darac, sucitoare, mașină de tras borangicul, roată de tors și răsucit, meliță, fus, furcă.

² Mașină de cusut Muller și mașină de cusut Seidel și Naumann-ambale provenind din București, mașină de cusut Teutonia-adusă de la Râmnicu Sărat, județul Buzău, mașină de cusut Marque Deposee, mașină de cusut Frister și Rossman, mașină de cusut Casnica Super, mașină de cusut Gritzner, mașină de cusut Singer, mașină de cusut Anker, toate provenind din Slobozia, județul Ialomița.

³ Firma Singer-producător S.U.A., Firma Gritzer-producător Germania, Firma Minerva-producător Cehia, Firma Singer-producător Austria, Firma Neumann-producător Germania, Firma Adler-producător Germania, Firma Seidel și Naumann în colaborare cu firma Bruder Kepich-producători Germania, Firma Patent Elastic-producător Germania, firma Mansfeld-producător Germania.

⁴ Activitatea Școalelor de agricultură, 1924, p.40, apud pliantul expoziției **Fire și Timp**.

⁵ Coș de rufe, bideu, oglindă, cadă-provenite de la Chișcău, comuna Pietroasa, județul Buzău-albie cu suport, datată 1932, frecător de rufe provenit de la Poiana Mărului, județul Brașov, mașină de spălat manuală, lavoar-proveniență Buceu, județul Ialomița-storcător de rufe-proveniență Băicoi, județul Prahova, sobă/godin-proveniență parohia Misleanu, județul Ialomița, custodie.

CONSTANTIN XENI: EVOCĂRI LITERARE

(urmare din numărul trecut)

Dragostea și admirația unui tânăr scriitor pentru marii săi contemporani, pe care a avut prilejul să-i cunoască și să se bucure de prietenia și îndrumarea lor, capătă, peste timp, caracterul unui gest nobil de recunoștință. Și când cei evocați poartă nume precum cele ale lui Caragiale, Delavrancea, Vlahuță, Coșbuc, Goga, Iorga ș.a., interesul nostru pentru valorificarea unor astfel de texte este pe deplin justificat. Să-l lăsăm, așadar, să-și continue demersul, precizând doar faptul că i-am reprodus cu fidelitate manuscrisul, operând doar acele intervenții impuse de normele ortografice în vigoare, iar atunci când a fost cazul am introdus scurte explicații marcate prin paranteze drepte.

Aceste întâlniri la Vlahuță, care își alegea cu strictețe pe cei care puteau intra în casa lui, au continuat regulat, în jurul unui prânz rafinat de duminică. Între invitați venea mai rar și amicul Radu D. Rosetti, tânăr și el ca [Ștefan Octavian] Iosif. El n-avea p-atunci acel cap subțire de azi, cu plete albe, cu mustață rasă, cu expresie blândă, ușor obosită, fizionomie așa de asemănătoare cu a lui François Coopée (nici n-avea cei 70 de ani pe care-i poartă azi cu melancolie, dar fără povară). Era tânăr. Purta un cap distins, cu păr ondulat, cu o mustață bogată, ispititor de ondulantă. Tipărise un număr de epigrame foarte reușite și un volum de grațioase versuri lirice, în care amorul vârstei ocupa firește primul loc. Scrisese deja, dacă nu mă înșel, și impresii de călătorie, pitorești, bine prinse, cu acel dar de a vedea și gusta peisajele cum puțini au avut. Nici nu scrisese încă acea admirabilă proză din foiletoanele recente, limpede și plină de farmec. Cine ar fi crezut că natura lui delicată și maladivă (cel puțin după credința lui) va supraviețui tuturor tovarășilor săi literari, putând lăsa în urmă o operă literară așa de bogată?

Mai venea uneori și Cincinat Pavelescu, improvizator prin excelență, cu chelia lui prematură, cu figura spirituală de actor francez și, ca și Rosetti, cu o bogată lavalieră neagră de trubadur. Epigramele și cântecele lui în genul lui Heine începuseră și ele să fie citite cu o plăcere crescândă. Dar numele lor avea să străbată mult mai târziu, pe când ceilalți, „pontifi”, deja celebri, erau maeștri consacrați și dominau p-atunci regatul artelor...

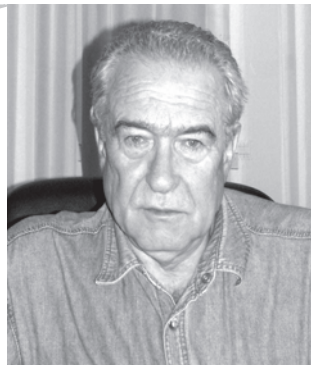
Caragiale scrisese la acea dată celebra *Scrisoarea pierdută* (1884), scrisese *Făclia de Paște* (1889), scrisese *Năpasta* (1890) și numele său era definitiv fixat în analele literaturii noastre. Era talentul cel mai nediscutat și cel mai gustat în acel timp. Prin contactul cu fruntașii Junimii, prin amiciția cu Eminescu, el era adept al ideilor conservatoare și când conversația la masă aluneca pe panta politicii, începea un duel ironic – dar totdeauna măsurat – între el și Delavrancea, ziaristul liberal de la *Voința națională*. Și acesta era în apogeul celebrității literare. Căci scrisese cu zece-cincisprezece ani înainte *Sultânica*, scrisese *Paraziții* (1893), *Între vis și viață* (1893), *Hagi Tudose* în acea bogată, în acea colorată limbă plină de imagini și de elocință

care făcea din el un *p o v e s t i t o r i n c o m p a r a b i l*. Activitatea lui teatrală avea să înceapă abia peste câțiva ani. *Apus de soare*, *Viforul* și celelalte drame romantice au ieșit din încurajările lui Caragiale și ale lui Vlahuță, care nu-și recunoștea sieși niciodată talent dramatic și regreta mult că aceia care se bănuiau capabili de a scrie teatru ezită a o face. Delavrancea (Barbu Ștefănescu cu adevăratul său nume) avea mai târziu să cultive tribuna, baroul și politica. Părăsind partidul liberal, el se apropie de Nicu Filipescu, ale cărui activitate neastâmpărată și temperamentul său curajos, cavaleresc fermecau imaginația scriitorului. Ajunge primar al Capitalei și ministru, iar talentul său oratoric făcea pe Maiorescu să spună (ca să facă probabil „plăcere” lui Take Ionescu) că Delavrancea e cel mai mare orator al epocii.

Specialitatea lui Delavrancea în intimitate erau anecdotele. Iar cele picante aveau precădere. În prezența „domnului Grigorescu” povestea numai pe cele decente. Și se lua la întrecere cu Caragiale, care era și el „pus la punct” cu cele mai recente picanterii. Conversația lui Caragiale purta însă neîncetat pecetea ironiei și a scepticismului. El nu credea în nimic. Ca mulți oameni superior de inteligenți, el vedea în toate relativitatea aspectelor și fragilitatea adevărilor absolute. Iar verva lui dialectică îl tenta să contrazică pentru a putea construi afirmațiuni paradoxale. Dacă ziceai tu alb, el zâmbea și începea să-ți demonstreze că e negru deși era alb! Dar cu talent fermecător o făcea! Puteai să-l ascuți oricât ar fi vorbit.

„Conu Alecu” [Al. Vlahuță] avea altă natură decât acești buni prieteni, pe care îi admira. Vlahuță, în deosebire de mulți *scriitori* de poezii, era poet. El nu era un poet cerebral, care descrie peisagii pe care nu le-a văzut, cântă iubiri pe care nu le-a simțit și plânge de dureri pe care nu le-a suferit. El era o natură sentimentală, sinceră și adâncă. Simțea la el suflul cinstit ale cărui vibrații generoase se exprimau direct prin cuvântul cald, minunat ales și cu trudă căutat. *Verbul* era la el mărgăritar. Se trudea a găsi cu grijă cuvântul limpede și exact, modela ca un sculptor fiecare vorbă, examina locul fiecăruia în corpul frazei, citea și recitea apoi cele scrise cu o migală pasionat de conștiințioasă. *Poezii*, cea mai reușită din colecția versurilor lui, apăruseră în 1887. Problema vieții și misterul morții, nostalgia trecutului, iubirea, durerea despărțirii eterne, i-au dat puterea unor inspirații lirice nepieritoare. Soarta celor năpăstuiți, ale căror plângeri nu pot ajunge sus pentru că „Minciuna stă cu regele la masă”, i-au smuls accente de caldă și splendidă revoltă.

În acea primă culegere a sa se găsește și celebra poezie *La icoană*, poate cea mai strălucită din câte a scris. Poet psiholog, atingând cutele sufletului omenesc, el pledează adesea o teză, teză totdeauna umană, generoasă.

MARIAN ȘTEFAN

Critica timpului, plecând de la admirația vie a lui Vlahuță pentru Eminescu, îi atribuie același pesimism amar. Dar între pesimismul unuia și melancolia celuilalt e o distanță. E suficient a cita de pildă *Iubire* și *Ce e amorul?* [pentru a observa ce vede unul] și ce vede celălalt, pentru a simți îndată deosebirea dintre ei. Eminescu zice: „Ce e amorul? / E un lung *prilej pentru durere*/ Căci mii de lacrimi nu-i ajung/ Și tot mai multe cere”, pe când pentru Vlahuță iubirea e mult mai mult: „Iubire, *sete de viață*, tu ești *puterea creatoare*/ Prin care inimile noastre renasc ca florile în soare...”

Cred că în puține literaturi se poate întâlni o mai strălucită și mai adevărată gândire exprimată așa de inspirat.

Poetul scrisese p-atunci și romanul său *Dan* (1894). Amic intim cu spiritualul dr. Urechia, fiul istoricului V.A. Urechia, o clipă fatală îi dăduse prin reflexul oglindei dovada evidentă a unei iubiri trădate. A urmat un divorț dureros, iar romanul acesta a făcut epocă mai mult prin senzaționalul său decât prin valoarea lui reală. Durerea poetului era cu atât mai adâncă cu cât Vlahuță avea cultul prieteniei, prețuia acest nobil simțământ și vorbea de amiciție cum numai la Panait Istrati, în pagini cum puțini au scris, am putut întâlni. Poetul, crud lovit, scrisese și în versuri, tot atunci, amara lui nedumerire: „Pe prăpastia adâncă./ Atârnat de-un fir de păr/ Mintea mea se zbate încă/ Între vis și adevăr...”

Acum, după șapte-opt ani de reculegere, rana se cicatrizase. Poetul era trist, resemnat, dar redeschis la viață, prin succesele lui, prin amiciția sinceră care-l înconjură, prin plăcerile unei existențe din ce în ce mai largi.

Vara se retrăgea de predilecție, uneori cu Delavrancea, în răcoarea monastirii Agapia. Acolo, tatăl său, călugăr taciturn, pictat de Grigorescu, ședea la fiica lui, d-na Străjescu, văduvă simpatcă, cu părul buclat și alb ca de pudră, „Marchiza”, cum îi zicea Delavrancea. Sora poetului înjghebase acolo o mică școală de țesătorie, din care ieșeau scoarțe artistice. Și tot acolo plutea încă amintirea tinereții lui Grigorescu, când prin 1861, la 23 de ani, pictase pereții interiori ai monastirii Agapia. Și în răcoroasa sihăstrie de vară din pădurea Agapiei îl însoțea o ființă de care până la moarte poetul s-a simțit legat cu o caldă, cu o adevărată amiciție, așa cum puține am văzut. Îl însoțea Grigore Grecescu. Mulți ani amândoi erau „burlaci”. După divorțul lui Vlahuță locuiau împreună. Aveau amândoi cultul amiciției. Conviețuirea lor era mișcătoare. Grecescu nu era literat, nici artist. Era consilier la Curtea de Compturi. Dar ce natură aleasă! Brun, aproape țigan, ca și poetul, slab, uscat, cu o mustață neagră, el era timiditatea și discrețiunea personificată. Din ochii lui negri, vii, simpatici citeai bunătatea și poate o umbră de filosofică ironie. Se simțea minunat între artiști. Iar la prânzurile de care am vorbit mai sus, era nelipsit firește. Dar, deși urmărea cu încordare conversația celorlalți și făcea mare haz de cuvintele de spirit și mai ales de sarcasmul malițios al lui Caragiale, extrem de rareori puteai auzi o vorbă din gura lui. Inteligența lui vie mărea atunci cu o vorbă de fină observație ilaritatea mesei. Tabloul acestei frumoase amiciții verifica încă o dată afirmația lui Cicerone că amiciția nu poate trăi decât între două suflete alese care se stimează reciproc. Oreste și Pilade!

(continuare în numărul viitor)

„Cartea face sensul, sensul face viața”

„Nu mai pune sticla între tine și lume! Nu se trăiește dincolo de ferestre, copilă, viața înseamnă să pipăi fiecare lucru, să-l simți, nu doar la modul teoretic, cum faci tu, să-l simți, auzi?” Iată problematica volumului scriitoarei Florentina Loredana Dănilă. Să simți viața, s-o trăiești, să ieși din tine însuși pentru a trăi – acesta este mesajul de sublimă sinceritate – autenticitate cu care volumul de față îl întâmpină pe cititor.

Proiectat sub semnul autenticității, într-o narațiune subiectivizată, personalizată asupra existenței, volumul de proză scurtă se numește, simbolic, *Și copiii se îndrăgostesc*, acesta fiind de altfel titlul unei creații. Stilul indirect liber trădează această viziune personalizată dar și un *homo diegesis* ce produce, intenționat, o creație a vieții. Dincolo de literaritate, de scriitură, se află viața în expresia ei de firească substanțialitate. Un existențialism feroce, de tip eliadesc, răzbate din paginile cărții. Ființa își trăiește propria existență în... zbor înfrânt, de sus în jos, de către nelipsitul „controlor de trafic” care afirmă cu o certitudine de invidiat, că „azi nu se mai zboară, e prea întuneric și, pentru că oamenii nu se mai iubesc, între pământ și cer s-au bulucit o grămadă de nori”. Incipitul subiectiv și ancorarea în cotidian fragmentează discursul evenimential: „nu l-am crezut. Am așteptat cuminte, cu ochii la cer, nădăduind prostește că e de ajuns și iubirea unuia singur ca să împrăștie norii. Nu mai știu cât am așteptat. Până când m-a răpus oboseala și am căzut într-un somn adânc.”

Trezirea din somn, reîntoarcerea într-un cronotop străin ființei, însă realmente necesar pentru a supraviețui în spațiul... vieții, accentuează impresia de „geografie a imaginii vieții”, spațiu al indefinitelor trăiri prozaizate în cuvinte. Povestirea ca „preț al vieții” își găsește în scrierile Florentinei Dănilă un cronotop simbolic, cu variații de ordin temporal și spațial.

Acest volum de proză scurtă pare a se scrie sub ochii lectorului avizat, menit să înțeleagă, dincolo de lectura de suprafață, un sens adânc. Scriindu-și istorisirile, autoarea își scrie opera iar scriind opera își scrie, de fapt, viața. Impresia de autenticitate ce domină narațiunea nu este datorată doar povestirii la persoana I, ci și felul de a povesti, deoarece povestirea devine o experiență de viață, un refugiu modern, un mod de a fi, de a te sustrage temporalului. Nu lipsește nici naratorul-confesor, care în seria de povestiri „Destăinuiri” (conte țiroir), nu are doar rolul de a asculta experiențele de viață ale celuiilalt (care i se destăinuie), ci devine el însuși narator auctorial, pentru că pe măsură ce ascultă povestirile celuiilalt, le și scrie. Confesiunile sunt de natură filosofică, lăsând impresia unor sfaturi de viață de care ceilalți, lectori mai mult sau mai puțin avizați, ar trebui să țină cont. Iată un exemplu de confesiune: „găsești un om ca tine, femeie sau bărbat, îl iubești, te uiți la el – parcă te vezi în oglindă, ești fericit că nu ești singur, că nu te bucuri singur, că nu plângi singur, îl simți ca făcând parte din tine, te doare maseaua care-l doare și pe el, simți mirosul florii pe care-o miroase, iubești ce iubește și el și totul se-mparte

Florentina Loredana Dănilă,
Și copiii se îndrăgostesc,

Editura Clubul Saeculum, Beclean, 2008

la doi. Când, deodată, vine târfulița și zice: „Stop! Pân-aici. Ce atâta fericire? Eu nu îngădui”. Îți râde-n față, te joacă pe degete, ca cele mai ordinare femei, pune sare pe rană și, când vede că nu mai poți, aruncă cu apă pe tine să-ți revii. Te mai lasă puțin așa, te mai amăgește cu câte-o momeală și hop! Iar are chef să se distreze. Nici nu te ia, nici nu te lasă doar îți arată cine este și ce poate face cu tine. Pricepi?”

Povestirea care dă titlul volumului, *Și copiii se îndrăgostesc*, amintește de acel *homo ludens* al lui Huizinga, al cărui unic rol este de a înțelege totul ca un joc. Dedublarea narativă, imaginea-simbol a copilului de azi, a acestui copil ce prea devreme devine matur (sau cel puțin încearcă să dovedească acest lucru, maturitatea neconstând doar în adaptarea limbajului la niște crude realități cotidiene), vizează, în esență, ideea de ludic, de înțelegere a vieții ca un joc, maturitatea nefiind o manifestare înafara vârstei reale. Convorbirea dintre mamă și copilul pe care și-l ia de la școală, amintește fără îndoială de spontaneitatea și naturalețea de care doar un copil este capabil. Limbajul e altul, în adevăr, dar până la urmă „a fi îndrăgostit” nu înseamnă a avea o anumită vârstă. Raportând acest text la întregul volum și tematica acestuia, aș putea spune că el trădează, în mod evident, o dorință de a ... redeveni copil, de a ... retrăi copilăria în alt ritm, astfel încât să rămânem ... copii, pentru că doar starea de nevinovăție și joc ne poate conduce la ... creația vieții. A fi copil sau a-ți înțelege copilăriile este o mască de care avem nevoie pentru a supraviețui într-o lume care nu poate înțelege ... copilăria în sine însăși.

Scriitura curge lin spre alte ... portrete. E de remarcat portretul surprins în „Bunica” sau în „Ea, prim-balerină, el, simplu soldat”, dar și „Țiganca” sau „Titi” sau chiar „Gândurile unei plante” (ce amintește poate de ... gândacul kaftian).

Ceea ce rămâne esențial este însă modul de a povesti. Autentic, specific autoarei, inconfundabil, cu fine subtilități de analiză a experiențelor de viață fie ele trăite, fie imaginate: „A povesti, observă Roland Barthes, e modul nostru de a fi și de a ne manifesta / comunica. Având în centrul ei, precum un ax coordonator, evenimentul, acesta e reprezentat în forma povestirii prin narator, iar reprezentarea ca atare este o operă de interpretare. Lumea există în pluralitatea povestirilor comunicate prin cuvânt, prin rostire, imagine, gest, mit sau legendă, epopee sau nuvelă, roman sau fabulă, eveniment istoric, dramă sau tragedie, pantonimă sau mister etc. Povestirea, scrie Roland Barthes, „începe cu istoria însăși a umanității”. Povestirea, dincolo de regulile, de gramatica sa, dincolo de natura discursului, înțeles ca ansamblu de fraze, este printre noi „ca viața”¹.

Creație a vieții este și acest volum de proză scurtă. Narațiune subiectivă, homodiegetică, din care nu lipsește o inteligență lucidă a scriiturii, deoarece așa cum spunea Roland Barthes „cartea

face sensul, sensul face viața”, volumul Florentinei Dănilă poate fi catalogat drept un „jurnal al vieții”, nu al autoarei, ci al oricărui lector ce și-ar dori să dea sens vieții și să-și înțeleagă sensul ființării, dar poate fi tratat și ca un valoros model de introspecție și autoanaliză. Și aceasta deoarece „povestirea este prin excelență amintire re trăită și celebrată, având să exprime ideea unei memorii ancestrale, originare a unei comunități decise să-și retrăiască și să-și re-vadă, sub semnul povestirii, amintirile esențiale ale vârstei și ale miturilor genezei și ale forțelor tutelare ale existenței.”²

„Și copiii se îndrăgostesc” este o carte a vârstelor scriiturii. Felicitări autoarei, Florentina Loredana Dănilă, dar și editorului volumului, scriitorul Aurel Podaru, director al editurii, prin intermediul căruia cartea a ajuns în mâinile mele și la inima mea. Frumoasă realizare, mulțumiri și succese în continuare!

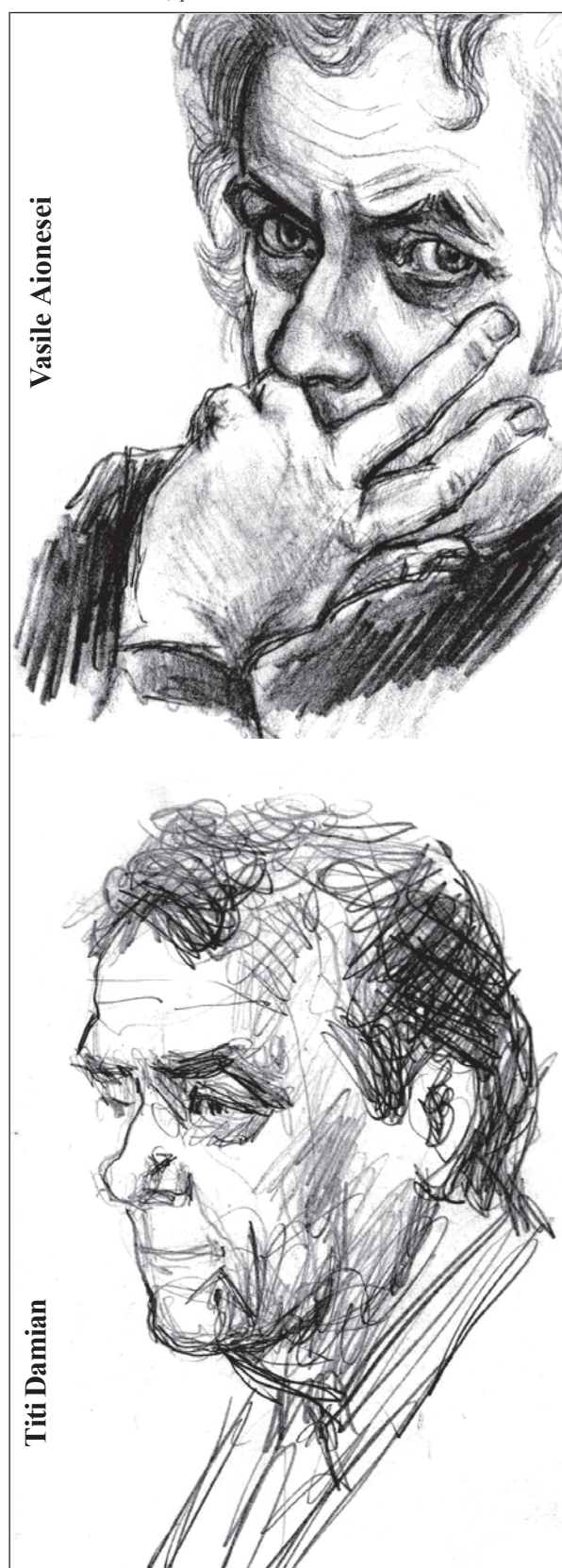
Maria-Daniela PĂNĂZAN

(Footnotes)

¹

Ion Vlad,
Aventura formelor: Geneza și metamorfoza „genurilor”,
Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996, p. 76

² Idem Ibidem, p. 89

Vasile Aionesei

Titi Damian

ADEVĂRATA POVESTE A PONEIULUI ROZ

Bannerul de pe clădirea reprezentanțelor noastre diplomatice anunță că Institutul Cultural Român se numește din acest septembrie “...TURAL INSTITUTE”. Vântul i-a rupt pânda decolorată cu literele: “ROMANIAN CUL”... așa că hazardul eolian ne dezvăluie adevărul acestei instituții - invadată de elitiști alchimizați cu ketamină ureică pentru a expozitiona “libertatea puturoșilor!”

Și astfel poneiul român a ajuns să necheze pentru pigmei în Manhattan.

La mai bine de trei săptămâni de la închiderea Galeriei Române, nu s-a început dezafectarea lenei stradale. Colțul lui Third Avenue cu 38th St. dăinuie în mizerie, rupt de lumea civilizată. Aceleași pahare zac pe pervaz, aceleași crăpături se întind pe geamul nespălat al consulatului, aceleași jaluzele alb-înnegrite de soare și praf atârnă sub cutii de carton. Little Romany prosperă ca manea și nici măcar nu are de gând să se care cu autobuzele ce opresc în stația din fața misiunilor noastre, permanent amenințate de asaltul gunoaielor. Acum se înțelege mai bine de ce ICRNY și-a zugrăvit pe pereți o Fecioară de la salubritate, invocând însăși forțele divine să pună mâna pe sfânta mătură, salvatoare de demnitate diplomatică.

DILEMATICI DE PRETUTINDENI, VĂ ASCULTĂM!

Tot la trei săptămâni de la închiderea cu cheia a puturosului eșec, Pleșu își deschide paginile pretențioasei sale reviste “Dilema veche”, unde în nr. 238 scapă din hături “Adevărata poveste a poneiului roz”. Totul se inversează în viziunea unor comentatori, rățăciți unul mai pe de lături de cât altul. Vina ce a zdrențuit Imaginea României ar purta-o numai spiritele obtuze, șocate, care au îndemnat la cenzură, la oripilarea de circumstanță și la batjocură. Ignoranța în materie de artă contemporană s-a împetit cu reaua credință îndreptată spre linșajul politic-simbolic. Fascistoizii, reclamând fascistoida, au insistat pe ‘degenerarea’ generării. Bronxul fiind foarte departe, la o stație sau două de metrou, fascistoizii nu au obișnuița performanței senzuale dată de zacuscă la scoaterea lui streetart în prim-planul problemei de substanță. Apelul rafinat la specialiștii în problemele de substanță ale măzgăliirii pereților pe stradă sună ca dracul.

‘Dilema’ lui Pleșu înșiră savant întrebări idioate, forțând dezinformarea și distragerea șmecheră de la mesaj. Înalti funcționari de stat s-au pus pe mințit cu o și mai înaltă dezinvoltură, ca la concurs. Și mint de-ngheață apele. Mint cum respiră. Tot pragmatic vorbind, nici un scop icerist mai nobil nu a fost atins în demonstrația de iresponsabilitate, denominată și ca ‘freedom for nazi people’! În zadar se cerșesc elogii printre lacrimi de crocodil și se aiurează speculativ. Zacuska senzualizată uremic până la pornografia profanatoare și curatorii ei ketaminici nu s-au remarcat deloc în ‘presa care contează’. NYMagazine nu a scris nimic, dar nimic, doar a aprobat apariția unui anunț stângaci, comandat în contul beneficiarului dislexic. Zacuscarii senzuali or fi dat Off-Broadway cu bidineaua pentru o sticlă de bere, dar nu sunt nici măcar menționați printre colaboratorii vreunui musical în NYTimes sau NYPress. Și Cotidianul.ro minte cu nerușinare când titrează după ureche: “Graffiti românesc aclamat de presa americană”. Nu-i decăt o altă dislexie regretabilă din partea unor gazetari ai contrafacerii. Doar săptămânalul românesc New York Magazin a acordat atenție expoziției, după o lună de la deschiderea ei, tratându-i pe infractorii așa cum merită.

Și scandalul continuă...

O provocare avangardistă?

În Dilema lui Pleșu “Nechează poneiul român” sub bagheta lui Andrei Codrescu. Atât a ales pamfletarul dintre exponatele iceriste acuzate de nazism și antisemitism - doar poneiul roz cu zvastika pe crupă.

Amestecându-i grosier cu Eminescu pe Păunescu,

Vadim și Iliescu, Andrei Codrescu trece pestilențial la factorul dezasimilator. Dacă publicația lui Pleșu, ce se vrea de ținută, înghite astfel de mizerii, de ce nu le-aș reproduce și eu întocmai aici? Deci, Codrescu reface o atmosferă de gang degajat, ca un golânaș slobod la gură: “În anul 2008, la New York, poneiul roz cu svastica-n cur nu ar fi atras atenția nici unui român, oficial sau ne, dacă l-ar fi zărit scrijelit pe-un zid sau în metrou, unde ar fi așteptat să fie șters în compania pulelor cu aripi și pizdelor cu numere de telefon și floci de sîrmă”.

O insultă sionist-comunistă?

După ce și-a acordat tonul scârbavnic, autorul continuă: “...poneiul a fost despărțit de tovarășii lui de stradă și prezentat în formă de ‘artă’, o artă venită din Dada care, știe toată lumea, e invenție românească (cînd se vede la o instituție ca Muzeul de Artă Modernă) și o obrăznicie jidănească atunci cînd apare în forma lui Tristan Tzara sau moștenitorii lui în dispreț pentru guverne și granițe”.

Bine punctat: poneiul roz înhămat avangardist nu mai vagabondează aiurea în căutarea unui mecenat. Însuși ICRNY l-a preschimbat peste noapte într-o artă reprezentativă, coborâtă din controversata Dada, cea mereu împărțită oficios între inventivitatea românească și obrăznicia jidănească!

Bravo, Andrei, caligrafiezi imbatabil vituperăția! Eu nu mi-aș permite să utilizez o asemenea sintagmă, transcriind cu greu în acest moment cuvintele stigmat: ‘obraznicie jidănească’. Smart workout... din partea ta și când amesteci Dada, Tzara, Nadia și Brâncuși, ca să ajungi iar de la art la fart: “ICR a preferat masa tăcerii și și-a lăsat poneiul roz să facă caca pe ea cu svastica pe cur. Da, domnule Păunescu, insulta asta este la adresa unei opere de artă declarată <simbol național>”.

Aha, am priceput cum decurge strategia. Andrei a urmărit ca, sub grimase rizibile, să spurce și el un simbol național - Masa Tăcerii. A recunoscut, l-a spurcat. Sincer omul, își asumă fâțiș blasfemia: “Păunescu și compania pot pretinde cumva că svastica de pe curul poneiului e proba de prejudicăți de care ei înșiși sînt vinovați. Pe scurt, ei se proiectează drept adepții democrației prin curul poneiului”.

I-a fost mai ușor să arunce lăturile asupra Păuneștilor, întinați în prejudicăți și promovați parlamentar de pigmei prin ‘fart’ poneic.

Un atac profanator mârșav?

Nu numai Masa Tăcerii, dar nici valorile creștine nu merită respectul dadaizării scatofage. În voluminoasa lui carte ‘Messiah’ sau ‘Mesi@’ - tradusă din engleză în 1999 și 2006 - Andrei Codrescu îl batjocorește cumplit pe însuși fondatorul religiei creștine Isus Christos:

“Un bărbat dezbrăcat, cu o cruce de lemn în spate, își croia greu drumul printre cheflii pictați și împodobiți cu paiete către New Jerusalem. El striga: “Căiți-vă! Căiți-vă! Lepădați-vă de Satana!”. (...) Fetele își dezgoleau sîni, iar tinerii își arătau mădularele. (...) Două Magdalene goale dansau, frecându-și pubisurile de fețele celor atârnați de cruce cu capul în jos. Stăpâna de sclavi eliberă Christosul înrobii în fața crucii și câteva Umbre puseră mâna să-l ridice cu spatele spre public. Stăpâna îi trase în jos pantalonii de vinil, lăsându-i fesele goale. Un ham de piele îi susținea bărbăția. O fată cu cizme roșii din plastic, pe tocuri de 15 centimetri, biciui curul gol al Christului. Una câte una, fetele și celelalte femei trecură la lovirea lui Christos, care tresărea, dar nu striga deloc. Unele folosiră și bice de nuiele. Altele îi izbeau curul tot mai înroșit doar cu palma. O călugăriță cu sâni enormi, împinși în față de corsetul țepăp, cu un voal negru până aproape de călcâie și cu un piton birmanez rozaliu, înfășurat pe după gât, îl pocni îndelung pe Christos. De fiecare dată când își cobora biciul de piele pe spatele lui, făcea un salt înainte, cu șarpele atingându-i gura. Un vibrator lung și subțire i se ȳea dintre coapse. Când termină biciuirea, îi înfipse Christului vibratorul direct în cur. Și începu să-l reguleze în ritmuri techno-disco. Mulțimea în delir aplauda futaiul furios...”

Sau o ațȳtare a elementelor fascist-legionare-iudaice?

“Huooo! Băi, Perlmutter, japiță jegoasă, încă nu te-ai spânzurat, ca Iuda? Uite, așa crește antisemitismul în întreaga lume!” a huiduit Vadim oripilat până-n rărunchi, considerând ficțiunea lui Perlmutter-Codrescu o vomă scârboasă, a unui idiot congenital, netaientat, sârguincios, grafoman și drăcos, pe deasupra!

Culte creștine din România nu au luat nici o atitudine la apariția acestei cărți. Iar pângărirea livrescă mai circulă încă nestingherit, în ediții succesive, printre bun-platnicii cititori creștini.

OCHI PENTRU OCHI ȘI DINTE PENTRU DINTE

Eu însă nu-l mai pot huidui acum pe Perlmutter-japiță-jegoasă, înfuriat oratoric ca Vadim extremistul. Nu mai am încotro, căzut în capcana libertății ce descoperă sensuri convenabile într-un carnaval erotizat, orchestrat nonconformist în ‘Mesi@’. Și resping neconsolat, dar înțelept, tocmai insulta vadimistă cum că grafomanul drăcos ar fi un idiot congenital. Iată de ce!

Mr. Perlmutter o laudă pe Corina când “...a decis că galeria de arte de la ICR din New York ar fi bine pusă la curent cu esteticile moderne ale New York-ului, aproape toate venite din Dada. Corina a decis că Tristan Tzara și Dada sînt români exact ca Nadia Comăneci și Constantin Brâncuși, un adevăr evident tuturor occidentalilor, pușinii dintre ei care au auzit și de Nadia, și de Brâncuși...”

Simțȳți cum se prefigurează iarăși o diversiuine? Mr. Perlmutter exclamă înșelător: “Bine zis, bine făcut, bravo Corina, absolut OK”, pentru că ea a renunțat la ajutorul unei sute de “academicieni străluciți îmbrăcați toți în haine tăiate din ziarele rromânești în care Dada se desfășoară zilnic”. Toate ziarele sunt ‘rromânești’ și academicienii noștri strălucesc în hainele deriziunii, croite pe un jegos calapod dadaist autohton. Bravo, Corina, Horia, Mircea, Tania...! Bellissimo bellissimo! Mr. Perlmutter se poate defeca de-acum în voie și pe toată istoria noastră, tropăit de ponei rinocerizați, și pe Eminescu, și pe toată demnitatea voastră de demnitari. El poate regula personaje creștine mesianice cu vibratorul ficțional și poate umple cu fecalitate toate simbolurile noastre naționale. De ce el poate? Pentru că la New York, Horia, Mircea, Corina, Tania, Andrei, Cristian și toate zacuștile lor senzuale au pângărit sfintele simboluri ale fraților lui Perlmutter. Ei și numai ei de data aceasta au făptuit sacrilegiul, nu ilieștii și minerii, nu vadimii și extremiștii ori păuneștii ‘democrației prin curul poneiului’. Horia, Mircea, Tania, Corina, Cristi au expus Menora cu semnul dolarului pe ea. Ei au aprobat punerea unui os mort în interiorul literei I - de la Israel și au vârat apoi osul-I între crupele poneiului cu svastică. Ei au mai expus, ca o culme a iresponsabilității lor diplomatice, între sfânta MENORA colorată în verde și sacra Magen David, un dărab de falus în formă de literă Z - ZAIN. Smart workout? Huooo ICR!

ÎMPROȘCARE RECIPROC FECALIANĂ

În jurul unei Mese a Tăcerii, încărcată cu excremente prompte, perlmuttere, se adună pigmeii elitari ai recentului ponei roz. În locul unei Porți a Sărutului, stă înfipt adânc un vibr@tor gigant, mînuit de o Giocondă cu mustăți. Horică, Mircică, Tania, Andreiaș, Corina și toți ai lor s-au înfășurat în ziare rromânești, impregnate puturos de dadaismeale unei coprofagii forț@te. Ei îndură sacrilegiul într-o nerușinare netulburată de nici o demisie, de nici o demitere, de nici un proces de conștiință. Înghit, cu ochii la vibr@torul d@d@ist, dinaintea Mesei lor pline. Și iar înghit. Mai șterg din când în când poneiul roz la fund cu dilema elitiștilor... își mai șterg cu e@ și gurile strâmbe. Apoi, profund pigmeizați printre ponei cu zv@stikă, au viziuni vibr@nte... și iar înghit pe rupte.

Br@vo Mr. Perlmutter, absolut OK! Știi ce-i o demnitate și ai învățat cum să ȳți aperi valorile, intrând rapid în vibrație. Știi ce înseamnă ochi pentru ochi, dinte pentru dinte și improșcare fecalică pentru orice desecrare. Așa, mai bagă-i de câteva ori la rînd și pe acești irespons@bili diplom@țici cu botul în scîrnă, sub umbr@ obsesivă a vibr@torului tău, până ce asupra Mesei Tăcerii și a lui Megan David nu va mai plana nici o umbră de amenințare!

Victor Nicolae (New York)

Florentina Loredana
Dănilă

Omul era potrivit de statură, cu umerii ușor aduși în față și pășea încet, cu grijă, parcă numărându-și pașii, atent la un ritm doar de el știut.

Pe holul azilului, la o țigară, gândeam la cum trebuie să fie viața când nu mai aștepți nimic. Pașii ritmici ai bătrânului

dădeau viață unei muzici menită a mă contrazice, sugerându-mi – nu știu cum – că, pesemne, aștepți ceva până în ultima clipă. Nu contează ce. Ceva. Ceva ce poate n-ai așteptat niciodată sau, dimpotrivă, ai așteptat toată viața, ori nici măcar nu ai idee ce ar putea fi. Însă, de bună seamă că așteptarea aceasta nu se sfârșește niciodată, altfel cum ai găsi resurse să-ți plimbi bunăoară pașii pe holul întunecos al unui azil? Să te oprești la un capăt și să-ți arunci ochii pe fereastră, nădăjduind să primești de acolo răspunsul. Apoi s-o iei de la capăt. Să mai zăbovești clipe fără rost, după care să te întorci la aceeași fereastră, care se încăpățânează să rămână ceea ce este – un geam într-o ramă și-atât.

S-a apropiat cu sfială de mine să-mi ceară, cu voce stinsă, un foc. I-am întins bricheta cu mâna stângă, așteptând s-o primească. Dar, brusc, parcă se răzgândise, fixând atent un punct de pe mâna mea. Și nu mică mi-a fost surprinderea să-l aud punând o întrebare, de data asta cu glasul înviorat de descoperirea făcută:

- Cum, n-aveți ceas?!?

Buimacă, îi mai arăt o dată bricheta, crezând că a-ncurcat cuvintele.

- Nu, nu. Despre ceas era vorba. Oamenii obișnuiesc să poarte ceasuri și credeam...

- Urăsc ceasurile, îi spun, revenindu-mi. Când voi ieși la pensie, primul lucru pe care-l voi face va fi să le arunc pe toate din casă.

- Ah! Nu spuneți asta! Mă doare sufletul.

Și chiar și-a dus mâna la inimă, cu un gest ce nu părea deloc teatral, ci izvorât dintr-o mare durere.

- Nu, nu spuneți asta. Eu le iubesc. Atât de mult, încât am preferat să rămân sărac o viață decât să m-ajung de pe urma lor. Așteptați aici! Vreau să v-arăt ceva.

Apare curând, târând o lădiță cafenie, roasă de vreme și încuiată cu lacăt. O pune jos cu înfinată grijă, o descuie cu o mișcare sigură și, ridicându-i capacul, mă-ndeamnă să privesc. Privirii mele searată mulțime de ceasuri rânduie frumos, mici, mari, de mână sau de buzunar. O adevărată colecție despre care mi-a spus c-a adunat-o în timp din diferite surse, în general de la oameni care, dintr-un motiv sau altul, doreau a se descotorosi de ele și, cunoscându-i pasiunea, veneau să i le ofere. Unora dintre aceste ceasuri le mergeau limbile și indicau, toate, aceeași oră, semn că nu doar le păstra ci le avea și grija. Când am ridicat, întrebător, privirea, omul cu ceasurile și-a început spovedania:

- De meserie, sunt ceasornicar. Asta am făcut toată viața și niciodată nu mi-a părut rău. Unii

cred că-i o meserie prea migăloasă și plictisitoare, dar mie mi-a plăcut tare mult. Asta pentru că niciodată n-am privit ceasul doar ca pe un obiect de care te slujești ca să măsoți timpul. Pentru mine, ceasul se află în strânsă legătură cu cel care l-a purtat și astfel fiecare dintre ele are o poveste. Eu am știut să le-ascult poveștile, iar acolo unde nu mi-au spus-o, am încercat să le-o inventez, pornind de la câteva date pe care le aveam. Acesta - mi-arată, atingându-l ușor, un ceas fin al cărei purtătoare fusese, de bună seamă, o femeie- e din aur. Valorează destul și chiar merge, după cum vedeți. M-am străduit să-l țin în viață. L-am cumpărat cu gândul de a-l revinde dar, după ce i-am aflat povestea, m-am răzgândit. Nu se făcea s-ajungă pe mâna vreunei inese care l-ar fi apreciat doar ca pe o bijuterie. Căci ce sunt bijuteriile lipsite de povestea lor, decât inutile străluciri fără viață?

Doamna care mi l-a adus era sora nefericitei posesoare de o zi a ceasului cu pricina. Îl păstrase zece ani, nici ea nu știa de ce. Dar, în cele din urmă, a vrut să scape de odiosul obiect care a provocat moartea surorii ei, pe nume Natalia – din câte am înțeles o doamnă din înalta societate, de o deosebită frumusețe și o sensibilitate rară, ceea ce i-a fost fatal. Ceasul poartă o inscripție: „Iubitei mele,

fi iubit omul care m-a trădat. Și nici n-aș fi putut trăi fără să-l iubesc.” Toți au fost nedumerii, cel mai tare nefericitul iubit, care nu putea înțelege nimic. Misterul s-a lămurit abia când cineva a observat inscripția de pe ceas. Cum era normal, „vinovatul” a început cercetările. Așa s-a aflat că cel care făcuse inscripționarea încurcase numele, având comandate în același timp, de către persoane diferite, două dedicații pentru ceasuri: „iubitei mele, Carina” și „iubitei mele, Natalia”. Omul și-a cerut mii de scuze, dar asta n-a ajutat-o defel pe biata Natalia, care murise crezând că iubitul ei mai are pe cineva, și nici pe sărmanul om, care nu fusese suficient de vigilent când a ridicat ceasul, verificând dacă a fost inscripționat corect. Am întrebat-o pe sora Nataliei de ce crede că aceasta n-a încercat să lămurească problema înainte de-a fi luat o decizie atât de definitivă. Mi-a răspuns cam așa: „O cunosc bine pe Nati, suntem gemene. Eu am fost singura care i-a înțeles gestul și știu că ar fi preferat să moară decât să ceară socoteală omului pe care-l iubea. Și, probabil, ideea care i-a venit prima dată în minte – aceea că el ar fi trădat-o – i-a întunecat gândirea, făcând-o să excludă posibilitatea de a lua în calcul o banală greșală”.

M-a tulburat atât de tare povestea asta, încât mi-am pus de atunci o mie de întrebări. Fără niciun răspuns. Murim degeaba. Și tot d-aia trăim și iubim. Eu nu mai știu care-i rostul...

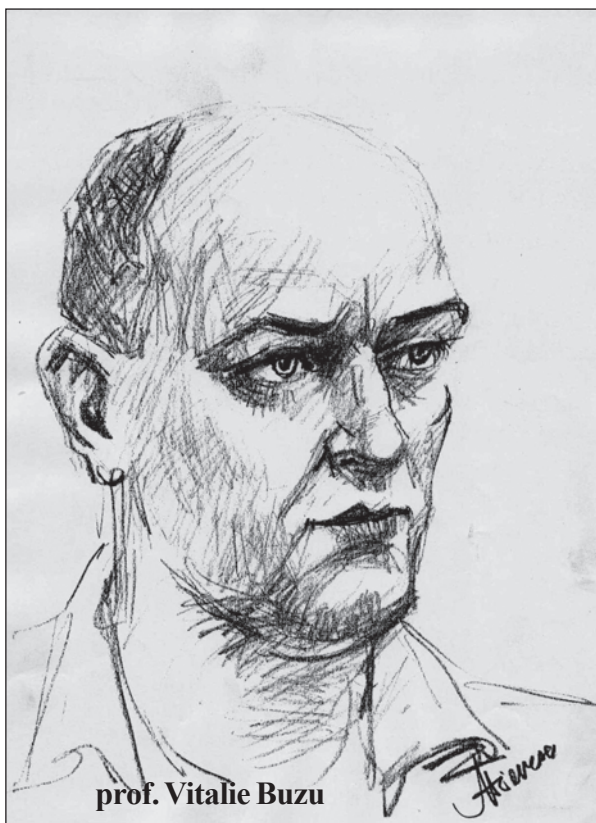
După o pauză în care a mângâiat cu privirea „comoara” adunată în lada veche, a hotărât să-și aprindă, în cele din urmă, țigara, continuând:

- Mda. Fiecare ceas poartă cu el o poveste. Și-al meu, ăsta pe care-l port, are una. E lungă, prea tristă și încă nu m-am hotărât s-o spun nimănui. L-am dobândit în niște împrejurări care mi-au dovedit că sunt și voi rămâne om, până și-n cel mai negru moment al vieții. Și-l port mereu tocmai ca să nu uit asta.

M-am despărțit târziu de omul pe care unii îl numesc ceasornicar, alții nebunul cu ceasuri și căruia eu îi spun colecționarul de suflete. Căci, ascultându-i poveștile răspândite prin fum de țigară, am înțeles că în lădița lui nu adunase obiecte ci oameni, cu durerile, bucuriile și neîmplinirile lor.

Ceasornicarul (Azilul 3)

Carina”. Natalia primise ceasul de ziua ei, de la bărbatul pe care-l iubea și cu care urma să se căsătorească. Se pare că și acesta a iubit-o nespun. Dar cineva zicea că marile iubiri ar fi sortite pieirii, chiar și atunci când te aștepți mai puțin, chiar dacă nu există motiv real pentru asta. Dispar și se duc, de parcă iubirea ar fi păcatul capital al omenirii, pentru care omul trebuie negreșit să plătească. Cum spuneam, Natalia primise ceasul de la viitorul soț. A doua zi au găsit-o înecată în lacul din spatele casei. Lăsase și un bilet: „N-aș fi putut trăi cu rușinea de-a

prof. Vitalie Buzu

arhg. Florin Vlad

Vasile Pană

Asociația Națională a Producătorilor de Alcool convocă primul congres de la constituire. Scopul urmărit de patronat era acela de revigorare a acestui sector de activitate, deosebit e importnt pentru economia națională! În plenul congresului, somități în sociologie, psihologie și futurologie au prezentat diferite referate de specialitate.

Pentru prima oară se lansa ideea stimulării psihologice a bețivului fidel față de băutură. Juriști bine remunerați, titulari ai unor catedre de drept civil, comercial și constituțional au întocmit un proiect de act normativ, în intenția de a da un cadru legal măsurilor propuse. Prin curierat special, proiectul ajunge a doua zi pe masa secretariatului general al guvernului, iar în noapte târziu, miniștrii îl aprobă prin ordonanță de urgență. Ordonanța instituie cadrul legal în care se pot acorda unele ordine și medalii consumatorilor fideli alcoolului. În prima parte se definește noțiunea de bețiv, „care nu poate fi alta decât o persoană fizică, conștientă și nesilită de nimeni, care consumă zi de zi băuturi alcoolice, ceas de ceas și în proporție de masă”. Ținându-se cont de cantitățile de alcool îngurgitate, recidive în scandaluri familiale și internări în spitalele de neuro-psihiatrie (pentru dezalcolizare), legiuitorul împarte consumatorii de alcool în trei categorii speciale: a) bețivi ; b) bețivi notorii și c) alcoolici irecuperabili. Regulamentul de aplicare al ordonanței în cauză cuprinde în amănunt procedura de folosit a organelor abilitate în această acțiune națională:

- Spitalele vor comunica din arhivele proprii, petiționarilor, perioadele de internare a celor trei categorii de bețivi. Ținându-se cont că poliartrele sunt mult mai frecvente la iubitorii de pahar, localizându-se în special la membrele inferioare, secțiile de chirurgie vor comunica, în regim de urgență, dacă au înlăturat vre-un mădular bolnav, persoanelor doritoare a li se recunoaște de către societate calitatea de bețiv.

- Organele de poliție municipale, orășenești și comunale vor elibera adeverințe doveditoare cu privire la procesele verbale de contravenție aplicate în timp pentru fapte calificate contravenții, referitoare la beții și scandaluri, provocate în familie sau locuri publice.

- Patronii barurilor și bufetelor, în special cele aflate în mediul rural, sunt obligați prin lege de a comunica date din „Caietele de evidență a datornicilor bețivi” din care să rezulte sumele de bani și perioadele de timp.

Birourile de avocatură sunt luat cu asalt! Contractele de consiliere curgeau gârlă! Intrările și spațiile din jur sunt obturate de fel și fel de mijloace de transport, care aduc ciungi și ologi încărcăți de dorința de a li se recunoaște calitățile de alcoolici irecuperabili. Consiliile județene își încep ședințele cu dezbaterea dosarelor prezentate de acești eroi anonimi. Curios cum mă știu și mai ales din dorința de a vă prezenta un asemenea caz, am mers la domiciliul unui urmaș al unui fost bețiv notoriu, ajuns în final alcolic irecuperabil, cu sfârșit tragic, pe care-l veți vedea un pic mai încolo. Tudor, fiul cel mare al bețivului, mă conduce în „camera de la uliță”, în permanență curată și primitoare de musafiri. Pe peretele alb, pe care cade perfect lumina filtrată prin perdelele de borangic ale ferestrei, mi se prezintă vederii un colaj format din mai multe fotografii, documente și tăieturi din ziarele vremii. Dintr-o fotografie patinată de timp ne privesc doi ochi mirați, încărcăți de o umbră de jenă. Buzele-i crăpate parcă cer un strop de băutură. Miriștea bărbii și părul în dezordine califică omul bețiv. Alături, ordinul

De-a râsu’-plânsu’ Odă bețivului

„Alcoolic irecuperabil” se lăfăie într-o ramă aurită și geam protector. Deasupra, o tăietură dintr-un ziar vechi, reprezentându-l pe tatăl lui Tudorel ca fruntaș mulgător la vacile ceapeului din comună. Fiecare petec de hârtie constituie o cronică vizuală a timpului. Simt că mă sufoc, neputând să mă mai uit, darămite să mai și scriu! Urmașul cel mare al medaliatului mă atenționează: „În prezent, s-a constituit Asociația pe Țară a Bețivilor”, împărțiți în cele trei categorii, cu filiale în toate județele patriei, urmărindu-se recuperarea banilor cu care părinții noștri au alimentat, din amonte în aval, întreaga structură: producere, distribuție, consum, a băuturilor alcoolice!” Se pipăie în buzunarul de la piept al cămășii, scoțând un carnet încopciat în coperti negre, nu mai mare ca un lat de palmă, purtând pe el o scriere cu litere aurite! „Suntem câteva zeci de mii de cotizanți, știm că va fi greu de stabilit sumele, dacă avem în vedere fluctuația valorică a leului în ultimii zeci de ani!” Cu mânăcă cămășii șterge fotografia lui tată-su și medalia primită. Ia poziția de drepti, ca în fața unei persoane încărcată de simboluri de respect și zice: „Tată, te voi răzbuna până la capăt!” Picioarele-mi tremură. Simt nevoia să mă așez pe prispa joasă din fața casei. În scurt timp, odrasla cea mare a decedatului ia loc în dreapta mea. De sub braț scoate un dosar într-o baieră de pistelcă veche. Desface pe genunchi mica lui arhivă, atenționându-mă că voi avea multe de văzut în acele documente. Și chiar că avea dreptate! Tăieturi din ziarele timpului, declarații emane (unele chiar olograf) de la martori oculari ale unor evenimente în care eroul principal, nea Mitică, cum îl cunoaște comunitatea, dăduse multe spectacole de bătăi și scandaluri sub influența băuturii! „Mă aflu în casă împreună cu familia, menționează un astfel de martor. Așteptam colindătorii de Anul Nou. Afară, un vifor de nu te îndurai să dai afară nici un câine. Întineric de-ți băgai deștele în ochi! Cred că era ora unșpe noaptea. Auzim scandal. Ieșim cu toții pe prispa casei și, ajutați de un felinar, l-am văzut pe vecinul Mitică cum își alergia ca un nebun (beat fiind) soția și copiii! Arunca în ei cu cărămizi gloduri de pământ înghețat din drum mai ceva ca în animale! Asemenea scene se repetă săptămânal.” Datată 30.12.1981. Tudorel, băiatul cel mare, mă urmărește, ghicindu-mi gândurile. „Această declarație – mai sunt și alte documente – a avut un rol hotărâtor în obținerea recunoașterii calității de alcoolice de către tata.” Apoi adăugă, dându-se puțin pe spate, „Unii au încercat să o facă pe Gică Contra, însă le-am spus să nu se joace cu meritele bătrânului.” Tudorel își freacă palmele ca după un mare succes, vorbindu-mi chiar într-un limbaj de om trecut prin procese: „Păi avocatul care m-a ajutat, proști bani o încasat el de la mine?!”

În dosar dau și peste alte documente cu o încărcătură probantă deosebită. Copia unei fișe medicale de observație, întocmită de medicul curant al unui spital de neuro-psihiatrie, în perioada iunie-septembrie 1983, când nea Mitică a fost internat acolo. Răspunsurile bețivului mi se par deosebit de relevante. Medicul curant întreabă: „Pacient, realizezi că băutura nu-ți face bine?” Tatăl lui Tudorel răspunde prompt: „Domnule doctor, în ultimii 25 de ani, o singură zi am fost treaz și am simțit că înnebunesc! Nebunia îmi venea nu de la lipsa de alcool, ci de la ceea ce vedeam în jurul meu.” Medicul chiar a devenit curios, văzând parcă unele momente de luciditate în răspunsurile bețivului. „Și ce anume te-a deranjat chiar așa de tare în lumea reală de te-a chemat din nou la pahar?” Eroul nostru zâmbește un pic, cere puțină apă și apoi se explică: „Din adeverințele din dosar rezultă că eu sunt mulgător la vacile C.A.P.-ului. Țin minte că în iarna anului 1981 se primește ordin pe linie de partid ca, de unde,

de neunde, să dublăm producția de lapte! Ca la meliță ne tocau politrucii!! Vacile erau slăbite, suculente nu aveam, doar paie, și acelea pe terminate!” Efortul depus l-a obosit cumplit pe tatăl lui Tudorel. În special abținerea de alcool îl transportă în sevrăj. Doctorul observă și face o pauză, administrându-i câteva sedative. În fișa de observație, medicul curant menționează: „Sensibilitate mărită față de mediul înconjurător! Refularea și-o găsește în alcool.” A doua zi au continuat investigațiile din partea medicului prin întrebări sugestive: „Și cum a fost cu producția de lapte, măi Mitică?” Cel interogată se foiește în pat, se scoală în capul oaselor, rezemându-și corpul slăbit de tăblia de fier a patului. „Domnule doctor, aveam un coleg căruia îi mergea mintea ca briciul. Ce credeți că ne-a învățat să facem? Zi și noapte adunam în găleți urina de la vaci, o colectam în bidoane, amestecând-o apoi cu laptele muls. Cantitățile se dublau! Nimeni nu putea bănui. Analizele de laborator erau neputincioase. Nu puteam să scoată în evidență urina! În cel mai rău caz releva un procent de grăsime mai scăzut! Atunci am primit titlul de erou al muncii socialiste!” Alcoolicul mai face o pauză, la rugămintea medicului. Ochii i se injectaseră, parcă era prins de flama de sudură. „Mă ardea sufletul de ceea ce puteam să facem. Dar nu puteam să-mi trădez colegii. Uneori hotăram să mă destăinui, dacr cui oare puteai să-i spui? Nimeni nu te-ar fi crezut. Preci dădeauzvonul că am înnebunit. Decât cu o asemenea tinichea de coadă, mai bine mă înecam în băutură, calificativul de bețiv, de alcoolice, nu mă scotea în nici un fel în evidență. Toți erau stăpâniți de acest viciu. Între atâția bețivi, eu nu eram decât un anonim.” Medicul consemnează: „Incapabil de a riposta lucid și prin argumente coerente.”

Zilele treceau, anii treceau, eroul nostru se cufunda tot mai adânc în alcool. O ultimă internare este menționată în 1987. O nouă foaie de observație apare în dosar. „Nu cumva tot o nedreptate sau o prostie a altora te-a făcut să nu te lași de alcool?” Bolnavul chiar devine curios. Cu ochii aproape închiși, corpul cuprins de un tremurat continuu. Culoarea vântă a chipului, cu cianoză în jurul buzelor, trimite celor din jur imaginea unui om sfârșit. În atâția ani și atâtea internări, între pacient și medic se stabilise o relație de afectivitate. Nea Mitică, alcoolice, cu un efort supraomnesc, încercă să-i explice medicului ultima lui pățanie din lumea așa zisă normală. Respira greu, obosind la cel mai mic efort. „Domnule doctor, în toamna anului trecut, la culesul porumbului, ceea ce a făcut cu noi președintele C.A.P.-ului chiar a depășit normalul” Intervine medicul curant, rugându-l să facă o pauză: „Încearcă să-mi spui pățania în mare. Caută să elimini amănuntele. Bine?” Tatăl lui Tudorel încuvințează din cap, apoi continuă: „Eram acuzați de cei de la raion că se fură porumb. Se fura, însă nu cu căruța sau cu sacul. Fiecare-și umplea cracii pantalonilor cu care eram îmbrăcați numai cu porumb boabe. S-au prins, nemernicii. Au hotărât atunci că atât femeile, cât și bărbații să intre în lanul de porumb îmbrăcați numai în chiloți tetra de culoare neagră. (Tehnică de monitorizare)” Medicul nu se poate abține și chipul i se inundă de răs. Nea Mitică continuă: „Cum aș fi putut să mă mai uit treaz la bieții oameni? Ca un turmă de vite se deplasau în ciopor de la un capăt la altul al tarlalei! Țurloaie desvelite și descărnate se luptau printre corneții și scaieții înalți cât calul! Nemernicii dăduseră ordin ca și chiloții să fie prevăzuți cu cracii cât mai scurți și cât mai largi. Asta ca să nu se mai poată fura nici un măcar un bob. Atunci am hotărât definitiv să fug din lumea asta și să trăiesc numai în băutură!” Efortul făcut chir că-l obosi. Tusea îi inundă pieptul. Cheaguri de sânge i se preling pe pernă. Chipul-i macerat exfolia ridurile cutanate aidoma unei coaje de banană terciuită și aruncată la tomberonul de gunoi.

- Dumnezeu să te aibă în pază, nea Mitică. Fii sigur, copiii îți vor respecta memoria!

EVOLUȚIA JUDEȚULUI IALOMIȚA ÎN PERIOADA FANARIOTĂ

I.ORGANIZAREAADMINISTRATIV-TERITORIALĂA JUDEȚULUI IALOMIȚA ÎN SECOLUL AL XVIII-LEA

Organizată pe principii moderne din timpul domniei lui Constantin Mavrocordat, administrarea Țării Românești a presupus, spre mijlocul secolului al XVIII-lea, stabilizarea județelor, împărțirea lor în subdiviziuni (plăși) precum și numirea la conducerea acestora a dregătorilor retribuiți, ispravnici și respectiv zapcii¹. Un act din anul 1743 arată prima împărțirea cunoscută a județului Ialomița în plăși, șapte la număr, numite după reședințele zapciilor: Lichirești, Stelnica, Orașul, Slobozia, Grindu, Jilava și Dridu². În anul 1789, *Katiliki tis Ialomitzas ephi epta plases* menționa tot șapte plăși, cu Gârbovi în loc de Grindu³. La începutul secolului XIX, existau tot șapte plăși, dar componența și reședințele acestora s-au tot schimbat. În anul 1818, existau plășile Scaunului, Lichireștilor, Stelnicei, Sloboziei, Grindului Făgărașului, Jilavelor și Fundului Danciului, precum și o Polcovnicie⁴. Cărmuitorii județului Ialomița, ispravnici din timpul reformei lui Constantin Mavrocordat, își aveau reședința, începând cu anii 1714-1716, în târgul de la Urziceni, unde fusese mutată de la Orașul de Floci. Până în prima jumătate a secolului XIX, reședința județului avea să funcționeze la Urziceni, unde fusese mutată în perioada de la sfârșitul domniei lui Constantin Brâncoveanu și începutul domniei lui Nicolae Mavrocordat. Rațiunile erau legate de continua decădere a Orașului de Floci și de ridicarea târgului de la Urziceni, așezat mai aproape de capitala țării și aflat la intersectarea drumurilor care veneau din Transilvania către Dobrogea și din Moldova către București. În ceea ce privește ispravnicii, actele vremii arată că erau numiți de către Divan, din rândul boierilor veliți, foști mari dregători, fiind legați de județ prin origini sau prin moșiile deținute acolo. Erau numiți câte doi, pentru a preveni cazurile de corupție, care totuși au existat, după cum arată unele cărți domnești. Până în anul 1800, ispravnicii județului Ialomița au fost:

Stolnicul Dumitrache Colceag, 11 august 1783.
Medelnicerul Radu Filipescu, 11 august 1783.
Comisul Racoviță, 17 ianuarie 1784.
Slugerul Varipati, 17 ianuarie 1784.
Serdarul Grigore Alexeanu, 27 august 1784.
Slugerul Barbu Văcărescu, 4 mai 1785.
Comisul Racoviță, 4 mai 1785.
Serdarul Grigore Alexeanu, 1788.
Slugerul Barbu Văcărescu, 1788.
Stolnicul Ștefan Alexeanu, 15 septembrie 1791.
Medelnicerul Constantin Hrisoscoleu, 15 septembrie 1791.
Comisul Iordache Negri, 8 decembrie 1791.
Vătaful Constantin Varlaam, 26 aprilie 1792.
Biv vel serdar Alecu Cocorăscu, 19 septembrie 1792.
Medelnicerul Manolache, 22 noiembrie 1797.
Biv vel pahamic Constantin Bălăceanu, 15 ianuarie 1799⁵.
Ispravnicii erau însărcinați cu întreaga administrare a treburilor județului și răspundeau direct în fața domnului. În spiritul vremii, abuzurile autorităților erau obișnuite, dar nu de puține ori domnul țării trimitea scrisoare de „certare” ispravnicilor, muștrându-i pentru abuzurile lor și amenințându-i cu „urgie”⁶.

Cea mai veche reprezentare a stemei județului Ialomița datează din anul 1782 și s-a păstrat pe un sigiliu al domnitorului Nicolae Caragea, împreună cu stemele celorlalte județe ale Țării Românești. În mod firesc, stema face trimitere la principala bogăție, exploatată încă din timpul lui Mircea cel Bătrân: peștele, reprezentat orientat către dreapta⁷. După anul 1800, stema județului Ialomița, păstrată pe sigiliile mari ale unor domnitori, pe sigiliile unor instituții din județ și pe unele hărți, apare cu reprezentarea unui pește ieșind din valuri, în plan secundar fiind arătat un snop de grâu, trimiterea fiind evidentă la principalele bogății ale meleagurilor ialomițene, peștele și grânele⁸.

Cea mai veche reprezentare a stemei Județului Ialomița, pe un sigiliu domnesc din anul 1782.

Stema Județului Ialomița în secolul XIX

II.AȘEZĂRILE IALOMIȚENE ÎN SECOLUL ALXVIII-LEA

Surse străine și așezări. Pentru această perioadă, cunoașterea așezărilor județului este fundamentată pe catagrafiile mănăstirilor, cărțile domnești, zapise și îndeosebi pe descrierile străine, ultimele fiind cele care dau tablouri mai complete asupra numărului și numelor satelor și târgurilor ialomițene. În anul 1718, fostul secretar al lui Constantin Brâncoveanu, publicându-și lucrarea despre Țara Românească, cu titlul *Revoluțiile moderne ale Valahiei*, avea ca anexă și harta țării, reproducă după cea a stolnicului Constantin Cantacuzino, dar cu litere latine. Pentru județul Ialomița, firesc, erau aceleași așezări precizate de stolnic.

Fostul căpitan austriac Franz Joseph Sulzer, venit ca profesor la Palatul domnesc în anul 1776, adus de Alexandru Ipsilanti, a publicat în anul 1781 o *Descriere a Țării Românești*⁹, în care prezenta și data despre județul Ialomița. Ca și celelalte județe de câmpie, era considerat slab populat, fiind amintite doar 67 de sate și târguri. Cea mai importantă așezare încă era considerat Orașul de Floci, dar cu specificția că nu era de fapt un oraș, ci doar loc pentru desfacerea mărfurilor. Dintre așezările mai importante erau amintite Urziceni, cu două biserici și două case boierești și reședință a județului, târgul Sloboziei, cu mănăstire, târg periodic și pod peste Ialomița, Beilicu, cu biserică și case boierești pe Borcea, Tâmburești, cu biserică și iaz, tot pe Borcea ș.a.¹⁰

Cel mai complet tablou al așezărilor județului în secolul al XVIII-lea îl oferă F.W.G.Bauer, în lucrarea sa *Memoires historiques sur la Valachie avec un prospectus d'un atlas Geographique et militaire de la derniere guerre entre la Russie et la Porte Ottomane. Publie par Monsieur de B...(Bauer), a Frankfort et Leipzig chez Henri Louis Broenner.1778*. Descrierea județului Ialomița, ca și a celorlalte din Țara Românească, este în general precisă și include prezentarea așezărilor, cu mențiunea bisericilor, a caselor boierești, a hanurilor, a podurilor, precum și a celor mai importante ape. Sunt menționate limitele: „Districtul Ialomița. Acest district se învecinează

la est cu Raiaua Brăilei și cu Dunărea, la sud cu Dunărea, la vest cu districtul Ilfov și la nord cu cele ale Secuienilor și Buzăului”. Localitățile ialomițene erau:

Fundu Mereu, sat mic, fost înainte la județul Ilfov.
Stroiești Sărăidar, sat cu o casă boierească, în fața celui precedent.

Patru Frați, sat așezat lângă vărsarea râului Prahova în Ialomița.

Grindu și Odaia Nicoleşti, două sate mici, lângă cel precedent.

Jilava, sat cu biserică, „o casă de boier din piatră” și un han.

Moldoveni, sat mic.

Borănești, sat și moșie, cu o biserică.

Bărbulești, sat și moșie, cu o biserică.

Armășești, sat cu o biserică și o casă de boier.

Urziceni, „două sate cu biserici de piatră și case de boieri, așezate pe malul unui lac mare”, care se varsă în râul Ialomița.

Fundu Danciului, sat mic pe Ialomița.

Bărcănești, „sat cu o biserică, pe malul Ialomiței”.

Pupezeni, sat mic.

Manasia, sat cu o biserică.

Uluiți, sat cu două biserici și o casă boierească.

Ulești, sat cu o biserică.

Alexeni, sat și moșie cu o biserică și casă boieresacă, din piatră.

Pupezeni, sat cu o biserică, „pe moșia căruia sunt arbori și arbuști”.

Meteleu, sat mic.

Gârbovi, sat cu o biserică, o casă boierească, din piatră și un han.

„Patunowil”, sat mic.

Vlădeni, sat și moșie cu biserică.

Frumușica, sat mic.

Cârlisaci, sat mic lângă cel dinainte.

Broșteni, sat cu o biserică.

Acsint, „sat cu o biserică pe Ialomița, mai jos de cel precedent”.

Crăsani de Sus, mic sat cu o bierică.

Rași de Jos,

Rași de Sărățuica,

Rași, trei sate mici.

Căzănești, sat mic cu o biserică.

Orezi, sat mic.

¹Înainte de 1775, ispravnicii aveau dreptul de a numi zapcii, după acest an însă, zapcii erau numiți dintre boieriași și fiii de boieri, așezați în slujbă cu „pitar domnesc”. Vezi Aureliu V.Urșescu, *Anuarul județului Ialomița pe anul 1906*. Tipografia Constantin I.Șeicărescu, Călărași, 1906, p.18.

² Aureliu V.Urșescu, *Anuarul județului Ialomița pe 1906*, p.21.

³ Dr.Samarian Gh.Pompei, *Istoria orașului Călărași (Ialomița).De la origine până la anul 1852*. Institutul de Arte Grafice E.Marvan, București, 1931, p.217-218.

⁴ *Ibidem*, p.42.

⁵ *Ibidem*, p.220-221.

⁶ Astfel, la 9 noiembrie 1793, voievodul Alexandru Moruzi îi cerea ispravnicului Alexandru Cocorăscu să-și îndeplinească atribuțiile, certându-l: „Îți facem scris că, după ce din acest județ iese toată zahareaua cea mai multă care hrănește și poliția Bucureștilor, și din care se trimite și la Țarigrad, a vedea Domnia mea acest fel de pâine mică și proastă vânzându-se acolo, nu o socotim alt, fără de numai că ai căzut în lenevire și nu grijești de treabă după datoria slujbei, sau că ai căzut la vreo neonecsie și te-ai ajuns cu brutarii, luându-le rusfet și interes”. La rândul său, Constantin Hangerli îl certa, printr-o carte domnească datată 15 ianuarie 1799, pe ispravnicul Constantin Bălăceanu: „De ce te vei fi fandosind că ai arătat oareși-care piotimie la o treabă-două ce ai fost orânduit, dar însuți ți le strici cu cele de acum berecheturi, și Domnia mea nu te avem cu vreo deosebire de ispravnicie, ca și când ai avea cevași merito învederat de ichiacos, ca să arăți atâta îndrăzneală a-i întoarce pe căpitanii ce vezi că au porunci domnești la mână și a nu-i primi de căpitani. Deci deschideți ochii și socotește-te ce faci și altă dată, ca să nu mai urmezi împotrivire ca această la ale căpitanilor, că numai te voi ridica cu urgie și încă cu toată străjnicia te voi pedepsi, spre pildă”. Vezi Aureliu V.Urșescu, *Anuarul județului Ialomița pe 1906*, p.10-11.

⁷ Maria Dogaru, *Sigiliile, mărturii ale trecutului istoric*. Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p.89.

⁸ Maior D.Pappasoglu, *Atlasu Geograficu al României*. D.J.A.N.Ialomița, Colecția de hărți, 1/1863-1865, f.10.

⁹Prezentarea lucrării, cu titlul original *Geschichte des Transalpinischen Daciens*, la N.Iorga, *Istoria românilor prin călători*. Vol.II.București, 1928, pp.228-239.

¹⁰Fr.J.Sulzer, *Geschichte des Transalpinischen Daciens*. Wien, 1781, pp.317-320.

prof. dr. Ștefan Grigorescu

(continuare în numărul viitor)

AMINTIREA UNUI MARE ZBURĂTOR

În primăvara acestui an s-a împlinit o jumătate de secol de la trecerea în neființă a aviatorului român Constantin M. Cantacuzino, cunoscut îndeosebi și cu numele de Băzu, unul dintre cei mai străluciți zburători pe cerul țării noastre și al Europei. Viața și faptele sale sunt un exemplu de dăruire și angajare fără preget în slujba aripilor cu tricolor înălțate și rotite cu o măiestrie de neegalat pe întinderile de necuprins ale văzduhului. Provenea dintr-o familie cu origini în epoca medievală a Țării Românești. Nume de referință pentru istoria mai îndepărtată sau mai apropiată de zilele noastre evidențiază domnitori, oameni de cultură, medici, arhitecți și nu în ultimul rând personalități politice și persoane cu funcții publice din istoria modernă și contemporană a României. Bunicul aviatorului a fost o figură marcantă a Partidului conservator, Grigore George Cantacuzino, unul dintre cei mai bogați oameni din România la cumpăna secolelor XIX și XX care purta și cognomenul de *Nababul*, iar tatăl lui Băzu se făcuse remarcat în viața diplomatică, în cariera juridică și cea politică îndeplinind și funcția de ministru în vremea participării României la primul război mondial. Soția sa, mama lui Băzu, născută Rosetti – Tescanu, cunoscută mai ales cu prenumele de Maruca, de la Maria, s-a remarcat prin inteligență, frumusețe și îndeosebi printr-un spirit deschis, elevat, clădit pe lecturi temeinice din literatura universală și națională, înzestrată cu o vie înclinație și pasiune pentru muzică, devenind o apropiată a lui George Enescu cu care s-a și căsătorit în 1937, după ce în urmă cu un deceniu soțul ei își pierduse viața într-un tragic accident de automobil. Din anii adolescenței Băzu Cantacuzino se consacră practicării unor sporturi care presupuneau curaj, îndemânare și multă perseverență: hochei pe gheață, motociclism și automobilism, el dovedindu-se un performer, cucerind titluri și trofee în competiții interne și internaționale. Îl atrăgea însă asemenea unui puternic magnet dorința de nestrămutat de a zbura, de a se înălța în spațiul aerian și de a-l stăpâni printr-un înalt profesionalism dovedit cu prisosință de-a lungul întregii sale vieți. La vârsta de 28 de ani după ce absolvise Școala Civilă de Pilotaj „Mircea Cantacuzino” obține un certificat de pilot civil pentru turism (22 iulie 1933). Se va consacra în domeniul aviației civile printr-o specializare în zboruri de linie și acrobație aeriană precum și în sfera aviației militare pe aparate de vânătoare. În 1934 participă la un concurs de aviație al cărui trofeu Cupa „Ionel Ghica” îl cucerește de un traseu marcat pe mai multe orașe din țară, de la Constanța la București. Participările sale la mitinguri și concursuri aviatice alături de alți piloți consacrați în astfel de zboruri îi atrag aplauzele binemeritate ale unui public fascinat de măiestria cu care pilota avioanele de mici dimensiuni construite special pentru demonstrații acrobatice. La sfârșitul lunii iulie 1935 obține brevetul de pilot pentru aviația civilă și devine unul din cei mai apreciați aviatori ai Companiei LARES (Liniile Aeriene Române Exploatate cu Statul). În calitate de pilot al acestei companii Băzu Cantacuzino a efectuat numeroase zboruri tur și retur între București și marile metropole ale Europei. Continuă cu multă perseverență specializări în zboruri efectuate noaptea. La 6 iunie 1939 Băzu Cantacuzino este înaintat la gradul de locotenent aviator în rezervă. Odată cu declanșarea celui de al Doilea Război Mondial și participarea României, aliată cu Germania fascistă, de la 21 iunie 1941 la conflagrația militară,

Băzu Cantacuzino se va înregimenta în aviația de vânătoare și va participa la întreaga campanie militară a țării pe fronturile de Est și Vest contribuind în mod exemplar la succesele acestei arme în confruntările cu inamicii sovietici, americani și germani. Semnificative sunt secvențele în care pilotul român a demonstrat înalta sa măiestrie profesională, curajul de excepție în confruntările aeriene, iscusința desăvârșită cu care a reușit să-și salveze avionul și pe el însuși din situații limită în care viața sa era periclitată considerabil. Pe frontul de Est participă în componența Escadrilei 53 Vânătoare unde i se încredințează comanda unei patrule, angajată la luptele aeriene deasupra Basarabiei și Odesei unde a obținut patru victorii omologate și două aflate sub semnul probabilității. Între 29 iunie și 5 august 1943 reușește să doboare nu mai puțin de 15 avioane sovietice pe Frontul de Est. După ce România a început să fie supusă bombardamentelor aviației americane începând cu luna aprilie 1944, Băzu Cantacuzino va dovedi întreaga sa capacitate de curaj, măiestrie și rezistență fizică și psihică în înțeleștări aeriene extrem de dure și periculoase. În iunie 1944 doboară două bombardiere americane și cinci avioane de vânătoare tot de proveniență SUA. S-au adăugat la această serie a victoriilor și doborârea celor nouă avioane sovietice de vânătoare, la un loc toate aceste succese totalizând 16 avioane distruse în zece zile, între 15 și 24 iunie 1944. După ce la 18 august 1944 căpitanul Alexandru Șerbănescu, comandantul Grupului 9 Vânătoare și-a pierdut eroic viața într-o acerbă înțeleștare aeriană cu inamicul, lui Constantin Băzu Cantacuzino îi va reveni meritos comanda reputatei formațiuni de elită a aripilor românești cu tricolor. Îl vom găsi iarăși la datorie pe celebrul aviator român care, imediat după 23 august 1944 se confrunta cu aviația germană de bombardament și vânătoare care trecuse la aprige represalii împotriva fostului aliat român recurgând la atacarea unor importante obiective militare și civile din București. În confruntările aeriene cu piloții germani Băzu Cantacuzino reușește să doboare două bombardiere inamice. De mare curaj și extrem de performantă rămâne misiunea sa încununată de un deplin succes care a constat în transportarea de la București la Foggia în Italia, la o bază aeriană americană, a ofițerului James Gunn, locotenent-colonel, militar al SUA. O deplasare încărcată de riscuri, însoțită de neprevăzut dar finalizată exemplar și aplaudată cu entuziasm de toți cei aflați la Foggia care l-au întâmpinat ca pe un adevărat erou pe temerarul aviator român. Treptat, treptat războiul se apropia de sfârșit, victoria celor trei mari aliați: URSS, SUA și Marea Britanie se profila categoric în defavoarea Germaniei naziste. Până la încheierea păcii la 9 mai 1945 Băzu Cantacuzino continuă să-și servească cu devotament patria în calitate de mare răspundere la comanda Grupului 9 Vânătoare. În perioada campaniei armatei române pentru eliberarea nord-vestului Transilvaniei, Ungariei și Cehoslovaciei, Băzu Cantacuzino și camarazii săi au luat parte la importante și numeroase misiuni specifice armeei aviației: însoțirea și protejarea avioanelor de bombardament, zboruri de cercetare asupra pozițiilor inamicului și lansarea unor atacuri împotriva unor obiective ale acestuia aflate la sol. La sfârșitul operațiunilor militare celebrul pilot Băzu Cantacuzino se situa primul dinte toți aviatorii noștri, în ceea ce privește numărul de avioane inamice doborâte și omologate ca atare, iar într-un clasament

al celor mai performanți piloți din primele zece țări ale lunii participante la cel de al Doilea Război Mondial, el ocupă locul șase cu 60 de victorii, după germani, austrieci, japonezi, finlandezi și sovietici dar **înaintea** unor aviatori unguri, din Africa de Sud, american și englezi, situație care atestă calitățile sa ieșite din comun în atingerea unei măiestrii de zbor cu adevărat excepționale. De altfel limbajul sec al unor cifre statistice sunt mai mult decât grăitoare pentru succesele aeriene obținute de Băzu Cantacuzino: a participat la 600 de misiuni împotriva inamicului și la 211 lupte aeriene în care au fost obținute cele 60 de victorii ale acestui As al aviației noastre. Meritele sale incontestabile au fost răsplătite cu înalte însemne ale statului român și german, în categoria ordinelor și decorațiilor care l-au onorat pe aviator sunt de amintit: Ordinul militar național „Mihai Viteazul”, „Virtutea Aeronautică” în grad de cavaler, „Virtutea Aeronautică” – Crucea de Aur cu două baterte, Ordinul național „Coroana României”, clasa a V-a, „Crucea de Fier”, clasele a I-a și a II-a conferite de cel de al Treilea Reich.

Mulți l-au cunoscut pe Băzu Cantacuzino, mulți au scris despre el și calitățile sale de profesionist dar și ca om, iar din cei care au surprins foarte bine personalitatea sa de înzestrat zburător este și generalul maior (r) Ion Oiță-Popescu autor al câtorva note esențiale despre faimosul pilot: „Perfecțiunea manevrelor sale acrobatice, reflexele, curajul și calmul lucid în situații grele, toate au contribuit și au constituit marele secret, atât al victoriilor sale cât și al meritului de a rămâne viu și nevătămat în ciuda tuturor peripețiilor și pericolelor prin care a trecut”. Au urmat vremurile de pace dar odată cu ele și instaurarea regimului comunist și în România, țară ca și altele din centrul și sud-estul Europei intrate în sfera de ocupație sovietică. Destinul marelui aviator se va continua și împlini pe coordonatele datoriei față de neamul său pe care îl va servi în alte condiții istorice. Era frământat de gândurile firești ale unui om moral care credea în valorile democrației și libertăților individuale ale cetățeanului ce trebuiau respectate și garantate. Și-a continuat activitatea de pilot la LARES, a fost iarăși aviatorul care garanta încredere pasagerilor datorită impecabilului său profesionalism, un zbor important tur și retur efectuându-l în februarie 1947 când a condus la Paris și înapoi la București delegația țării noastre participantă la Conferința de Pace. La sfârșitul aceluiași an Băzu Cantacuzino a devenit și salariat al Ministerului de Externe în calitate de șofer al acestei instituții condusă atunci de Ana Pauker. La începutul anului 1948, ianuarie, într-un zbor de rutină efectuat în Franța rămâne definitiv în Occident alegând calea exilului. Se va stabili definitiv în Spania câștigându-și cinstirea existența prin activități specifice aviației utilitare dar și prin participări la mitinguri aeriene și concursuri unde prin acrobațiile sale îi uimea pe spectatori. Pe pământ iberic Băzu Cantacuzino s-a remarcat și în calitate de membru al comunității românești din această țară participând bunăoară împreună cu conaționalii săi într-o audiență la conducătorul Spaniei, Francisco Franco, în vederea obținerii personalității juridice a colectivității noastre de aici. Trecuse de 50 de ani iar sănătatea începuse să i se subrezească datorită unui ulcer contractat în anii războiului și care evoluase din nefericire spre un deznodământ ce s-a dovedit tragic deoarece ajuns pe masa de operație marele aviator se va stinge prematur la o vârstă care îi mai dădea dreptul să spere la ani buni de viață. Băzu Cantacuzino a părăsit pentru totdeauna lumea pe care a iubit-o cu pasiune aducând țării și neamului său o glorie și un prestigiu binemeritate.

(continuare în pagina 18)

Mircea DUMITRIU

AMINTIREA UNUI MARE ZBURĂTOR

(urmare din pagina 17)

S-a înălțat pentru totdeauna spre cerul necuprins pe care l-a iubit atât de mult sfidând cu zborurile sale îndrăznețe canoanele și regulile consacrate ale pilotajului, ba chiar și legile gravitației universale. Pilotul nepereche Constantin M. Cantacuzino (Bâzu) își doarme somnul de veci într-un cimitir din Madrid. Dar memoria individuală și colectivă a românilor și chiar a străinilor a funcționat și funcționează în continuare spre cinstea și onoarea tuturor celor care știu să-și prețuiască eroii. Din inițiativa profesorului de fizică Ion Alexandrescu originar din comuna ialomițeană Jilavele, un om ambițios, dotat cu o perseverență ieșită din comun s-a ctitorit în fața primăriei din localitate un bust impunător care îl înfățișează printr-o remarcabilă sculptură pe Marele Aviator. Și nu întâmplător această lucrare documentar - artistică a fost realizată și amplasată aici deoarece Bâzu Cantacuzino era posesorul unei moșii și a unui conac în localitatea amintită. Mai mult, profesorul Ion Alexandrescu l-a cunoscut personal pe Bâzu Cantacuzino în vara anului 1944 când efectua practica militară în calitate de elev al Școlii Militare Aeronautice din Mediaș, prilejul de a-l întâlni pe celebrul pilot fiindu-i oferit în perioada 13 iulie – 31 august 1944 la Tecuci unde acționa Grupul 9 Vânătoare, formațiune aeriană al cărei comandant adjunct era atunci Bâzu Cantacuzino. Anii au trecut dar imaginea personalității aviatorului român a rămas de neșters. În anul 2000 publicistul profesor Vasile Tudor cu preocupări meritorii în scrierea unor lucrări consacrate mai multor aviatori român a scris o monografie despre acest As al aviației noastre. Tot din inițiativa unor astfel de oameni de suflet și am în vedere pe profesorii Ion Alexandrescu și

Vasile Tudor se organizează periodic concursuri pe teme de aviație în diferite localități din țară la care participă elevi dornici să cunoască și să învețe din viața și faptele de seamă ale marilor noștri aviatori în rândurile cărora Bâzu Cantacuzino ocupă unul din cele mai importante locuri. Demnă de amintit și de apreciat este și ultima manifestare comemorativă dedicată Marelui Aviator, la Jilavele, unde la 21 iunie 2008 s-a oficiat un serviciu religios în amintirea lui și a fost lansată o carte: *Căpitan aviator Bâzu Cantacuzino, Amintiri și însemnări*, Editura „Star Tipp” din Slobozia, 2008, sub coordonarea Doamnei profesoare Mihaela Pascu, director la Școala „Constantin M. Cantacuzino” din Jilavele. Meritorii sunt aceste inițiative care îmbracă forma unor mărturii concrete, menite să ilustreze atașamentul unor oameni pasionați de păstrarea și perpetuarea imaginii acelor personalități de seamă din istoria românilor. Și neîndoiește Constantin M. Cantacuzino face parte dintre cele mai cutezătoare nume, nu numai ale aviației noastre, dar și a celei internaționale. Numele și faptele sale au depășit demult și cu mult granițele României. El este și rămâne un Erou național, o stea de primă mărime dintr-o constelație luminoasă de aviatori, a cărei strălucire intensă este impresionantă și veșnică.

Repere arheologice pentru realizarea unei monografii a comunei Săveni

Comuna Săveni este situată în partea de S-E a României la marginea de Est a județului Ialomița, în plină câmpie a Dunării inferioare. Teritoriul său actual se desfășoară de la râul Ialomița în partea de Nord, în Sud cu comuna Ștefan cel Mare, județul Călărași, la Est cu calea ferată electrificată Tândărei-Fetești (construită în anul 1887) și satul Lăcusteni, aparținând de comuna reînfințată Platonești, iar în Vest cu comuna Sudiți.

Poziționată în Bărăganul meridional, comuna Săveni are în componență și satul Frățilești. Acesta se întinde de-a lungul unui braț vechi al râului Ialomița.

Cadrul natural aparține atât luncii Ialomiței cât și Podișului Hagienilor. Geologic, întâlnim depozite aluvionare, în lunca Ialomiței, dar și cele loessoide și nisipoase pe terasă. Altitudinea fiind de 44 m în punctul ”La Movile”. Coasta este fragmentară de o serie de văi scurte sau ravene (Pe hulă, Drumul Frățileștilor).

Apele freatice sunt situate la 1-3 m adâncime în lunca râului Ialomița și la 5-25 m în terasă, au un caracter predominant sulfatat-cloruat-bicarbonat.

Vegetația zonei are un caracter specific stepei, combinat uneori cu cel arid. Totuși apar și o serie de păduri (Cotul Ghizdărești, Cotul Frățilești) în lunca Ialomiței și pe terasa Bărăganului (Săpata, Nisipuri).

Pedologic, în lunca râului Ialomița întâlnim soluri aluviale și lăcoviști salinizate, iar pe unele zone ca niște fâșii, psamosoluri, restul teritoriului este predominat de cernoziomuri, unele carbonatice.

Primele comunități umane care au locuit în microregiunea comunei Săveni aparțin culturii Boian-Giulești, fiind datate, după materialul arheologic descoperit, în mileniul V a.Chr. Perieghzele periodice în zonă, desfășurate de către mai mulți specialiști de la Muzeul Județean Ialomița, au pus în evidență două așezări din această perioadă: punctele ”La Cărare” și zona ”dunelor de nisip”. Au fost identificate mai multe locuințe de suprafață, incendiate, martor în acest sens fiind cantitatea mare de chirpic ars puternic la roșu.

Ocupația principală a locuitorilor neolitici era cultivarea terenurilor din jurul așezărilor dar și creșterea animalelor domestice. Prezența uneltelor din silex, piatră și os dovedește acest lucru.

Cea mai bine reprezentată cantitativ, ceramica arheologică recuperată constituie un reper esențial atât pentru încadrarea culturală și cronologică a complexelor de unde provine, dar pune în evidență practicarea unui meșteșug din cele mai îndepărtate timpuri. Ea oglindește disponibilitățile tehnice ale meșterilor olari, care la început confecționează ceramica lucrată cu mâna. Procedul tehnologic, de la alegerea lutului și până la utilizarea vaselor, este un proces lung și dificil de studiat.

Produsul finit căpătă astfel două aspecte, estetic și utilitar, fiind într-o legătură directă cu spiritualul.

Au fost descoperite numeroase fragmente ceramice: castroane, pahare, vase tronconice și bitronconice. Decorul, constând din cel lustruit, lucrat îngrijit, cel incizat, realizat din diverse linii, dar și cel excizat, încrustat cu materia albă, denotă nivelul ridicat de producere a ceramicii și treapta artistică la care au ajuns meșterii olari.

Următoarea comunitate umană aparține perioadei de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului și este denumită în literatura științifică de specialitate cultura Cernavoda I. Așezarea de la Săveni din punctul ”La Movile” este singura cunoscută din zonă care aparține acestei comunități.

Cercetările arheologice au debutat în toamna anului 2001, fiind continuate și în prezent. A fost descoperit un bogat inventar arheologic constituit din fragmente ceramice, unelte din silex, piatră, os, corn, cupru.

Cantitatea mare de oase de animale existente și descoperite în această așezare pune în evidență modul de trai pastoral al acestei comunități. Un alt meșteșug casnic este torsul și prelucrarea fibrelor animaliere,

dovedit prin descoperirea multor fragmente de fusaiole din lut sau os.

Cercetarea parțială a unor locuințe și complexe de locuire ne permite cunoașterea vieții materiale și spirituale a comunități cernavodiene de la Săveni și înțelegerea evenimentelor istorice care s-au desfășurat în mileniul IV a. Chr.

Epocii bronzului îi aparțin cele 9 schelete chircite descoperite în cadrul așezării Cernavoda I din punctul ”La Movile”, pe unele dintre ele se păstrează urme de ocră roșu, ce țin de anumite practici de rit și ritual funerar.

Pentru perioada bronzului final, în zona ”dunelor de nisip” au fost descoperite mai multe fragmente ceramice aparținând culturii Coslogeni. Ca decor specific acestei culturi întâlnim brăul continuu realizat imediat sub gura vaselor.

Începutul epoci fierului este slab documentat arheologic, nu avem decât un singur fragment ceramic descoperit în zona de SE a actualului cimitir comunal și aparține culturii Babadag.

A doua epocă a fierului este foarte bine atestată arheologic. Un prim punct, unde a fost descoperită ceramică, atât aparținând geto-dacilor, cât și de factură grecească, este în zona actuală a ”castelului de apă”. Al doilea punct este situat în zona cimitirului actual. Cantitatea mare de ceramică descoperită, provenind de la diverse tipuri de vase, borcane, castroane, vase bitronconice, este contemporană cu ceramica arheologică lucrată cu mâna din secolul IV-III a. Chr., de la Piscul Crăsani. Decorul constă din brăuri alveolate, butoni simpli sau decorați cu incizi în formă de cruce. Tot aici, în zona de NE a cimitirului actual, avem semnalat un mormânt dublu de bărbat și femeie, având ca inventar funerar mai multe piese din fier.

Prezența populației alogene este confirmată prin descoperirea unei fibule pomeraniană. Aceasta provine din zona ”dunelor de nisip” și aparține populației bastarne. Fiind a doua descoperire din România, este pusă pe seama primei migrații germanice, care s-a desfășurat la Dunărea de Jos.

Cultura Sântana de Mureș-Cerneahov este reprezentată prin două locuințe de suprafață incendiate, descoperite pe terasa înaltă a Bărăganului, la circa 500 m SV de localitatea Săveni. O altă așezare a fost identificată în lunca râului Ialomița, la Frățilești, punctul ”La Bent”. Aici fiind prezentă locuința de tip bordei.

Ceramica acestei culturi este variată, fiind lucrată atât la roată dar și cu mâna. Întâlnim diferite forme de vase, castroane, oale, străchini, borcane, căni, de proveniență geto-dacică, romană, gotică și în mică măsură de cea sarmatică.

Prezența culturii Dridu, care atestă vechimea poporului român în regiunea localității Săveni, este dovedită arheologic prin trei așezări. Prima a fost localizată la 2 km E de Săveni, la confluența dintre luncă și terasă, având un sistem de apărare natural. A doua a fost descoperită pe terasă la S de localitate, spre comuna Sudiți. Ultima a fost identificată pe un mic grind în luncă la circa 2 km V de comună. Din cele trei așezări au fost recoltate un număr mare de fragmente ceramice provenind de la diverse tipuri de vase, oale, borcane, fragmente de fusaiole. Decorul acestor recipiente constă din linii incizate orizontale, mănuchiuri verticale și în val.

Locuințele descoperite sunt de tip bordei, având acoperișul din stuf.

Prima atestare documentară a satului Frățilești o avem din anul 1467. Arheologic, au fost descoperite mai multe monede otomane din secolul XVI, coroborate cu ceramică românească, contemporană cu cea descoperită la Orașul de Floci.

Radu Coman

Incendii și pompieri în Ialomița

(urmare din pagina 1)

Odată cu solicitarea de fonduri de la prefectura, secția de pompieri din Călărași care ținea, în 1938, de Corpul Pompierilor militari – Grupul II, transmitea, în mai 1938 și lista cu necesarul de achiziții pentru dotare:

- una scară mecanică de mână, pe 2 roți;
- două măști filtrante
- patru cai
- una aparat izolant
- două costume iperită
- una brancardă rănit
- două stropitori cu capac.¹¹

La sfârșitul anului 1938 Corpul de Pompieri Militari, grup II, cere de la Prefectura Ialomița date privind organizarea formațiunilor sătești de pompieri și comunica necesarul de materiale pentru fiecare formațiune: un butoi cu capacitatea de 800-1000 l așezat pe un căruț cu patru roți care „, se va păstra într-o remiză a primăriei”, 4-5 topoare, 4-5 găleți, furci, cângi, iar la reședintele de plăși, câte o pompă de mână cu furtunul necesar și scară.¹²

De asemenea făcea demersuri ca fiecare oraș și comună să se aboneze la „Buletinul Pompierilor Români” pentru informațiile pe care le prezenta referitor la stingerea incendiilor și apărarea pasivă.

La sediul preturilor de plasă, pretorii aveau obligația să afișeze lista cu pompierii de servicii, să anunțe persoanele care compuneau grupele de servicii, să se ocupe de achiziționarea materialului necesar pentru stingerea incendiilor, să verifice exercițiile săptămânale de alarmă și existența sacalei cu apă de rezervă.¹³

În conformitate cu „Legea pentru organizarea pompierilor sătești” din 1938, toți locuitorii dintr-o comună între 18-50 ani făceau parte din formația de pompieri. Comandantul trebuia să fie învățătorul, notarul sau altă persoană cunoscută, pe cât posibil, ofițer în rezervă. Formațiunea era compusă din mai multe grupe de câte 45-60 persoane, singurii scutiți fiind: preotul, judecătorul, perceptorul și invalizii. Grupele erau împărțite în câte 3 echipe, de câte 15-20 persoane, fiecare cu șeful său; fiecare echipă avea atribuții precise: de lucru cu materialul, de alimentare cu apă, de salvare și izolare; la începutul fiecărei luni la primărie se afișa grupa aflată în serviciu, în luna respectivă.¹⁴

Cu toate eforturile depuse în februarie 1939 conducerea Ținutului Marea constata că în Ialomița s-au organizat formațiuni de pompieri la comunele urbane, funcționale, dar la cele rurale nu s-a putut trece la funcționarea efectivă „fie din lipsă de personal educat, fie din cauză de materiale necesare”¹⁵. Pentru remediarea situației Ministerul de Interne dispune înscrierea în bugetele comunelor rurale a unor sume variind între 4000 și 10.000 lei pentru procurarea materialelor necesare formațiunilor de pompieri, pentru județul Ialomița fiind vorba de suma de 853628 lei. Sumele nefiind, nici cu această subvenție, suficiente urma ca prefectura să le folosească pentru comunele cele mai importante și în fiecare an să se doteze alte formațiuni pentru ca toate formațiunile să fie dotate cu materiale complete, de bună calitate”¹⁶

La conferința administrativă care se ținuse la prefectură la 28 ianuarie 1939 s-a luat în discuție „chestiunea înființării pompierilor la centrele principale ale județului care să deservească toate comunele din împrejurimi”¹⁷

Primul pas a fost făcut de plasa Slobozia care a început prin a pregăti asocierea comunelor din plasă în acest scop. Prefectul a propus pretorilor de plasă să ia exemplu, să studieze și să vadă, „ce rezultat poate să dea asociațiunile comunelor de plasă; cu ce poate contribui, în acest sens, fiecare comună și dacă la această acțiune, care este în avantajul locuitorilor ar putea interveni și contribuția benevolă a acestora, socotit pe cap de familie”.¹⁸

Această asociere era foarte necesară mai ales pentru centre ca Slobozia, Fetești și Urziceni unde nu existau secții de pompieri militari.¹⁹

La Călărași exista secția de pompieri militari dar avea probleme mari de dotare deoarece în bugetul 1938/1939 ținuturile, deci și ținutul Marea de care ținea județul Ialomița nu prevăzuseră bani pentru dotarea pompierilor militari și se solicita de către comandamentul corpurilor pompierilor militari ca ministerul de interne să intervină și să ceară rezidenților de ținuturi să prevadă în bugetul 1939/1940 fonduri pentru procurarea materialelor specifice:

- construirea de cazărmi pentru unitățile de pompieri
- procurarea de materiale de incendiu în vederea completării necesarului la mobilizare
- procurarea de materiale de incendiu pentru comunele rurale

- indemnizații de misiune pentru deplasările în scopul organizării pompierilor rurali.²⁰

Pompierii din Călărași erau interesați să obțină fonduri pentru repararea cazarmei: „cazarma noastră de pompieri din acest oraș este o cazarmă mai frumoasă din întreaga țară; ar fi păcat să o lăsăm să se ruineze”²¹ și de asemenea, mai era necesară și achiziționarea unei autocisterne Ford care însemna cam 700.000 lei, în timp ce primăria orașului Călărași înscrisa în buget, pentru întreținerea secției de pompieri militari, suma de 352.314 lei.

Dotarea formațiunilor de pompieri de la comune mergea greu din lipsă de fonduri. Pretorul plășii Călărași se plângea, în februarie 1939, că banii pentru pompele de apă sunt foarte puțini și din cele 24 de comune ale plășii doar 6 comune au reușit să achiziționeze aceste ustensile, deosebit de necesare, celelalte comune neavând bani suficienți”²². În aceeași lună prefectura cere de la preturi o listă a comunelor care nu și-au procurat materiale de incendiu și sumele pe care le au disponibile în acest scop pentru ca prefectura, pe baza cunoașterii acestora să țină licitațiile pentru achiziționarea materialelor²³.

În privința pompelor de apă, la 11 februarie pretorul plășii Căzănești transmitea către prefectură o adresă în care arăta că motopompele propuse spre achiziționare pentru dotarea pompierilor sunt bune la orașe dar nu și în mediul rural unde drumurile sunt greu practicabile; pompele de mână sunt mult mai utile deoarece motopompele se pun pe un mijloc de transport și „, pentru comunele rurale, o motopompă nu poate servi decât atunci când drumurile sunt în bună stare, iar toamna, iarna și o parte din primăvară, drumurile de țară sunt foarte grele chiar și pentru căruțe neîncărcate”²⁴.

Inițiativa primăriei Slobozia de asociere a mai multor comune pentru asigurarea unei formațiuni de pompieri bine dotate și pregătită, din febr. 1939 a fost prezentată la prefectură și sub forma unui proiect de statut: „, scopul asociației este să dea ființă unui serviciu de pompieri înzestrat cu imobilele, mașinile unelte, materialul și personalul necesar, să-l întrețină permanent și să-l folosească în scopul apărării contra incendiilor ce s-ar ivi pe teritoriul comunelor asociate”. Comunele urmau să fie reprezentate în cadrul asociației de primari. Asociațiile erau administrate de adunarea generală, comitetul de direcție și un președinte, care, în cazul asociației care cuprindeau comunele din plasa Slobozia, era primarul orașului Slobozia. Veniturile ar fi provenit din contribuția comunelor asociate (3% din veniturile ordinare ale comunelor) plus o sumă percepută de la locuitori sub forma taxei de pompieri.²⁵

Documentele păstrate nu ne mai spun dacă genul acesta de asociere a fost pus în practică dar, la momentul respectiv, părea o soluție bună.

O problemă deosebit de importantă era prevenirea incendiilor pe teritoriul rural în general și în special în perioada campaniilor de seceriș și treieris. La 3 mai 1938 Inspectoratul General al Jandarmeriei trimitea o circulară către prefecturi în acest sens: să nu se permită depozitarea materialelor inflamabile în imediata apropiere a locuințelor; sancționarea severă a aprinderii de focuri în apropierea gardurilor, clădirilor și furajelor; oprirea treieratului cu mașini, în interiorul localităților;” fiecare gospodar să aibă lângă casă, în mod permanent, dar mai ales în timpul verii și pe timp de secetă, o puțină cu apă, o seceră și o prăjină cu șomoioag de zdrențe la unul din capete pentru a putea stinge la timp orice început de incendiu”, în centru fiecărei localități să existe un puț și spre margine, câte unul la fiecare 200m; fiecare comună să angajeze un guard comunal la fiecare 100 de familii care să-și facă efectiv serviciul „, mai ales noaptea și să nu fie întrebuințat la interese particulare” ; acesta să se afle la dispoziția postului de jandarmi comunal; la echipele de incendiu misiunile să fie repartizate pe oameni: (cine mănuieste pompa, cine aduce apa cu sacaua, putina, cofa, cine vine cu scara, cu topor, cu cângi etc); fiecare comună să-și procure una sau mai multe pompe pe roți și toate uneltele necesare pentru stingerea incendiilor.²⁶

Tot în direcția prevenirii incendiilor, în mediul rural și mai ales în perioada de vară acționau și alte autorități. Pe 3 august 1939 conducerea ținutului Marea transmite o circulară prin care se interzicea treieratul cu mașini în interiorul localităților²⁷ iar la 8 august, prefectura Ialomița solicită pretorilor să ia măsuri ca la fiecare trei zile să fie curățate ulițele de paiele căzute de la transporturile care veneau de la mașinile de treerat.²⁸

Grija autorităților se îndrepta și asupra incendiilor provocate de aviația inamică, autoritățile centrale atenționând în iulie 1941 asupra obligațiilor ce reveneau prefecturilor și camerelor agricole pentru a preveni incendiile sau micșora pierderile provocate de

acestea. Cele două instituții trebuiau să stabilească zonele vulnerabile și limitele naturale care puteau opri incendiile: văi, ape, șosele; să instituie mijloace de observație și de apărare; să constituie în fiecare comună comitete de pază pentru prevenirea, descoperirea și stingerea incendiilor, formate din primar, notar, agent fiscal, jandarmi, cetățeni. O grijă aparte se acorda activității de recoltare, în acest sens fiind publicate norme speciale pentru organizarea muncilor agricole, date în baza Legii pentru mobilizarea agricolă din 1940. În norme se arăta că la comune să existe pichete de incendiu, încadrate cu oameni pricepuți și care să fie dotate cu materiale de stins incendiile, la treerat să se organizeze arii mici pentru diminuarea pagubelor în caz de incendiu și la depărtare de cel puțin 250 m una de alta; șirele de paie să fie separate prin benzi de arătură; lângă șirele de paie să se amplaseze 5-6 care cu nisip, o scară, 5-6 lopeți; 5-6 găleți; la fiecare sat să fie pregătită o echipă de 5-6 pluguri cu fiare ascuțite și atelaje corespunzătoare care să procedeze la executarea arăturii în jurul zonelor incendiate; proprietarii de mașini de treer să aibă în dotare, cel puțin o pompă de incendiu.²⁹

Dotarea serviciului de pompieri propriu, al prefecturii a stat în atenția Ținutului Mării atâta timp cât județul Ialomița s-a aflat în subordinea acestuia. La 30 iunie 1939, serviciul financiar-contabil al ținutului transmite prefecturii Ialomița un proiect pentru procurarea articolelor de incendiu necesare pentru palatul administrativ. Lista de atunci poate să stârmească râsul pompierilor de azi dar ne arată nivelul de dotare de acum 60 de ani: furtun special din in, cu diametrul interior de 52 cm care să reziste la 40 de atmosfere; extintoare „Minimax” , cu capac, de 12 l , înălțimea de 55 cm și greutatea de 6,4 Kg; racorduri de tip „Starz” din alamă; brăie de incendiu, coarde de salvare de 20 m; topoare; pompe de mână, pe două roți cu un debit de 100 l/ min „, cu bătaie de 15-20 m, manevrate de către 2 oameni³⁰

Serviciul de pompieri al orașului Călărași, fiind nevoit să stingă „, toate incendiile care se declanșau pe o rază de 40 km depărtare de oraș”³¹ ceea ce presupune „, cheltuieli cu consum materiale și uzare de mașini și scule”³² pe lângă sumele prevăzute în bugetul primăriei mai solicită bani și de la prefectură și transferarea, cu titlu provizoriu a autocisternei Ford cu care se udau străzile la secția de pompieri (aprilie 1941)³³.

La Slobozia, neexistând secție de pompieri militari, până în 1941, primăria a cerut prefecturii să-i cedeze o parte a terenului cantonului Secției tehnice Slobozia pentru construirea corpului pompierilor locali. Se ajunge, în aprilie 1941 , la un conflict între primărie și secția tehnică care refuză să cedeze terenul considerând cererea primăriei drept un pretext de a acapara terenul respectiv, aceasta având și alte terenuri pe care să se instaleze corpul de pompieri iar terenul respectiv fiind necesar Serviciului tehnic pentru depozitarea de materiale și mașini³⁴

Primăria justifică cererea pentru acel teren pe care să construiască cazarma, grajdurile și remiza pompierilor locali: „, terenul fiind potrivit situației geografice a orașului, fiind așezat aproape pe la jumătatea orașului și în apropierea instituțiilor care ar putea da o mână de ajutor în caz de incendiu în localitate³⁵. De altfel proiectul clădirilor fusese deja comandat astfel că primăria Slobozia avut câștig de cauză. La 1 august 1940 a luat ființă și Secția de pompieri militari din Urziceni, într-un imobil închiriat de la un anume Pantelimon Zarafu, imobil pentru care s-a plătit o chirie de 16.000 lei pentru 8 luni.³⁶ După împlinirea celor 8 luni primăria Urziceni a intrat în litigiu cu proprietarul, deoarece expirase contractul inițial și acesta nu dorea să-l mai prelungească, dintr-un motiv foarte întemeiat . Proprietarul cerea ca secția de pompieri să se mute din casele lui deoarece, la rândul său, stătea cu chirie și chiria de la propriul său imobil nu acoperea chiria plătită pentru familia sa. Primăria se prevala de o lege dată chiar în acel an, de prelungire automată a contractelor de închiriere și refuza să mute secția sau să crească chiria. Proprietarul arăta prefecturii că acel contract de închiriere fusese încheiat în lipsa sa de acasă, fiind concentrat, de către soție, sub imperiul unor amenințări din partea reprezentanților primăriei. Prefectura a solicitat primăriei să caute alt local. S-au făcut demersuri chiar și pentru un imobil al comunității evreiești din oraș dar nu s-a primit acordul Ministerului de Interne³⁷

Pe raza județului Ialomița au avut loc multe incendii. O statistică din anii 1939-1940 arată că în județ aveau loc, anual circa 40 de incendii³⁸ Unul dintre cele mai mari incendii a fost cel declanșat în localitatea Gârbovi, pe 30 mai 1941, incendiu care a avut urmări atât de grave încât a fost nevoie de numeroase ajutoare și subvenții pentru ajutorarea sinistraților.

La 30 iunie 1941 prefectura anunța Direcția Administrației Locale din MAI că pe data de 30 mai, orele 13,45 la Gârbovi au ars 51 de gospodării și dependințele de la 95 de gospodării provocându-se o pagubă evaluată la 20.000.000 lei³⁹

(continuare în pagina 20)

Incendii și pompieri în Ialomița

(urmare din pagina 19)

Procesul-verbal de constatare, încheiat la 31 mai arată că incendiul a pornit de la locuința cetățeanului Stan T. Dumitru, a mers pe diagonala Vest-Est, pe o lungime de 2 km și o lățime de 300 m. Au ars 51 de gospodării complete, între care și localul primăriei și grajdul comunal (erau asigurate la Casa de Asigurări a Ministerului de Interne) și 95 de gospodării, parțial, doar dependințele. Pagubele s-au estimat astfel:

- 48 case complet distruse – 10.000.000 lei;
- 3 prăvălii complet distruse – 2.500.000 lei;
- dependințele la 95 gospodării – 1.000.000 lei;
- 20 vagoane cereale – 1.500.000 lei;
- 80 animale mici;
- circa 400 păsări;
- nutreț în valoare de 500.000 lei.

Paguba totală = 18 – 20.000.000 lei.

Accidentați 3 bătrâni, 2 au fost duși în stare gravă la spitalul din Urziceni, cu leziuni interne și arsuri, iar al treilea, dat în grija medicului de circumscripție.

Cauze: „neglijența femeii săteanului”.

Focul a fost stins de armata din Urziceni, Secția de pompieri din Urziceni, pompierii din București, cam 1000 de lucrători de la CFR care lucrau pe traseul București-Urziceni-Făurei, populația civilă. Localizarea focului s-a făcut în jurul orei 17,00 iar stingerea la ora 2 noaptea. Imediat după stingerea incendiului s-a alcătuit un comitet format din 4 învățători, medicul de circumscripție, receptorul, industriașul Mihail C. Buzea, primarul, ajutorul de primar, șeful de post, ajutorul șefului de post, pentru strângerea de ajutoare, în bani și natură. Prefectura a dat de la început suma de 100.000 lei. S-a lansat o listă de subscripție la nivel de plasă și s-a extins apoi, în întreg județul.

Primele ajutoare în natură au venit chiar imediat, după stingerea incendiului: bonuri de făină de la două mori și hrană de la cantina școlară pentru elevii din familiile sinistrate.

Comitetul de ajutorare a intervenit la prefect pentru ca acesta să facă demersuri către guvern „pentru a înlesni livrarea materialului lemnos necesar noilor construcții, fie de la pădurile statului sau de la fabricile patronate de stat”⁴⁰.

O ultimă evaluare a pagubelor arată că incendiul a lăsat în urmă 142 de sinistrați și o pierdere materială de 17.998 lei.⁴¹

Solidaritatea umană s-a manifestat din plin; pe lista de subscripție lansată după stingerea incendiului găsim aproape toate instituțiile și serviciile mai importante din județ:

- Baroul de avocați;
- Administrația pescăriilor;
- Serviciul de drumuri naționale;
- Camera de muncă;
- Serviciul veterinar al județului;
- Protoieria Ialomița;
- Camera de Comerț și Industrie;
- Căpitănia portului Călărași;
- preturile de plasă;
- majoritatea primăriilor comunale⁴²

La începutul anului 1942 în județ existau 4 posturi mari de stingerea incendiilor la Călărași, Fetești, Slobozia și Urziceni la care erau arondate toate comunele din jur și formațiuni de stingerea incendiilor în toate comunele⁴³. O situație îmbucurătoare având în vedere că și numărul incendiilor a crescut de peste 5 ori (1 ianuarie 1941 - 1 ianuarie 1942 – în județ au avut loc 215 incendii)⁴⁴

Autoritățile comuniste au elaborat o legislație destul de bogată referitoare la prevenirea și combaterea incendiilor, legislație care se regăsește în deciziile Sfatului Popular al Regiunii Ialomița.

Astfel Ordonanța nr. 29.045 din 21.06.1950 a Comitetului Provizoriu al județului Ialomița are prevederi referitoare la paza contra incendiilor în campania de recoltat: fixarea ariilor de treerat la 500 m sate și 300 m de șosele; gruparea stogurilor cu distanțe de 100 m între ele; dotarea ariilor cu cel puțin o pompă de incendiu de mână și butoaie cu apă, protejarea coșurilor de la locomobile pentru oprirea scânteielor; depozitarea carburanților la 100 de arie; amenajarea locurilor speciale de fumat; dotarea fiecărei arii cu butoaie cu apă pe extremități și cu găleți, lopeți, furci, cazmale, târnăcoape, pluguri, lăzi de nisip; depozitarea paielor la 100 m de arie; organizarea pazei de zi și de noapte la arii și stoguri etc.⁴⁵

Decizia nr. 2893 a Sfatului Popular al Regiunii Ialomița din 1951 referitoare la prevenirea și combaterea incendiilor „structurată” pe 3 capitole are prevederi privitoare la incendiile din orașe și din comunele rurale, cu atenționare specială pentru „centrele de distribuție a produselor petroliere”⁴⁶.

Tot în 1951 intră în vigoare ordinul MAI nr. 487/21.09.1951 „de aplicare a legislației de organizare a formațiunilor de pompieri pe lângă instituții, întreprinderi, organizații economice de stat, organizații cooperatiste și cu caracter obștesc. Aceștea se încadrau cu pompieri voluntari „recrutați din personalul existent, din elementele cele mai ridicate din punct de vedere politic și tehnic profesional”⁴⁷ și li se făcea în structaj de către pompierii militari. Primele echipe de pompieri voluntari s-au organizat la mori și la subunitățile Secției de gospodărie comunală și industrie locală.⁴⁸

Echipele erau formate dintr-un șef de echipă și 3 oameni și erau dotate cu: 2 găleți, 3 lopeți, 3 felinare de mână, 3 fluieri de semnalizare, lăzi și saci cu nisip, un furtun de 6 m, scări de 9-10 m, 2 cângi din fier, 3 topoare cel puțin.⁴⁹

Aproape toate ședințele de comitet executiv ale Sfatului Popular Regional din perioada de vară luau în discuție problema „prevenirii și combaterii incendiilor în perioada de coacere, seceriș, dezmiriștit, treerat, transport și depozitarea cerealelor”⁵⁰. La ședință participau, întotdeauna delegați de la pompieri care veneau cu propuneri menite să preîntâmpine eventualele incendii din timpul recoltării cerealelor: selecționarea și verificarea paznicilor de câmp, pregătirea pompierilor voluntari, completarea stocului de materiale și utilaje necesare pentru stingerea incendiilor, repararea podurilor necirculabile, surse de apă în apropierea ariilor de treer, amenajarea de rampe de alimentare pentru mașinile pompierilor militari. Apăreau și formulări de genul: executarea „propagandei și agitației” în sprijinul prevenirii incendiilor de către învățătorii din comune sau „supravegherea dușmanilor de clasa, chiaburi și cei eliminați din GAC-uri, spre a nu pune foc la recolte”⁵¹

În 1952 se revine la ideea organizării de formațiuni de pompieri voluntari în fiecare comună de care să se ocupe câte un responsabil, angajat al Sfatului popular comunal. Responsabilii de formațiuni erau instruiți periodic, în ședințe, la raioane și erau obligați să facă instrucție cu formațiunea de care răspundea, în fiecare duminică. Comitetele excutive ale

Sfaturilor populare comunale aveau obligația să se ocupe de amenajarea platformelor de aprovizionare cu apă a mașinilor de incendiu, lângă sursele de apă naturală, să amenajeze sediu pentru pompieri voluntari, în fiecare comună, format din cancelarie, remiza, sală de ședințe, dormitor pentru pompierii de serviciu, legătură telefonică cu reședința de comună și să cuprindă în bugetele comunale sumele necesare pentru dotarea formațiunilor de pompieri⁵²

După anul 1952, avem prea puține informații în fondurile pe care le gestionează D.J.A.N. Ialomița, documentele de care dispunem pomenind foarte rar despre incendii, și nimic despre organizarea serviciilor și formațiilor de pompieri.

NOTE

1. D.J.A.N. Ialomița - fond Ocârmuirea Județului Ialomița, dosar 103/1831, fila 1;
2. Idem, dosar 78/1847, f. 8
3. M. Cotenescu, „Aspecte ale evoluției formațiilor de pompieri din cuprinsul județului Ialomița în Pagini din istoria pompierilor”, București, 1977, pg. 64-73, pg. 65;
4. Idem, dosar 28/1846, f. 1-29;
5. Idem, dosar 33/1847, f. 33;
6. M. Cotenescu, op. cit. pg. 65;
7. D.J.A.N. Ialomița – fond Ocârmuirea Județului Ialomița, dosar 118/1938, f. 4;
8. Ibidem, f. 7;
9. Ibidem, f. 8;
10. Ibidem, f. 9;
11. Ibidem, f. 26;
12. Ibidem, f. 44;
13. Ibidem, f. 79;
14. Ibidem, f. 65;
15. Idem, dosar 25/1939, f. 20;
16. Ibidem
17. Ibidem, f. 17;
18. Ibidem
19. Ibidem, f. 8 – 11;
20. Ibidem, f. 19;
21. Idem, dosar 119/1938, f. 1;
22. Ibidem, f. 21;
23. Ibidem
24. Ibidem, pg. 22;
25. Ibidem, f. 52-58;
26. Idem, dosar 118/1938, f. 86-86 v;
27. Idem, dosar 26/1939, f. 154;
28. Idem, dosar 27/1939, f. 4;
29. Idem, dosar 49/1941, f. 9;
30. Idem, dosar 26/1939, f. 41;
31. Idem, dosar 50/1941, f. 4;
32. Ibidem
33. Ibidem, f. 10;
34. Ibidem, fila 28;
35. Ibidem, f. 31
36. Ibidem, f. 32;
37. Ibidem, f. 37;
38. Ibidem, f. 10;
39. Idem, dosar 51/1941, f. 72;
40. Ibidem, f. 81;
41. Ibidem, f. 85-91;
42. Idem, dosar 103/1941, f. 12,
43. Idem, dosar 35/1942, f. 3-4;
44. Idem, dosar 42/1942, f. 11;
45. Idem, dosar 64/1952, f. 8-9;
46. Idem, dosar 28/1951, f. 28-33;
47. Idem, dosar 214/1951, f. 3;
48. Ibidem, f. 14;
49. Ibidem, f. 17;
50. Idem, dosar 23/1952, f. 17;
51. Ibidem
52. Idem, dosar 64/1952, f. 2-4.

Tiparul executat la **S.C. „Tigris Com” S.R.L.**
Slobozia – Ialomița; Cod. 8400, str. Ianache, Lot 2
Tel: 0243 234480; 0744 356 593, E-MAIL: tigris@tigris.kfnet.ro

Revista poate fi procurată din rețeaua CARTEXIM, de la sediul redacției și de la Biblioteca Municipală Urziceni

Parteneri: Muzeul Județean Ialomița, Biblioteca Județeană Ialomița „Ștefan Bănulescu”, Muzeul Național al Agriculturii, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”, Centrul Creației Populare Ialomița, Consiliul Județean Ialomița

Revista poate fi citită pe internet la adresa: www.ziarulialomita.ro/helis/index.html Comunitatea Helis, forum de discuții: istorie.myforum.ro

Sponsori: CONMET Slobozia, TRANSMIM Slobozia, STRUCTURAL CONS Slobozia, CONTE Slobozia, SONTEC Slobozia, CONVIC Slobozia

ADMINISTRAȚIA

E-mail:

helis2003@yahoo.com
gigizap2002@yahoo.com

SLOBOZIA,
Str. Matei Basarab, Nr.26
Centrul Cultural „Ionel Perlea” Et.1
CONT: RO
92CECEIL0143ROL0000002
Suc. CEC Slobozia

REDACȚIA

REDACTOR ȘEF - Gheorghe DOBRE

CRITICĂ - Anghel PAPACIOC

PROZĂ - Titu DAMIAN

POEZIE, TEATRU - Șerban CODRIN

ESEU, TRADUCERI - Oliviu VLĂDULESCU

FILOZOFIE - Nicolae STAN, Alexandru BULANDRA

ISTORIE, ARHEOLOGIE - Florin VLAD

ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ

MUZICĂ - Nicolae ROTARU

ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - Răzvan

CIUCĂ, Cristi OBREJAN

EVENIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE,

Doina ROȘCA

INTERVIU, REPORTAJ - Ion ALECU